

วารสาร

Journal of UBRU Educational Review

ISSN: 3027-7620 (Online)

ครุทรรศน์

วารสารครุทรรศน์

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

Journal of UBRU Educational Review

Vol. 4 No. 2 (May-August 2024)

ISSN: 3027-7620 (Online)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567) | Vol.4 No.2 (May-August 2024)

ISSN: 3027-7620 (Online)

เจ้าของ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์และขอบเขต วารสารครุทรรศน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนางานวิชาการของคณะและสร้างพื้นที่การตีพิมพ์เผยแพร่ แลกเปลี่ยนทัศนะทางวิชาการที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย การศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ ในรูปแบบผลงานวิจัยและผลงานวิชาการของคณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งนักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอก โดยเปิดรับบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความหนังสือ ด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา

สาขาของวารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วาระการตีพิมพ์เผยแพร่ ตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม – เมษายน)

ฉบับที่ 2 (เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม)

ฉบับที่ 3 (เดือนกันยายน-ธันวาคม)

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิษญาภิรัตน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ฤกษ์มนต์ วัฒนานรงค์ นักวิชาการอิสระ

ศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกสิกร มหาวิทยาลัยนครพนม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอรารวรรณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ จันทะหิน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษศิริ ทองเฉลิม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สำนักงานกองบรรณาธิการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เลขที่ 2 ถนนราชธานี

ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000

วันที่ตีพิมพ์เผยแพร่

สิงหาคม 2567

บทบรรณาธิการ

วารสารครุทรรศน์ ฉบับที่ 2 ปีที่ 4 พฤษภาคม-สิงหาคม 2567 มุ่งสร้างสรรค์พื้นที่ทางวิชาการในการเผยแพร่ผลงานที่เกิดจากการพัฒนางานวิชาการทางด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาวิชาชีพ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพในการวิจัย ของคณาจารย์ครู บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และระดับปริญญาตรี กองบรรณาธิการได้ขับเคลื่อนงานส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ พัฒนาระบบการทำงานของวารสารอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการและการเสนอขอรับรองมาตรฐานวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ในลำดับต่อไป ผลงานที่ผ่านการพิจารณาคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในฉบับนี้ บทความในฉบับนี้ประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวน 8 บทความ ได้แก่ 1) ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา, 2) ภาวะการติดอินเทอร์เน็ตหลังโควิด: จากการสำรวจแนวโน้มพฤติกรรมของนักศึกษา ณ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศไทย, 3) การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีเพื่อยกระดับสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรัทธาสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม, 4) การรับรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ของครูในโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน, 5) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, 6) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงานวิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล, 7) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติสังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย, 8) ผลของการใช้วัฏจักรการสอนการพูดที่มีผลต่อคุณภาพการพูดของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และบทความวิชาการ จำนวน 1 บทความ ได้แก่ การประยุกต์ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและปรับพฤติกรรมผู้เรียน

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารครุทรรศน์ ฉบับนี้ที่ได้นำรวมองค์ความรู้ทางวิชาการอย่างหลากหลาย จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจทุกท่านสำหรับการพัฒนาต่อยอดและผลิตผลงานทางวิชาการในลำดับต่อไป ในโอกาสนี้ขอขอบคุณผู้สนับสนุนบทความทุกท่านที่ได้ตั้งใจผลิตผลงานที่มีคุณภาพตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาเสียสละเวลาตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องของทุกบทความ ถือได้ว่าเป็นพลังใจและแรงสนับสนุนที่ดีเสมอมาสำหรับกองบรรณาธิการในการที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

สารบัญ / Contents

รายการ	หน้า
บทความวิจัย / Research Articles	
■ ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา <i>กฤษฎิ์มินทร์ มณีฉาย</i>	1
■ ภาวะการติดอินเทอร์เน็ตหลังโควิด: จากการสำรวจแนวโน้มพฤติกรรมของนักศึกษา ณ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศไทย <i>สุภัทรา สายรัตนอินทร์, กันทิมา แสงใส, ปิยวรรณ กันทอง</i>	16
■ การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีเพื่อยกระดับสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธธาสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม <i>นงลักษณ์ วงศ์ถนอม</i>	26
■ การรับรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ของครูในโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน <i>ปริญา ปรีพุด</i>	37
■ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 <i>อารักษ์ แดงน้อย, เสริมทรัพย์ วรรณปัญญา, สรรชัย ชูชีพ</i>	50
■ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงานวิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล <i>อนุรุต เวชกามา, ชัชวาล ใจโชติ, พิรญา ทองเฉลิม</i>	61
■ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติสังกัดมูลนิธิการศึกษาระดับนานาชาติแห่งประเทศไทย <i>เจดจิรา จรุงแสง, เสริมทรัพย์ วรรณปัญญา, ภูวดล จุลสุคนธ์</i>	70
■ ผลของการใช้วัฏจักรการสอนการพูดที่มีผลต่อคุณภาพการพูดของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ <i>ทิวพร ทาวรรณย์, นภวรรณ ขาติมนตรี, ชานนท์ ไชยทองดี</i>	84
บทความวิชาการ / Academic Articles	
■ การประยุกต์ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและปรับพฤติกรรมผู้เรียน <i>หมอชานะห์ อาแว, ไหมไทย ไชยพันธุ์</i>	92

ข้อเขียนหรือบทความใด ๆ ที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นิพนธ์บทความ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยและไม่มีข้อผูกพันโดยประการทั้งปวง

ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียน
อุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

The Learning Organization of School Administrators and Teachers in the
Ubonrat School Group under the Nakhon Ratchasima Secondary
Educational Service Area Office

กฤษฎิมินทร์ มณีฉาย | Kittimin Maneechai

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล | Faculty of Education, Vongchavalitkul University

Corresponding author e-mail: Kittimin1993@gmail.com

(Received: 31 May 2024 , Revised: 2 July 2024, Accepted: 11 July 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาและ (2) เพื่อเปรียบเทียบความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาจำนวน 217คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตารางสำเร็จรูป เครจซี่และมอร์แกน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าค่าความเชื่อมั่นโดยภาพรวม เท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ ค่าที ค่าเอฟโดยวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพของตำแหน่งและระดับการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้; ผู้บริหารสถานศึกษา; ครู

ABSTRACT

The objectives of this research study are as follows: (1) To study the organizational learning of school administrators and teachers in the Ubolratana Group of Schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Educational Area Office, and (2) To compare the organizational learning of school administrators and teachers in the Ubolratana Group of Schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Educational Area Office, categorized by school size. This research is a quantitative study. The research sample consists of school administrators and teachers in the Ubolratana Group of Schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Educational Area Office, totaling 217 individuals. The research instrument used is a questionnaire. Data analysis involves calculating percentages, means, standard deviations, and conducting statistical hypothesis testing using t-tests and F-tests, with an analysis of variance to assess variability. The research of the study showed as follows: (1) The overall level of organizational learning among school administrators and teachers in the Ubolratana Group of Schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Educational Area Office is rated as high. When considering specific aspects, it is observed that all aspects are at a high level, with the highest average score in the systems thinking aspect, followed by personal knowledge. The lowest average score is found in the shared vision aspect. (2) The organizational learning of school administrators and teachers in the Ubolratana Group of Schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Educational Area Office, categorized by position, differs overall. Additionally, there are significant statistical differences when categorized by educational level. However, when categorized by school size, there is no statistically significant difference overall, at a significance level of 0.05.

Keywords: The learning organization; School Administrator; Teacher

บทนำ

จากความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทั้งทางด้านวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศสิ่งเหล่านี้นำไปสู่สถานการณ์ของการแข่งขันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้หลายประเทศต้องให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ประการสำคัญสำหรับความพร้อมในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 (พริ้มเพรา วราพันธุ์พิพิธ, 2556) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กล่าวถึงการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและเพื่อให้พัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ การดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งมีเป้าหมายในการผลิตกำลังคนให้มี

ทักษะที่สำคัญ จำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

องค์การทางการศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องปรับตัวเพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ความสามารถในการปรับตัวขององค์กรเกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ของสมาชิกในองค์กร โดยการเรียนรู้จะช่วยให้องค์กรมีศักยภาพในการปฏิบัติงาน อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล จึงจะเกิดการพัฒนาย่างรวดเร็วและยั่งยืน องค์กรจำเป็นจะต้องดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพ มุ่งพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อพัฒนา งานและขีดความสามารถขององค์กร ให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องสร้างและพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างผลงานไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ จึงจะทำให้องค์กร ปรับเปลี่ยนไปอย่างมีประสิทธิภาพ (จักรกริช อินทพันธ์, 2551 อ้างถึงใน รัตนาภรณ์ บุญกองชาติ, 2557)

องค์การทางการศึกษา มีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องแบบพลวัต (Dynamic) อยู่ตลอดเวลาภายใต้สภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน ดังนั้นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้จึงเป็นเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ การนำเอานวัตกรรมมาใช้ในองค์กร เพื่อก่อการเพิ่มผลผลิตและการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ (ชานันท์ ขำขันมะลี, 2565)

การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (วรภัทร์ ภูเจริญ, 2551) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการขับเคลื่อนการบริหารให้มีลักษณะ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organisation) มีการบริหารพัฒนาก้าวหน้า และยั่งยืน โรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาองค์กรโรงเรียนไปสู่เป้าหมายการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นวิธีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมีประสิทธิผลและเป็นตัวขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) ไปสู่เด็กนักเรียนและการจัดการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center Education) จะทำให้นักเรียนได้ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพด้วยตนเอง ส่งผลให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

ในการบริหารความสำเร็จขององค์กรผู้บริหารจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ มีความชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ของบุคลากร โดยความรู้ต้องมีการเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ มีการสร้างแรงจูงใจในการจัดการความรู้ และการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวย ต่อการเรียนรู้เพื่อที่จะสามารถให้บุคลากรในองค์กรมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งสภาพแวดล้อมเหล่านี้จะทำให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการสร้างองค์ความรู้ และเพิ่มพูนสมรรถนะที่จะ ก่อเกิดความก้าวหน้าในการดำเนินกิจการไปสู่เป้าหมายร่วมกัน (พรพนา ศรีสถานนท์, 2562)จะเห็นได้ว่าการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาและขับเคลื่อนสถานศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพของความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่สำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมและ

พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อจะส่งผลให้สถานศึกษาเกิดความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 50 แห่ง มีหน้าที่ให้การสนับสนุนการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาทั้งระบบ มุ่งเน้นความสำคัญทั้งความรู้คู่คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาบุคลากร ในหน่วยงาน คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ให้มีคุณภาพ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพโดยเป็นไปเพื่อประโยชน์ ของเด็กนักเรียน มีพันธกิจเป้าประสงค์ ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ส่งเสริม ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทนต่อการเปลี่ยนแปลง ของเทคโนโลยีมีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ มีความพร้อม ทั้งทางด้านวิชาการ เชี่ยวชาญวิชาชีพมีจรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู ปัญหาด้านบุคลากรจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ ในการทำงาน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีภาวะผู้นำในการใช้ระบบการจัดการ คุณภาพ กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศแห่งความไว้วางใจและความร่วมมือร่วมใจ รวมทั้งมีการ กระจาย อำนาจ ไปสู่ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชน ขณะเดียวกันต้องปรับปรุง หลักสูตรให้ สอดคล้องกับเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่เน้นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้แนวใหม่ นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องเน้นการปรับปรุงบุคลากรทั้งครู นักเรียน รวมทั้งตนเองให้ทันกับความ เจริญเติบโตของ สังคมและโลก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา, 2566)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมาและเปรียบเทียบ ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา เพื่อจะได้นำผลวิจัยมาเป็นแนวทางการพัฒนา สถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะที่จะก่อให้เกิด ความก้าวหน้าในการดำเนินกิจการไปสู่เป้าหมายร่วมของสถานศึกษา เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของ สังคมโลกที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเพื่อพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1 เพื่อศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียน อุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

2 เพื่อเปรียบเทียบความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

สมมุติฐานของการวิจัย

ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา การปฏิบัติงานและระดับการศึกษาแตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 10 โรงเรียน โดยแบ่งเป็น ครู จำนวน 507 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู ผู้บริหารในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 10 โรงเรียน รวมทั้งหมด 507 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกนประชากร 507 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 217 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

3. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยสอบถามเกี่ยวกับ ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน
วุฒิการศึกษา และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์การ
แห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating
Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ทสเกล จำนวน 30 ข้อ โดยวัดองค์ประกอบการเรียนรู้ 5 ด้าน ของเชิงเก็บ คือ 1)
บุคคลมีความรอบรู้ (Personal Mastery) 2) การมีแบบแผนความคิด (Mental Model) 3) การมี
วิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share vision) 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) 5) การคิดเชิงระบบ
(System Thinking)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นครราชสีมา เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามเสนอผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนสังกัดกลุ่มอุบลรัตน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เพื่อขอความ
อนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย พร้อมทั้งประสานขอความร่วมมือ
จากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้รูปแบบของ Google forms โดยส่งลิงค์ให้ผู้ตอบ
แบบสอบถาม

5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

5.1 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านกูเกิลฟอร์ม (Google
forms) มากรอกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5.2 วิเคราะห์ข้อมูล ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูใน
โรงเรียนสังกัดกลุ่มอุบลรัตน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยการหาค่าเฉลี่ย
($\bar{X}$)และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ระดับการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน
ด้วยการหาค่า t-test และ F-test ในการวิเคราะห์ขนาดของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความ
แปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบโดยวิธีของเชฟเฟ
(Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

ระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

ตาราง 1 ระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมาโดยภาพรวมและรายด้าน

ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านบุคคลมีความรอบรู้	4.00	0.77	มาก	2
2. ด้านการมีแบบแผนความคิด	3.97	0.85	มาก	3
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	3.87	0.78	มาก	5
4. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	3.95	0.82	มาก	4
5. ด้านการคิดเชิงระบบ	4.07	0.84	มาก	1
รวม	3.97	0.70	มาก	

จากตาราง 1พบว่า ระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการคิดเชิงระบบ ($\bar{X}= 4.07$) รองลงมาคือ ด้านบุคคลมีความรอบรู้ ($\bar{X}= 4.00$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X}= 3.87$)

การเปรียบเทียบความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพของตำแหน่ง

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพของตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน

ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา		ครู		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านบุคคลมีความรอบรู้	4.44	0.53	3.97	0.78	2.122*	.035
2. ด้านการมีแบบแผนความคิด	4.60	0.46	3.93	0.85	4.701*	.000
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.52	0.35	3.83	0.78	6.101*	.000
4. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.59	0.31	3.91	0.82	6.461*	.000

ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รอง ผู้อำนวยการสถานศึกษา		ครู		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
5. ด้านการคิดเชิงระบบ	4.65	0.31	4.03	0.85	5.807*	.000
ภาพรวม	4.56	0.22	3.93	0.70	7.790*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ศึกษาราชการแทน มีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้สูงสุด ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมาคือ ครู ($\bar{X} = 3.93$)

4.4 การเปรียบเทียบระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามระดับการศึกษา

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามระดับการศึกษา

ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	ปริญญาดรี		สูงกว่าปริญญาดรี		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านบุคคลมีความรอบรู้	4.17	0.78	3.82	0.73	3.421*	.00
2. ด้านการมีแบบแผนความคิด	4.11	0.87	3.83	0.81	2.458*	.02
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.05	0.80	3.69	0.72	3.393*	.00
4. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.08	0.88	3.82	0.73	2.292*	.02
5. ด้านการคิดเชิงระบบ	4.19	0.89	3.93	0.76	2.316*	.02
ภาพรวม	4.12	0.74	3.82	0.62	3.199*	0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 พบว่า ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบุคคลมีความรอบรู้ ด้านการมีแบบแผนความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ ด้านการคิดเชิงระบบ ในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา นครราชสีมา ระดับปริญญาตรี มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สูงกว่าการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

การเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียน อุบลรัตน์สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	ขนาดเล็ก (n=18)		ขนาดกลาง (n=62)		ขนาดใหญ่ (n=137)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านบุคคลมีความรอบรู้	3.99	0.68	3.86	0.67	4.07	0.82
2. ด้านการมีแบบแผนความคิด	4.10	0.90	3.93	0.73	3.97	0.90
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	3.87	0.84	3.79	0.70	3.91	0.81
4. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	3.89	0.89	3.84	0.66	4.01	0.87
5. ด้านการคิดเชิงระบบ	3.97	0.89	3.99	0.72	4.11	0.88
รวม	3.96	0.76	3.88	0.59	4.01	0.74

จากตาราง 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.01) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก ($\bar{X}$ = 3.96) และ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง ($\bar{X}$ = 3.88) ตามลำดับ

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

แหล่งความแปรปรวน		df	ss	MS	F	p
ด้านบุคคลมีความรอบรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.877	.938	1.569	.211
	ภายในกลุ่มรวม	214	127.981	.598		
		216	129.857			

ด้านการมีแบบแผนความคิด	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่มรวม	2	.384			
		214	157.422	.192	.261	.771
		216	157.805	.736		
ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่มรวม	2	.649	.325		
		214	131.949	.527	.591	
		216	132.599	.617		
ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่มรวม	2	1.303	.652		
		214	144.094	.968	.382	
		216	145.397	.673		
ด้านการคิดเชิงระบบ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่มรวม	2	.780	.390		
		214	151.931	.549	.578	
		216	152.711	.710		
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่มรวม	2	.743	.372		
		214	106.800	.745	.476	
		216	107.543	.499		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคิดเชิงระบบ รองลงมา คือ ด้านบุคคลมีความรอบรู้ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนทัศนคติด้านความคิดให้เท่าทันกระแสของการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาความคิดจากการฟัง การอ่าน และการดู หรือ แลกเปลี่ยนทัศนคติกับผู้อื่น มีการใช้ระบบความคิดอย่างเป็นขั้นตอน มีการลำดับความสำคัญของงาน มีการวางแผนการปฏิบัติงาน และมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งมีสติและวิจารณญาณในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ มีเหตุผล และจำแนกสิ่งต่างๆด้วยความเข้าใจซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เจษฎา นกน้อย (2552) ได้กล่าวว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการองค์การที่ระดมสรรพ

กำลังจากบุคลากรทุกคนในองค์กร ในการวิเคราะห์ความต้องการ การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน และแสวงหาวิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับงานวิจัยของละมัย สายแก้ว (2558) ได้ศึกษา ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมเขต 21 พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้อยู่ในระดับมาก

2 การเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพของตำแหน่งโดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีแบบแผนความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ ด้านการคิดเชิงระบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสถานภาพของตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการจะมีการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพ มุ่งพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อพัฒนางานและขีดความสามารถขององค์กร ให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะมีการต้องสร้างและพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยที่ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างผลงานไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ ซึ่งจากการผลักดันดังกล่าวจะทำให้สถาบันการศึกษาปรับเปลี่ยนไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สถานภาพของตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษามีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวมสูงกว่าสถานภาพของตำแหน่งเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เพตเลอร์ เบอร์กอยและบอยเดล (Marquard & Reynold, 1994) ได้ให้ความหมายของ องค์กรแห่งการเรียนรู้ ว่าเป็นองค์กรที่มีบรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้ของบุคคลและกลุ่มให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยใช้กระบวนการคิด วิพากษ์วิจารณ์ เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น มีวิธีการเรียนรู้ที่เป็นพลวัตโดยอาศัยการเรียนรู้ การจัดการ และการใช้ความรู้เป็นเครื่องมือไปสู่ความสำเร็จ ควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี พาลาด (2560) ได้ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า การเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า ครูที่มีตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3 การเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบุคคลมีความรอบรู้ ด้านการมีแบบแผนความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ ด้านการคิดเชิงระบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

ครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจะมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อฝึกการวิเคราะห์และจัดระดับความสำคัญของข้อมูล รวมทั้งมีการเข้าใจปัญหาและมีแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการปฏิบัติงานและสามารถแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอน มีการทบทวนการปฏิบัติงานโดยใช้เหตุและผล มีการตรวจสอบอย่างละเอียด และมีการวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่างๆที่จะเกิดขึ้นในภายหลังมากกว่าครูที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารย์พานิช (2549) กล่าวว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ คือ องค์กรที่มีความสามารถสูงต่อการรับรู้ ซึ่งหมายความว่ามีความไวต่อการเปิดรับ จับกระแสของสภาพแวดล้อมขององค์กรอยู่ตลอดเวลา มีความสามารถในการรับรู้การเปลี่ยนแปลง ทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและเป็นการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร และการเอาใจใส่ข้อมูลเหล่านั้นนำมาปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตัวเองการเอง องค์กรการเรียนรู้มีการรับรู้และเรียนรู้ในทุกส่วนขององค์กร ไม่ใช่รับรู้และเรียนรู้เฉพาะกลุ่มผู้บริหารระดับสูง แต่รับรู้ในทุกกลุ่มและทุกระดับของพนักงานเมื่อมีการรับรู้และเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จูดี เรืองฤทธิ์ (2561) ศึกษาเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่าผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรีโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน

4 การเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีแบบแผนความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ ด้านการคิดเชิงระบบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ ต่างก็มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่คล้ายกันโดยจะมีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในทีม มีการแลกเปลี่ยนแนวความคิดใหม่ๆอยู่เสมอ มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งหน้าที่การปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล อีกทั้งสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมแสดงความคิดเห็นต่อวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอย่างกว้างขวางและร่วมกันหาแนวทางการไปสู่เป้าหมายของวิสัยทัศน์สถานศึกษา หรือ นโยบายที่สถานศึกษากำหนดไว้ส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพและมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy & Miskel (2001) ได้ให้ความหมายไว้ว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์กรที่สมาชิกได้พัฒนาขยายขีดความสามารถของตนเพื่อการสร้างสรรค์และการบรรลุเป้าหมายแห่งงานอย่างต่อเนื่อง สมาชิกขององค์กรได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และองค์กรเองได้มีการขยายศักยภาพ เพื่อการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ละมัย สายแก้ว (2558) ได้ศึกษา ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ตามความ

คิดเห็นของผู้บริหารจำแนกตามขนาดโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกขนาดโรงเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับพบว่าไม่แตกต่างกัน ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตามขนาดโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกขนาดโรงเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับพบว่าแตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

การปรับเปลี่ยนทัศนคติด้านความคิดให้เท่าทันกระแสของการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาความคิดจากการฟัง หรือ แลกเปลี่ยนทัศนคติกับผู้อื่น มีการใช้ระบบความคิดอย่างเป็นขั้นตอน มีการลำดับความสำคัญของงาน รวมทั้งมีสติและวิจารณญาณในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ มีเหตุผลของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา รวมถึงตำแหน่งในการปฏิบัติหน้าที่ มีผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สถานภาพของตำแหน่งผู้อำนวยการ จะมีการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพ มุ่งพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อพัฒนางานและขีดความสามารถขององค์กร ผู้อำนวยการสถานศึกษามีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวมสูงกว่าสถานภาพของตำแหน่งเป็นครู

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ผู้ศึกษามีประเด็นที่มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ ควรเลือกเสนอแนะมาจากผลการวิจัยด้านที่มีการดำเนินการน้อยกว่าทุกด้าน เช่นด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานมีการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ให้ครอบคลุมภารกิจและขอบข่ายทั้งหมดของโรงเรียนและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.2 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน ควรให้ความสำคัญในการทำงานร่วมกัน สร้างความไว้วางใจและความสามัคคีในทีมงาน ให้อิสระบุคลากรในการวางแผนและการปฏิบัติงาน เคารพในความคิดและการตัดสินใจร่วมกันในทีมงาน ให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาการพัฒนาทักษะด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

2.2 ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ศรีวิสัย. (2561). การประเมินความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยบุคลากรสำนักงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: องค์การการค้าสุสภา.
- เจษฎา นกน้อย. (2552). นานาทรรศนะการจัดการความรู้และการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2565). เอกสารประกอบการสอนวิธีการวิจัยทางการศึกษา. นครราชสีมา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ฐิติ เรืองฤทธิ์. (2560). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุษยมาศ สิทธิพันธ์. (2559). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปาริฉัตต์ตั้งชนะนนท์. (2547). องค์กรอัจฉริยะ: องค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, 9(2), 105-116.
- พริ้มเพรา วราพันธุ์พิพิธ. (2556). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัตนารณ์ บุญกองชาติ. (2557). สภาพและแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนคลองบางแก้ว (ภิรมย์ประชาราษฎร์) จังหวัดสมุทรปราการ. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราตรี พาลาด. (2560). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ละมัย สายแก้ว. (2558). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

วรภัทร์ ภูเจริญ. (2551). *Learn how to learn: ให้ความรักก่อนให้ความรู้*. กรุงเทพฯ: อริชน.

วิจารณ์ พานิช. (2549). *การจัดการความรู้: ฉบับปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*.

กรุงเทพฯ: พริก หวาน กราฟฟิค.

สุทธยา อร่ามรัตน์. (2562). *ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 . งานนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*.

Hoy, W. K. ,Miskel.C.G. (2001). *Educational Administration:Theory, Research and Practice*.(6th ed.) McGraw-hill International Edition.

Likert, Rensis. (1967). *New Pattern of Management*. New York: McGraw – Hill.

Senge, P.M. (1990). *The Fifth Discipline: The art and practice of the learning organization*. New York: Doubleday.

ภาวะการติดอินเทอร์เน็ตหลังโควิด: จากการสำรวจแนวโน้มพฤติกรรมของ
นักศึกษา ณ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศไทย

The Rise of Internet Addiction Post-COVID: Exploring Trends in
Online Behavior at a Thai University

สุภัทร สายรัตนอินทร์^{1*} กันทิมา แสงใส² ปิยวรรณ กันทอง³
Supat Sairattanin^{1*} Kanthima Saengsai² Piyawan Kanthong³

¹สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Program in General Science Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University

²สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Program in English Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University

³สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Program in Thai Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University

* Corresponding author email: supat.s@sskru.ac.th

(Received: 9 March 2024, Revised: 9 April 2024, Accepted: 12 April 2024)

บทคัดย่อ

การใช้งานอินเทอร์เน็ตมากขึ้นไปเหมือนจะเป็นกระแสที่พบบ่อยระหว่างและหลังการระบาดของ
โควิด-19 เนื่องจากกิจกรรมทุกอย่างต้องทำทางออนไลน์ ทำให้นักเรียนมีโอกาสในกิจกรรมโลกเสมือนจริงที่
หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ การสื่อสาร และความบันเทิงที่นำไปสู่การติดอินเทอร์เน็ต การศึกษานี้
มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความตระหนักรู้ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการติด
อินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการป้องกันสำหรับปัญหาในยุคหลังโควิด ข้อมูลถูกรวบรวมจากนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ จำนวน 244 คน จากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยใช้
แบบทดสอบการติดอินเทอร์เน็ต และการสะท้อนความเห็นรายบุคคล มีการวิเคราะห์การสะท้อนคิดโดยใช้
ความถี่ของคำ ผ่านโปรแกรมคลังคำทางภาษาศาสตร์ AntConc ซึ่งเป็นฟรีแวร์สำหรับชุดเครื่องมือวิเคราะห์
คลังข้อมูลเอกสารประสมค์ ผลลัพธ์เชิงปริมาณพบว่านักศึกษาจำนวน 133 คน (54.5%) ถูกระบุว่าติด
อินเทอร์เน็ตในระดับปานกลาง ในขณะที่นักศึกษาจำนวน 4 คน (1.8%) มีการพึ่งพาอินเทอร์เน็ตอย่างรุนแรง
นักศึกษาจำนวน 92 คน (37.5%) มีการติดอินเทอร์เน็ตในระดับเล็กน้อย และนักศึกษา จำนวน 16 คน (6.3%)
เท่านั้นที่ถูกกำหนดให้เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตในระดับปกติ ประเด็นหลักจากความถี่ของคำที่ AntConc เผยให้
เห็นว่าการป้องกันที่เป็นไปได้คือ ครอบครัว เพื่อน และกีฬา การรักษาที่เป็นไปได้เหล่านี้ที่รายงานโดยนักศึกษา
ใหม่นั้นสอดคล้องกับโมเดล CBT (Cognitive Behavioral Therapy) ที่ใช้ในการรักษาผู้ที่ติดอินเทอร์เน็ต ข้อ
ค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้มีประโยชน์สำหรับคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยที่ต้องการจะลดการติดอินเทอร์เน็ต
ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย คณาจารย์สามารถใช้ข้อค้นพบเหล่านี้ เพื่อสร้างโปรแกรมการรักษาและการเรียน

การสอนที่เน้นประเด็นปัญหาเฉพาะและตัวกระตุ้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ตมากเกินไปของนักศึกษา
กลยุทธ์เชิงรุกนี้สนับสนุนความสำเร็จทางวิชาการและการสร้างสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์; การติดอินเทอร์เน็ต; การสะท้อนความเห็น; การรักษา;
ภาวะหลังโควิด

ABSTRACT

The excessive use of the Internet seems to be a common trend during and after the COVID-19 pandemic as everything has to be done online. This situation has made students engage in varied virtual world activities, such as, learning, communication and entertainment leading to Internet Addiction (IA). The study aims at raising students' awareness of the possibility of becoming an Internet addict, as well as suggesting preventive measures to the problem in post-COVID era. Data were collected from 244 First year student teachers in a Northeastern university in Thailand using Internet Addiction Test, and individual written reflections. Word frequency corpus-based analysis was employed using AntConc, a freeware used for multi-purpose corpus analysis toolkit, for the quantitative data and thematic analysis was used for analyzing the written reflections. The quantitative results revealed that 133 participants (54.5%) were identified as having moderate level of internet addiction while 4 participants (1.8%) have had severe dependence upon the Internet. Accordingly, 92 participants (37.5%) had mild level of Internet addiction while only 16 students (6.3%) were defined as normal level of Internet usage. Salient themes, codes generated from word frequency provided by AntConc, revealed possible treatment were family, friends, and sports. This possible treatment reported by the First year student teachers is in line with the CBT (Cognitive Behavioral Therapy) model that is used in treating people with Internet addiction. The findings of this study can be useful for University's teachers in Reducing state of Internet addiction among students on campus. All teachers can use these findings to create treatments and instructional programs that focusing the unique issues and triggers which related to students' excessive internet use. This method supports academic success and general well-being in addition to creating a better online environment for students.

Keywords: First year student teachers; Internet addiction; self-reflections; Post-COVID

Introduction

Over the past few decades, the number of Internet users worldwide has drastically increased with an estimated number of Internet users in the world in January 2021 at 4.66 billion. Chia et.al (2020) reported that Asia is recognized as one of the highest internet societies in the world since 2007. Statistic shows that 49.7% of internet users resides in Asia. In Southeast Asia, the Internet Penetration Rate (IPR), defined as the percentage of the total population who use the Internet, was the highest for Brunei (94.9%) as of June 2019, followed by Singapore (84.5%) and Thailand (82.2%). By observing these numbers, it can be seen that the Internet can be a very alluring virtual place. Online games, social media platforms, entertainment videos, engrossing web series, and interesting Youtube channels can keep an individual hooked up for hours. People, especially teenagers and young adults, use the Internet to beat loneliness and tedium and end up attached to it unknowingly. According to Gracia and Herrero's (2009) study in

Europe found that 68% of people between the ages of 16 and 24 use the Internet as opposed to 27% of people over the age of 54 and only 10% over the age of 65.

Using of heavy internet can be pathological and addictive and that is labelled under ‘technological addiction’ which possibly reinforce addictive tendencies (Griffiths, 1995). The term “Internet Addiction” or IA has appeared in the psychiatric lexicon that identifies problematic Internet use associated with significant social, psychological, and occupational impairment (Brenner, 1996). Internet addiction was first studied by Young (1996), who also highlighted how it affected relationships, especially with youth. In addition, it based on revisions to the DSM-IV criteria, telephone surveys showed that problems with relationships, work performance, and studying resulted from 38 hours per week spent online for leisure. The biopsychosocial addiction paradigm (Griffiths, 2005) is supported by this. For this reason, the Internet addiction is seen as one of the global issues since it is perceived as a behavioral addiction that affects individuals’ live (Griffiths, Miller, Gillespie & Sparrow, 1999) and (Kuss, Kristensen & Lopez-Fernandez, 2020).

Literature Review

Internet Addiction in Thai context

Research on IA in Thailand has mainly focused on adolescents and adults in varied social contexts. Studies have been conducted in different regions of Thailand over the past decade in order to observe detrimental impacts resulting from the heavy use of the Internet. For example, Dangkrueng et al. (2013) investigated the relationship between social skills and loneliness among teens in the northern area of Thailand and internet addiction. They discovered that 14.75% of participants were internet addicts and that there was a connection between loneliness and addiction. Further research on internet addiction among freshmen student teachers in Northeastern Thailand during COVID-19 was warranted for future prevention initiatives. Mph (2015) investigated Facebook addiction among Thai teens, noting that 41.8% were addicted.

The Current Study

There were 244 First year student teachers participating in this study. All of the students are studying in the Faculty of Education in a university in the Northeast region of Thailand. They are from different majors, such as, General Science, Thai, Primary Education and English. The total number of First year student teachers in the Academic year 2023 was 600. The sample size of this research was 240 as calculated using Yamane (1973) formula with 95% confidence level. Therefore, the 244 participants are considered as representative of this group of First year student teachers in this university.

Objective

- 1) To determine the probability that incoming student teachers after COVID will develop an addiction to the internet.
- 2) To provide possible solutions for internet addiction in order to improve academic achievement from the viewpoints of first-year students.

Methodology

Research Instruments:

Phase One: Internet Addiction Survey

Internet Addiction Test (Young, 1998)

- 1) A 20-item scale measuring the presence and severity of Internet dependency.
- 2) Utilizes a 5-degree Likert type scale to assess involvement in online activities.

3) Criteria include loss of control, neglect of everyday life, relationships and alternative recreation activities, behavioral and cognitive salience, negative consequences, escapism/mood modification, and deception.

Phase Two: Individual Written Reflections

1) Participants wrote about their experiences of excessive Internet use and how it could affect their lives.

2) Invited to brainstorm possible reasons for becoming Internet addicts and discuss potential cures if they showed symptoms of Internet addiction.

Data collection

There were two phases in the data collection process. First, the quantitative data was collected by Internet Addiction Test and second, the qualitative data was obtained through individual written reflections As following.

Phase One: Internet Addiction survey

The questionnaire was distributed to participants in their classes to meet for about 30 minutes at an agreed day/time. The questionnaires were anonymous and self-administered. Teachers left the classrooms during the 30-minute period to avoid any possible information bias. The questionnaire contained 3 parts: 1) The Internet Addiction Test, 2) Summary of scores, and 3) Short answers on whether they were surprised by their scores or not.

Internet addiction test

For easy accessibility, Google Form survey was used to reach the anticipated participants. The Internet Addiction Test (Young, 1998) is a 20-item scale that measures the presence and severity of Internet dependency. The test measures the degree of involvement in online activities using responses on the 5-degree Likert type scale. The criteria include loss of control, neglecting everyday life, relationships and alternative recreation activities, behavioral and cognitive salience, negative consequences, escapism/mood modification, and deception.

Phase Two: Individual written reflections

After each participant had known their results from the survey. The researcher acted as moderator in leading group discussion to all participants. Brainstorming possible reasons for becoming Internet addicts were expressed by the participants. At this stage, the participants were invited to talk about their experiences of excessive use of the Internet and how that habit could affect their lives, so they could write their reflections about their internet usage and possible cure if they have the symptom of internet addiction.

Data Analysis

Phase One: Survey data

The score of the total scale ranges from 20 to 100. Each item is rated on a 5-point scale ranging from 0 to 5. The maximum score is 100 points. It means the higher the score, the higher the severity of participants' problem. Total scores ranging from 0 to 30 points are considered to reflect a normal level of Internet usage; scores of 31 to 49 indicate the presence of a mild level of Internet addiction; 50 to 79 reflect the presence of a moderate level; and scores of 80 to 100 indicate a severe dependence on the Internet.

Phase Two: Thematic analysis

The study examined written reflections on treating internet addiction, utilizing thematic analysis. Initial analysis was conducted using AntConc software, sorting words

into themes to identify codes related to treatment (Anthony, 2004). In order to get the general idea of what was said in the written reflections about possible treatment for Internet addiction from the participants, the data, 26,969 words, was first converted into text file and were put in the corpus analysis using the program called 'Antconc'. As "word frequency count can be used to help generate codes" (Pojanapunya and Watson Todd, 2011), word list was obtained and words were grouped according their relevant to the concept of 'treatment for Internet addiction'.

After all the data were coded into categories according to the word frequency from AntConc, the data were collated to see which types of treatment were reported by the participants.

Results

Phase One: Survey results

Of the 244 students, 133 (54.5%) were identified as having moderate level of internet addiction while 4 of them (1.8%) have had severe dependence upon the Internet. 92 students (37.5%) had mild level of Internet addiction. Only 16 students (6.3%) were defined as normal level of Internet usage. None of them was surprised by the results since they realized that they tended to have extensive use of Internet during online learning. The results presented that nearly 93% of the participants were having symptoms of Internet addictions at different degree.

Phase Two: Thematic analysis results

In this section, words derived from AntConc's frequency analysis revealed salient themes related to treatment of excessive use of Internet such as activities, family, friend, and sports. All of these themes are further discussed, alongside written excerpts from the participants. Word frequency from AntConc analysis were selected by focusing on nouns since this type of lexical category presents the clear idea of what the participants see as vital concept for Internet addiction. Goldin-Meadow, Butcher, Mylander and Dodge (1994, p. 259) also confirmed that a noun has a crucial language function as "it also appears to be central to the structure and function of language". For this reason, 7 most frequent nouns appeared in AntConc' word lists were presented.

Table 1

Word frequency from written suggestion

Rank	Word	Frequency
1	Internet	777
2	Time	239
3	Way	257
4	Activities	198
5	Family	141
6	Friends	138
7	Sports	126

There were five categories derived from the word list; *Internet* (e.g. reduce, cure, disorder, prevent, time, way), *activities* (e.g. enjoy, outdoor, doing, various), *family* (e.g. therapy, fun, warmth), *friend* (e.g. meeting, catch up, going out), and *sports* (e.g. playing, indoor, outdoor).

When the data was read and checked manually, words on the word list that did not directly relate to the research focus would be reconsidered. For example, the words Internet did not really convey the meaning of how the prevention and treatment. That was why the top three-word frequencies were collapsed into the same theme since the

participants mentioned their general symptoms on Internet addiction. The three words (Internet, time and way) were used by the participants to reflect their own situations of excessive Internet use and how it could affect their lives. Thus, the data was read again until the salient point was found and grouped into four possible treatments suggested by the participants.

From the thematic analysis, there were four themes that led to the possible treatment. Therefore, two salient themes were found as follows;

Self-reflection on excessive use of the Internet

The terms "internet," "time," and "way" were often used by participants to characterize their online usage habits. Findings from the survey took some by surprise, pointing to possible problems including depression and familiarity with academics. These excerpts showed the usage of three words, internet, time and way, appeared frequently on the word list generated by AntConc.

"I think nowadays people spend more than 8 hours a day on their mobile phones. Checking social media, reading news, working online all the time is part of life. Many people forget to do other activities. And become addicted to mobile behavior. Using social media and mobile phones is not wrong. But overuse is bad for us" (participant no.20)

"The Internet is quite addictive because it makes us connect to people. However, being addicted can waste time and affect health. Some people may spend the whole night on the internet and do not get enough sleep. So, the internet should be used with limit. In this way, the time to use the internet should be set, so we do not spend all day with it and end up doing nothing else." (participant no.216)

From these responses, it can be seen that most of the participants realized the effect of becoming Internet addicts but they have never had a chance to do any proper test to see if their Internet consumption exceeds the normal level or not. During the group discussion, one of the participants expressed her surprise that she nearly got full score from the test and realized for the first time that she needed to withdraw from using her phone.

Possible Activities for Treating Internet Addictions

Activities were shown on AntConc's word list as the first word containing ideas about how to deal with Internet addiction. The frequently also pointed out at high level, and the content seemed to be explaining their "activities" online and the prevention or possible cure. Therefore, this word often occurred with other nouns to indicate a clearer way for treatment such as "activities with family", "do activities with friends" or "doing outdoor activities". For this reason, the word 'activities' would be used as the umbrella word for suggested activities which include family, friends and sports.

Family

Family has become the first thing that Thai First year student teachers think of as observed by the word frequency in the text. Thai culture focuses heavily on strong family bond, like most Asian cultures, Thais young teenagers are closer to their families compared to any other age range. Therefore, when the First year student teachers realize that they have had a problem about excessive use of the Internet, they often think of their families as the first sources of cure. This cultural bound aspect shows in every aspect of their lives, from communications to solving problems, Thai teens still value their families as the first choice to seek for advice. The following excerpts from the participants presented their opinions about how family could be helpful for treating Internet Addiction.

"In my opinion, there are a lot of things, for example doing things with family, cooking, exercising, or hanging out with friends. But during this time, most of what I can do is cooking and being with my family. It is an activity that, in addition to reducing Internet addiction symptoms" (participant no.28).

"Moreover, we will have more time for our family. We have a lot of time to talk with each other so it makes us happy. Therefore, this is the reason why I think staying with our family and doing activities together is the best way to help people decrease their use of the internet" (participant no.119).

Some of the participants expressed their ideas that they became aware that the Internet was taking a huge amount of their time from their families. It is therefore hoped that the participants will spend their time developing their interpersonal relationship with their family members instead of chatting with others online. This is in line with Şenormancı et al., (2014) who observed that comprehensive treatment approaches including other family members may make important contributions to treatment success for Internet addicts.

Friends

Sometimes, it can be hard to talk to family members about IA problems. A lot of the participants in this study reported that their family members complained about their use of mobile phones from time to time. For them, it was a bit hard to tell their family that they were prone to the problem of becoming Internet addicts. That is why it is important to have healthy friendships to turn to in times of need especially when friends also share similar situation and try to overcome the same problem. Friends can be that ear to talk to, shoulder to lean on and the non-judgmental attitude that teenagers need. They can also help increase a sense of belonging, improve self-confidence and help reduce stress and anxiety caused by the overuse of the Internet. The excerpts showed represented the participants' self-treatment by building relationship with friends.

"To relieve stress, I have time to meet more people outside and talk about things with friends as well as a good way to build relationships between friends" (participant no.113).

"Sometimes I clean my room because my friends always come to my room to playing card. When my friends come to visit me, we spent time more than 3 hours to playing card. That's make my happy when I meet them" (participant no.129).

The interesting point gained from the written reflection from the participant no.129 was that she played card game with her friends to avoid using Internet. This might lead to a problem of gambling if they are not warned in advance. Healthy and close friendships encourage positive mental health and well-being, so healthy activities should be promoted.

Sports

The word "sports" also appeared frequently in the participants' written reflection as the form of treatment for avoiding screen addiction. They, however, realize that team sport might not be the plausible choice at the moment since social distancing is strictly applied. The participants echoed their future desires to engage in different kinds of sports in the near future since they had hoped that the situation might get better before the end of their semester, so they can possibly continue their physical activities as described in these excerpts.

"I think the best way to stop using the Internet is to play sports. Playing sports can relax the brain, reduce the stress of internet addiction, can make

us have a healthy body, have active movements, help to strengthen emotional skills and have a clear mind. For example, playing volleyball, playing football, playing badminton, running or playing team sports" (participant no.13).

"I think the best way to stop using the internet is to play sports, exercise, because it's fun and enjoyable. Not stress and also makes us feel relaxed as well. It also makes us feel more active and want to play sports and exercise more" (participant no.224).

The use of sports and physical exercise to cure Internet addiction is in line with what Park et al. (2016) reported that sports can be combined with clinical strategies or pharmacological to treat Internet addiction. Especially for adolescents, physical activities can be used to prevent and lessen Internet addiction by modifying and adopting self-control pursuit.

Discussion

The results of this study indicated the pivotal role of self-awareness in addressing Internet addiction, serving as a foundation for learning and progress. Through recognizing their challenges via the Internet addiction test, participants embark on a journey of understanding and improvement. This process not only highlights the need for intervention but also fosters a conducive environment for learning and personal growth. One of the overarching problems with the Internet is that there is often no accountability and no limits especially in the time of the pandemic when nearly all activities have to be done online. Studies have shown that self-corrective behavior can be a useful treatment for Internet addicts since they need to withdraw themselves from the virtual world of their own will. Corrective behaviors include software that controls the Internet use and types of activities to reduce the heavy use of the Internet. This seems possible with the help of family, friends and doing activities such as sports as described earlier in the results section.

This study has presented interesting results on the current status of university students' Internet usage after the pandemic in a university in Northeastern Thailand. There has been limited literature touch upon this issue since most of the studies in educational field now tend to focus on academic aspect such as the students' experiences of learning online and how to better their technological knowledge to assist them with learning. However, exploring the inevitable situation of excessive use of the Internet can possibly be a starting point for psychological support needed. The results have practical implications to the faculty in proposing to them possible treatment for students IA in order to ensure students' balanced mental health in the long term. The findings can also help teachers who are teaching online during the pandemic to identify students who may have concentration issues due to excessive internet use. Apart from promoting students' academic development, considering their well-being as a person is also vital to prevent problems arising from the excessive use of the Internet. Students should be reminded to monitor their use of the Internet such as, watch a lot of YouTube videos, shop online frequently, or upload their short entertaining clips on TikTok. The trouble may come when these activities start to interfere with their daily life. It should also be acknowledged that most commonly identified categories of Internet Addiction include gaming, social networking, email, blogging, online shopping, and inappropriate Internet pornography use. In conclusion, the riskiness of Internet use can be just as important as the amount of time spent because teenagers tend to delve themselves into the very deep end of the virtual world except, they are warned. Further studies might consider possible risk factors of

Internet Addiction Disorder in university students such as physical impairments, social and functional impairments, emotional impairments, etc. Therefore, systematic prevention and treatment can be established on campus.

Conclusion

In summary, the study highlights the significant role of self-awareness in tackling Internet addiction among university students. Participants' acknowledgment of their challenges through an Internet addiction test initiates a journey of understanding and personal development. This process underscores the need for intervention and creates a conducive environment for growth. The study identifies the lack of accountability and boundaries on the Internet, especially during the pandemic, as a major challenge. However, it suggests that self-regulatory behavior, such as using software to manage Internet usage and engaging in alternative activities like sports, can be effective in addressing Internet addiction. The findings have practical implications for educators, emphasizing the importance of addressing students' well-being alongside their academic progress, particularly during online learning. Moreover, promoting awareness among students about the potential risks of excessive Internet use is essential to prevent interference with daily life. Looking ahead, future research could explore additional risk factors for Internet Addiction Disorder among university students, leading to systematic prevention and treatment measures on campus.

References

- American Psychiatric Association. (1995). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. (4th ed.). Washington, DC: Author.
- Anthony, L. (2004). AntConc: A learner and classroom friendly, multi-platform corpus analysis toolkit. *proceedings of IWLeL*, 7-13.
<http://dx.doi.org/10.1109/IPCC.2005.1494244>
- Brenner, V. (1996). An initial report on the on-line assessment of Internet addiction: The first 30 days of the Internet usage survey. <http://www.ccsnet.com/prep/pap/pap8b/638b012p.txt>
- Chia, D. X., Ng, C. W., Kandasami, G., Seow, M. Y., Choo, C. C., Chew, P. K., ... & Zhang, M. W. (2020). Prevalence of internet addiction and gaming disorders in Southeast Asia: a meta-analysis. *International journal of environmental research and public health*, 17(7), 2582. <https://doi.org/10.3390/ijerph17072582>
- Dangkrueng, S., WannaUeumol, T., Yodming, P., & Sirithongthaworn, S. (2013). Relationships between internet addiction and loneliness, and internet addiction and teenage social skills: A case study of Mathayom Suksa students in the Northern region. *International Journal of Child Development and Mental Health*, 1(2), 26-30.
- Gracia E, Herrero J., (2009). Internet Use and Self-Rated Health Among Older People: A National Survey. *J. Med. Internet Res.* 2009;11(4):e49. <http://doi.org/10.2196/jmir.1311>
- Goldinmeadow, S., Butcher, C., Mylander, C., & Dodge, M. (1994). Nouns and Verbs in A Self-Styled Gesture System: What' s in A Name?. *Cognitive Psychology*, 27(3), 259-319. <https://doi.org/10.1006/cogp.1994.1018>
- Griffiths, M.D. (1995) Technological addictions. *Clinical Psychology Forum*, 76, 14-19
- Griffiths, M. (2005). A 'components' model of addiction within a biopsychosocial framework. *Journal of Substance use*, 10(4), 191-197. <https://doi.org/10.1080/14659890500114359>

- Griffiths, M., Miller, H., Gillespie, T., & Sparrow, P. (1999). Internet usage and internet addiction in students and its implications for learning. *Journal of Computer Assisted Learning*, 15(1), 85-90. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2729.1999.t01-2-151078.x>
- Kuss, D. J., Kristensen, A. M., & Lopez-Fernandez, O. (2020). Internet addictions outside of Europe: A systematic literature review. *Computers in Human Behavior*, 106621. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106621>
- MPh, M. M. (2015). Prevalence of facebook addiction and related factors among Thai high school students. *J Med Assoc Thai*, 98(3), S51-S60.
- Park, J. A., Park, M. H., Shin, J. H., Li, B., Rolfe, D. T., Yoo, J. Y., & Dittmore, S. W. (2016). Effect of sports participation on internet addiction mediated by self-control: A case of korean adolescents. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 37(3), 164-169. <http://dx.doi.org/10.1016/j.kjss.2016.08.003>
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage publications.
- Pojanapunya, P., & Todd, R. W. (2011). Relevance of findings in results to discussion sections in applied linguistics research. In *Proceedings of the International Conference Doing Research in Applied Linguistics* (pp. 21-22).
- Şenormancı, Ö., Şenormancı, G., Güçlü, O., & Konkan, R. (2014). Attachment and family functioning in patients with internet addiction. *General hospital psychiatry*, 36(2), 203-207. <https://doi.org/10.1016/j.genhosppsych.2013.10.012>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introduction analysis*. Harper & Row.
- Young, K. S. (1996). Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. Poster presented at the 104th Annual Convention of the American Psychological Association in Toronto, Canada, August 16, 1996.
- Young, K. S. (1998). *Caught in the net: How to recognize the signs of internet addiction--and a winning strategy for recovery*. John Wiley & Sons.

การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี
เพื่อยกระดับสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธาสุมุทร
จังหวัดสมุทรสงคราม

Effect of the Technological Pedagogical Content Knowledge
(TPACK) Model on Enhancing Competency in Educational
Innovation and Information Technology of Science and
Technology Teachers at Satthasamut School,
Samut Songkhram Province

นางลักษณ์ วงศ์ถนอม | Nongluk Wongtanom

โรงเรียนศรีธาสุมุทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
Satthasamut School the Secondary Educational Service Area Office Samut Sakhon Samut Songkhram
Corresponding author email: nongluk@sattha.ac.th

(Received: 28 May 2024, Revised: 14 August 2024, Accepted: 16 August 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี เพื่อยกระดับสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธาสุมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี 2) ประเมินสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี โดยการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้วงจร PAOR มีกลุ่มเป้าหมายคือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธาสุมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ 1) แบบประเมินตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี และ 2) แบบประเมินสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี มีการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ครูผู้สอนมีความรู้ด้านเนื้อหาวิชา มากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, $S.D. = 0.37$) รองลงมาคือ ความรู้ด้านศาสตร์การสอน ($\bar{x} = 4.50$, $S.D. = 0.38$) และความรู้ด้านศาสตร์การสอน

ผนวกเนื้อหาวิชา ($\bar{x} = 4.50$, $S.D. = 0.39$) และ 2) ครูผู้สอนมีสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.82$, $S.D. = 0.20$)

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้; รูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี; สมรรถนะด้านนวัตกรรม; เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

ABSTRACT

The study investigated the effects of the technological pedagogical content knowledge (TPACK) model on enhancing competency in educational innovation and information technology of science and technology teachers. The objectives were: 1) To examine the outcomes of science and technology teachers' instructional management based on the TPACK Model. 2) To explore the competencies in innovation and information technology education among science and technology teachers following the TPACK Model. This research utilized the PAOR cycle with a sample group comprising 27 science and technology teachers from Satthasamut School, Samut Songkhram Province, in the academic year 2021. Research tools included self-assessment surveys on instructional management in TPACK Model and assessments on innovation and information technology competencies based on the TPACK Model. Data analysis involved basic statistical values (mean, $\bar{x}$, and standard-deviation, $S.D.$). The research findings indicated that: 1) Teachers demonstrated the highest knowledge in content knowledge ($\bar{x} = 4.69$, $S.D. = 0.37$), followed by pedagogical knowledge ($\bar{x} = 4.50$, $S.D. = 0.38$), and pedagogical content knowledge ($\bar{x} = 4.50$, $S.D. = 0.39$). 2) Teachers exhibited a high level of competency in innovation and information technology ($\bar{x} = 2.82$, $S.D. = 0.20$)

Keywords: Learning management; Technological Pedagogical Content Knowledge Model (TPACK Model); Competency in Educational Innovation; Information Technology

บทนำ

สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019) ตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.2019 (ศูนย์บริหารสถานการณ์ โควิด-19 กระทรวงสาธารณสุข, 2564) จนถึงปัจจุบัน ส่งผลกระทบและสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมาก หนึ่งใน การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตและการเรียนรู้ของผู้คน จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้สถานศึกษา ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน โดยจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งในปีการศึกษาที่ผ่านมา ครูผู้สอนต้องมีการปรับตัว เปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้น ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยี ได้มีการศึกษาวิเคราะห์เป้าหมายของการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) มุ่งหวังให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการ ทฤษฎี กฎพื้นฐานและธรรมชาติของวิชาวิทยาศาสตร์ มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า ประดิษฐ์และคิดค้นทางเทคโนโลยี ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมในแง่ของการมีอิทธิพลและผลกระทบระหว่างกัน นำความรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน และนำความรู้ที่มีไปพัฒนาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม พัฒน ทักษะในการสื่อสาร กระบวนการคิด ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา รวมถึงให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีจิตวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการใช้วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในห้องเรียน จึงไม่เหมาะกับการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งวิธีการสอนที่ไม่เหมาะสมนี้ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้และทักษะกระบวนการ ต่าง ๆ ไปยังผู้เรียนลดลง ซึ่งอาจส่งผลให้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ รวมถึงคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ของผู้เรียนลดลงด้วย หรือไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ครูจึง จำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

จากผลกระทบเหล่านี้ นักการศึกษาจึงเกิดความตระหนักในการเตรียมความพร้อมและพัฒนา เยาวชนผ่านกระบวนการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงยุคสมัยในปัจจุบัน ทั้งโครงสร้างและรูปแบบของ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ กระบวนการทางสังคม การเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมถึง เทคโนโลยีและดิจิทัลที่เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการดำรงชีวิตซึ่งเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ดังนั้น การพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมให้คนไทยมีความฉลาดทางดิจิทัล ให้สามารถสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญใน การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน จึงมีความ จำเป็นเร่งด่วน ด้วยเหตุนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 จึงกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า คนไทยทุก คนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนา ศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของ คนทุกช่วงวัยให้มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะตรงตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

แม้ว่าในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ทุกที่ทุกเวลา แต่ความซับซ้อนของโลกดิจิทัล ทำให้การชี้แนะจาก “ครู” ยังเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นอยู่

บทบาทของครูผู้สอนจึงจำเป็นจะต้องพัฒนาทักษะในการสร้างสื่อการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อช่วยในการทำงานและจัดการเรียนการสอน รวมทั้งต้องศึกษาหาความรู้และฝึกฝนการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสอน ได้แก่ การใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์แบบพกพา การสื่อสารและการใช้อินเทอร์เน็ต การออกแบบและการสร้างสื่อดิจิทัล การสืบค้นข้อมูลและทรัพยากรสารสนเทศ ปัญหา ความปลอดภัยและกฎหมายดิจิทัล ครูจึงควรพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะและความฉลาดทางดิจิทัลที่จะสามารถ “เข้าใจ” บทบาทและความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถ “เลือกใช้” และ “สร้าง” สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลได้เหมาะสมกับองค์ความรู้ที่ต้องการจะถ่ายทอด และเหมาะสมต่อพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละช่วงวัยในบริบทที่แตกต่างกัน โดยไม่ลืมหูลืมตาจากความเปราะบางของดิจิทัลที่ดี

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถสร้างสมรรถนะและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Content Knowledge Model; TPACK model) โดยการจัดการเรียนรู้ TPACK model ถูกนำเสนอครั้งแรกในปี ค.ศ. 2009 โดย Punya Mishra And Matthew Koehler ซึ่งเป็นการพัฒนาต่อจากแนวคิดเรื่อง PCK (Pedagogical Content Knowledge) ของ Lee Shulman สำหรับ TPACK model เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างเนื้อหาสาระ วิธีการสอนและเทคโนโลยี ที่ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ผ่านวิธีการสอนและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้ (Koehler, M. J. and Mishra, P, 2009)

แม้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะคลี่คลายลง แต่การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ยังได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำรูปแบบ TPACK Model มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธาสุมทร จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อให้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ และเพื่อยกระดับสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธาสุมทร จังหวัดสมุทรสงคราม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. เพื่อประเมินสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิส และแมคแทกกาท (Kemmis & Mc Taggart, 1990) วงจร PAOR โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (plan)

1) ศึกษา และวางแผนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์สอดคล้องกับสภาพบริบทของ ผู้เรียน ความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงแนวทางการเรียนรู้เทคโนโลยี นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของ TPACK Model ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ

- Content Knowledge (CK) คือ องค์ความรู้ เนื้อหาสาระวิชาที่ครูมีความเชี่ยวชาญ
- Pedagogical Knowledge (PK) คือ วิธีการสอน
- Technological Knowledge (TK) คือ การเลือกใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี
- Context คือ บริบทของนักเรียน โรงเรียน ชุมชน

2) วิเคราะห์สภาพปัญหาจากสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อวางแผนสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ใน ระดับชั้นที่ได้รับมอบหมาย

3) วางแผนการพัฒนาดตนเองในการศึกษาหาความรู้หรือการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดปีการศึกษา 2564

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ (act)

1) ครูพัฒนาดตนเองและเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการ จัด กิจกรรมการเรียนการสอน จากหน่วยงานภายนอกและหน่วยงานภายใน

2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวทาง Active Learning โดยใช้รูปแบบของ TPACK Model ในทุกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกต (observe)

1) นิเทศการสอน โดยผู้นิเทศทำการสังเกตและประเมินสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศทางการศึกษา ตามรูปแบบการเรียนรู้ TPACK Model ของผู้สอน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 สามารถใช้ หรือออกแบบ หรือสร้างและหรือปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

องค์ประกอบที่ 2 สามารถพัฒนาเทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการแสวงหา แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริม การ เรียนรู้ของผู้เรียน

2) แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ พัฒนาและแก้ปัญหาที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้จากครู ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC)

3) ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ให้ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำการประเมินตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี (TPACK Model) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย และ 1 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

- ความรู้ด้านเนื้อหาวิชา (Content Knowledge : CK)
- ความรู้ด้านศาสตร์การสอน (Pedagogical Knowledge : PK)
- ความรู้ทางด้านเทคโนโลยี (Technological Knowledge : TK)
- ความรู้ด้านศาสตร์การสอนผนวกเนื้อหาวิชา (Pedagogical Content Knowledge : PCK)
- ความรู้ด้านเนื้อหาวิชาผนวกเทคโนโลยี (Technological Content Knowledge : TCK)
- ความรู้ด้านศาสตร์การสอนผนวกเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Knowledge :TPK)
- ความรู้ด้านศาสตร์การสอนผนวกเนื้อหาวิชาและเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Content Knowledge : TPACK)

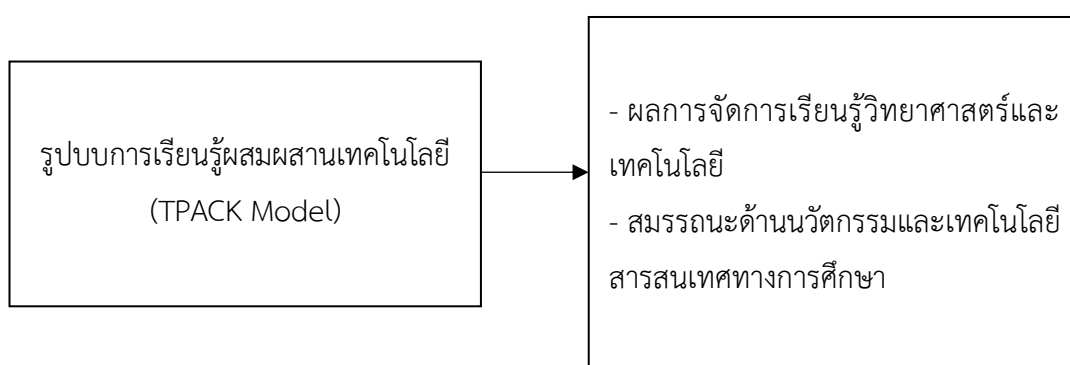
ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (reflect)

1) นำผลการประเมินตนเองด้านการจัดการเรียนรู้และการประเมินสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธาสุมทร จังหวัดสมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 27 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี เพื่อยกระดับสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธนาสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม มีผลการวิจัยดังนี้

ตาราง 1 ผลการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี (คะแนนเต็ม 5 คะแนน)

ผลการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี (TPACK Model)	N	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ความรู้ด้านเนื้อหาวิชา	27	4.69	0.37	มากที่สุด
ความรู้ด้านศาสตร์การสอน	27	4.50	0.38	มากที่สุด
ความรู้ทางด้านเทคโนโลยี	27	4.32	0.57	มาก
ความรู้ด้านศาสตร์การสอนผนวกเนื้อหาวิชา	27	4.50	0.39	มากที่สุด
ความรู้ด้านเนื้อหาวิชาผนวกเทคโนโลยี	27	4.39	0.58	มาก
ความรู้ด้านศาสตร์การสอนผนวกเทคโนโลยี	27	4.37	0.63	มาก
ความรู้ด้านศาสตร์การสอนผนวกเนื้อหาวิชาและเทคโนโลยี	27	4.48	0.52	มาก
รวม	27	4.46	0.34	มาก

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในภาพรวมพบว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธนาสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม มีการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.34) โดยจำแนกตามองค์ประกอบ พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ด้านเนื้อหาวิชา ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.37) ระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือความรู้ด้านศาสตร์การสอน ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.38) และความรู้ด้านศาสตร์การสอนผนวกเนื้อหาวิชา ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.39) ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ตามลำดับ นอกจากนี้ครูผู้สอนยังมีความรู้ด้านศาสตร์การสอนผนวกเนื้อหาวิชาและเทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.52) ความรู้ด้านเนื้อหาวิชาผนวกเทคโนโลยี

($\bar{x}$ =4.39, S. D.=0.58) ความรู้ด้านศาสตร์การสอนผนวกเทคโนโลยี ($\bar{x}$ = 4.37, S. D. = 0.63) และความรู้ทางด้านเทคโนโลยี ($\bar{x}$ = 4.32, S. D. = 0.57) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตาราง 2 ผลการประเมินสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี (คะแนนเต็ม 3 คะแนน)

สมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	N	$\bar{x}$	S. D.	ระดับสมรรถนะ
สามารถใช้ ออกแบบ สร้าง หรือปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี	27	2.74	0.42	ดีมาก
สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี	27	2.79	0.28	ดีมาก
ความสามารถในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	27	2.94	0.21	ดีมาก
รวม	27	2.82	0.20	ดีมาก

จากผลการประเมินสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี ในภาพรวมพบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธาทาสุมุท จังหวัดสมุทรสงคราม มีสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x}$ = 2.82, S. D. = 0.20) โดยจำแนกตามองค์ประกอบพบว่า ครูผู้สอนมีความสามารถในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x}$ = 2.94, S. D. = 0.21) รองลงมาคือ สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ($\bar{x}$ = 2.79, S. D. = 0.28) อยู่ในระดับดีมาก และสามารถใช้ ออกแบบ สร้าง หรือปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ($\bar{x}$ = 2.74, S. D. = 0.42) อยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี เพื่อยกระดับสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธาทาสุมุท จังหวัดสมุทรสงคราม สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโรงเรียนศรีธาทาสุมุท จังหวัด

สมุทรสงคราม พบว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 4.46$, $S. D. = 0.34$) ทั้งนี้เป็นเพราะครูผู้สอนมีความรู้ด้านเนื้อหาวิชาและด้านศาสตร์การสอนเป็นอย่างมากที่สุด แต่ความรู้ทางด้านเทคโนโลยียังอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูสามารถถ่ายทอดความรู้ผ่านวิธีการสอนและใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนได้ แต่ยังไม่ได้อยู่ในระดับมากที่สุด จึงควรมีการพัฒนาตนเองในความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อให้มีการยกระดับการจัดการเรียนรู้ในการนำเทคโนโลยีมาผนวกกับความรู้ด้านเนื้อหาและศาสตร์การสอนเพิ่มมากขึ้นต่อไป

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเพื่อพัฒนาครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ด้านความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี ให้มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาด้านการปฏิบัติการสอนของครูตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) พบว่า เมื่อครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาวิชาชีพครู (Co-TPACK) ครูมีพัฒนาการในการออกแบบกิจกรรมสะเต็มศึกษาที่เน้นกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมศาสตร์ (Engineering Design Process) ด้านความรู้ผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี (ศิริวรรณ ฉัตรมณี รุ่งเจริญ, 2562) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกรณีศึกษาโรงเรียนวัดม่วง สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศในหลักสูตรประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นถึงความสำคัญจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฯ โดยต้องมีการปรับเปลี่ยนจุดประสงค์กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินให้สอดคล้องตามแนวคิดเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี (TPACK Model) (วีระชาติ ภาชีชา และมธุรส จงชัยกิจ, 2561) และงานวิจัยกรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลกำแพงแสนเพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบ TPACK MODEL ในศตวรรษที่ 21 ในรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้การสอนแบบเสมือนจริง ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนมีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 87.33/86.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ 80/80 และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนโดยใช้โลกเสมือนผสมโลกจริง (Augmented Reality) ในรายวิชาวิทยาศาสตร์พบว่านักเรียนมีคะแนนหลังเรียน ($\bar{x} = 26.20$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 9.97$) จึงสรุปได้ว่าผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (จันทมณี สระทองหน และจรินทร์ อุ่มไกร, 2560)

2. ผลการประเมินสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธนาสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.82$, $S. D. = 0.20$) โดยมีความสามารถในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.94$, $S. D. = 0.21$) รองลงมาคือ สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ($\bar{x} =$

2.79, $S. D. = 0.28$) อยู่ในระดับดีมาก และสามารถใช้ออกแบบ สร้าง หรือปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ($\bar{x} = 2.74$, $S. D. = 0.42$) อยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองในการสร้างสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยี รวมทั้งเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการอบรมอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พัฒนาและศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมตามแนวคิด TPACK Model และเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับนิสิตครู ผลการวิจัยพบว่า นิสิตครูที่เข้าฝึกอบรมมีสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.74$, $S. D. = 0.05$) การประเมินตนเองของนิสิตครูหลังใช้ชุดฝึกอบรมตามแนวคิด TPACK Model เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา พบว่า นิสิตครูมีสมรรถนะหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.60$, $S. D. = 0.53$) (ณัฐพงษ์ บางท่าไม้, 2561)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ครูผู้สอนสามารถนำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเทคโนโลยี ไปปรับใช้ในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ ตามความเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาต่อไป

2. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นำรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยี ไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับการสอนเชิงรุก (Active Learning) ที่หลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จันทมนิ สระทองหน และ จรินทร์ อุ่มไกร. (2560). การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 แบบ TPACK MODEL โดยการใช้การสอนแบบเสมือนจริง ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลกำแพงแสน. *วารสารโครงการวิทยการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 3(2), 42-47.

ณัฐพงษ์ บางท่าไม้. (2561). การพัฒนาชุดฝึกอบรมตามแนวคิด TPCCK Model เพื่อส่งเสริมสมรรถนะ
ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำหรับนิสิตครู. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วีระชาติ ภาชีชา และ มธุรส จงชัยกิจ. (2561). การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศในหลักสูตร
ประถมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดม่วง สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสาร
ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 33(1), 157-166.

ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ. (2562). ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้
สะเต็มศึกษาในประเทศไทย. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 34(1), 51-64.

ศูนย์บริหารสถานการณ์ โควิด-19 กระทรวงสาธารณสุข. (2564). *สถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*.
สืบค้นจาก https://media.thaigov.go.th/uploads/public_img/source/311264.pdf

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ :
บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

Kemmis, S., & Mc Taggart, R. (1990). *The action research planner*. (3rd ed.). Geelong,
Victoria: Deakin University Press.

Koehler, M. J., & Mishra, P. (2009). What is technological pedagogical content
knowledge?. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 9(1), 60–70.

การรับรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ของครูใน
โครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน
Teachers's Perception of Digital Technology Skills in Learning Design
within the Educational Innovators Program for Local Development Based
on Competency

ปริญา ปรีพุด I Pariya Pariput

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Corresponding author email: pariya.p@ubru.ac.th

(Received: 30 May 2024, Revised: 27 July 2024, Accepted: 12 August 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูและการออกแบบการเรียนรู้ในหลักสูตรการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีผู้เข้าร่วมจำนวน 169 คน การเลือกตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเจาะจงจากครูที่ยินดีให้ข้อมูลผ่านแบบประเมินตนเองทาง Google Form ใช้แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการออกแบบการเรียนรู้ที่มี 16 ข้อ ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.87 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูมีการรับรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก โดยมีการรับรู้ความสามารถสูงสุดในด้านเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยี ขณะที่ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือเทคโนโลยีมีคะแนนต่ำสุด ในด้านการออกแบบการเรียนรู้ ครูมีการรับรู้ความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับที่ดี แต่มีการรับรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานน้อย

คำสำคัญ: สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู; การพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน; การออกแบบการเรียนรู้

ABSTRACT

The objectives of this research were to study teachers' perceptions of their abilities in using digital technology and study their perceptions of their abilities in learning design who participated in workshops according to the Educational Innovators Development Project. To develop local areas by using competencies, a total of 169 people. The purposive selection was teachers who were willing to provide information and answer a self-assessment form via Google form. The tool used was a form to assess perceptions of ability to use digital technology and The learning design was a 5-level rating scale with 16 items, with a confidence value of 0.87. The results of the research found that Teachers'

overall perception of their abilities in using digital technology was at a high level. When considering each item, it was found that The most effective evaluation point is that teachers have attitudes towards using digital technology in learning management. The item with the least evaluation results was that teachers have knowledge about digital technology tools and Teachers' overall perception of learning design ability was at a high level. When considering each item, it was found that The item with the greatest evaluation results was the use of digital tools in organizing learning activities. The item with the least evaluation results was community-based learning design.

Keywords: Digital Technology Skills; Local Development based on Competency; Learning Design

บทนำ

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกยุคหน้าที่มีความผันผวนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และการพัฒนาครูเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างฐานคิดเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติให้เป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งการพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นพันธกิจตามนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ได้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การเป็นมหาวิทยาลัยที่ดีและเหมาะสมภายใต้บริบทการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยมีกลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์และนักศึกษาไปทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกในการบริการวิชาการกับท้องถิ่น เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง และเป็นการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยด้วย (งานยุทธศาสตร์และประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2565) ในครั้งนี้ คณะครุศาสตร์ ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการผลิตและพัฒนาครู ได้เปิดสอนนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2566 (หลักสูตร 4 ปี) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตครูมีคุณลักษณะและสมรรถนะในวิชาชีพตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา และมีความสามารถในการแข่งขันระดับสากล ได้จัดส่งนักศึกษาออกไปปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนและปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ในทุกชั้นปี และดำเนินการเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีสมรรถนะตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับสมรรถนะของการผลิตและพัฒนาครูตามนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง (PTRU Model: Professional Teacher of Rajabhat University) จำนวน 17 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) ปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ 2) ภาวะผู้นำและสัมพันธ์ชุมชน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การทำงานเป็นทีม 5) การใช้เทคโนโลยี 6) การสื่อสารอย่างมีกลยุทธ์ 7) บุคลิกภาพความเป็นครูและทัศนคติ: การปรับตัว 8) จิตอาสา จิตสาธารณะ 9) ศิลปะการใช้สื่อ 10) การอำนวยการเรียนรู้ 11) การวัดและประเมิน 12) การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 13) การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร 14) การเป็นพลเมืองดี 15) การบูรณาการศาสตร์สู่การสอน 16) นวัตกรรมทางการศึกษา

และ 17) จิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเครือข่ายในการพัฒนานักศึกษาทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (คณะครุศาสตร์, 2567)

จากการศึกษาผลการดำเนินงานโครงการ ระยะที่ 1 กิจกรรมประชุมชี้แจงและสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในกลุ่มของอธิการบดี จันทะหิน และคณะ (2567) พบว่า การพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐานมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการผลิตและพัฒนาครูทั้งระบบ ซึ่งในมุมมองของผู้บริหารเห็นว่า การพัฒนาสมรรถนะครูควรเริ่มต้นจากพัฒนาครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการถ่ายทอดให้กับนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาซึ่งมีสมรรถนะที่สำคัญ 3 อันดับแรกได้แก่อันดับที่ 1 คือจิตวิญญาณความเป็นครูอันดับที่ 2 คือการปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ อันดับที่ 3 มี 4 ข้อคือใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ศิลปะการใช้สื่อ อำนวยความสะดวก และประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูคือการบูรณาการสมรรถนะครูควบคู่กับงานประจำของครูพี่เลี้ยง เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับนักศึกษาคู่นั้น คณะครุศาสตร์ ได้นำผลการศึกษามาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานในระยะที่ 2 โดยกำหนดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในระหว่างวันที่ 25-26 พฤษภาคม 2567 โดยมอบหมายให้ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและคณะกรรมการดำเนินงานร่วมกันออกแบบหลักสูตร ภายใต้ฐานคิดการออกแบบการเรียนรู้ที่สะท้อนสมรรถนะครูและสมรรถนะผู้เรียนในโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐานของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (คณะครุศาสตร์, 2567) โดยใช้ฐานทุนที่มีอยู่เพื่อให้ครูที่เข้ารับการอบรมสามารถออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ TPACK+CLIL+CBL+PBL ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีการนิเทศติดตามจากทีมคณาจารย์และผู้เกี่ยวข้อง แล้วนำผลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีเรียนรู้ด้วย

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานเนื้อหาผนวกวิธีสอนผนวกเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Content Knowledge: TPACK) เป็นกรอบแนวคิดที่ถูกพัฒนาต่อยอดจากกรอบแนวคิดการผสมผสานเนื้อหาผนวกวิธีสอน (Pedagogical Content Knowledge: PCK) ของ Shulman ในปี 1986 โดย Punya Mishra ซึ่งเป็นนักวิชาการการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีศึกษามหาวิทยาลัยแห่งรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นผู้นำเสนอกรอบแนวคิดนี้เป็นครั้งแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นฐานคิดในการพัฒนาครูมืออาชีพและได้พัฒนาร่วมกับ Koehler อย่างต่อเนื่องในปี 2006 และ ปี 2009 ซึ่งเป็นการออกแบบการสอนที่ได้บูรณาการ 3 องค์ประกอบหลักคือ เนื้อหาวิชา ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยี เมื่อครูมีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีแล้วนำไปผสมผสานกับความรู้เนื้อหาผนวกวิธีสอน (PCK) อย่างไรจึงจะสามารถจัดการสอนที่ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน จะประสบความสำเร็จได้ จะต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนและผู้สอนมีบทบาทในระหว่างการจัดการเรียนรู้คือการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ มาเปิดพื้นที่การเรียนรู้ กระตุ้นและเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม (ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์. 2563) เห็นได้จากผลการศึกษาของ นิติธร เถาว์รินทร์ และคณะ (2566) ที่ศึกษาวิจัยพบว่า การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่าง TPACK+CLIL+CBL+PBL ตามภูมิปัญญา “ยลยณถิ่นเทียนธรรม งามล้ำวัฒนธรรมวิถี 231 ปี อุบลราชธานี อุ่งเฮืองเมืองธรรม” ช่วยพัฒนาความรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น มีทักษะการ ออกแบบและสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอ มีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้วัฒนธรรมการเรียนรู้แบบ กระบวนการกลุ่มรายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในระดับดีเยี่ยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ นักศึกษาครูที่ปิยาพัชญ์ นิธิศอัครานนท์ (2565) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้กรอบแนวคิดที่แพค พบว่า นักศึกษามี ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้หลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ยังมีประเด็น ที่ควรได้รับการพัฒนาที่ผลจากการศึกษาของนันท์นภัส นิยมทรัพย์ และคณะ (2566) พบว่า ครู ประจำการที่มีประสบการณ์สอนไม่เกิน 1 ปีรับรู้ความสามารถของตนเองในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด TPACK โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และปัญหาในการออกแบบการสอนคือบริบท โรงเรียนและนักเรียนที่มีข้อจำกัดของอุปกรณ์เทคโนโลยีและระบบอินเทอร์เน็ต ครูยังขาดประสบการณ์ ในการใช้ TPACK ในชั้นเรียน และการเลือกเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับบริบท

ผู้วิจัยในฐานะคณะกรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้สมรรถนะเป็นฐานของคณะครุศาสตร์ จึงมีความสนใจในการศึกษาการรับรู้ความสามารถด้านการ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ของครูที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ ตามโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน เพื่อนำไปเป็นฐาน ในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน
- 2) เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ของครูที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) กลุ่มตัวอย่างคือครูในโครงการ พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบ เจาะจง ได้แก่ ครูที่ยินดีให้ข้อมูลและสมัครใจตอบแบบประเมินตนเองใน google form จำนวน 169 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 258 คน คิดเป็นร้อยละ 65.50

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 1 ชุดคือแบบประเมินการรับรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของตนเอง แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 การประเมินความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้วิจัยประยุกต์จากแนวคิดของ Papanastasiou and Angeli (2018) มี 6 ข้อ ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล 2) ความถี่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวัน 3) ความถี่ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 4) เจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 5) ความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 6) บริบทของโรงเรียนที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 การประเมินความสามารถด้านการออกแบบการเรียนรู้ ผู้วิจัยประยุกต์จากแนวคิดของ De Rossi and Trevisan (2018) และคู่มือการดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐานของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มี 10 ข้อ ได้แก่ 1) ความถี่ในการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (CBL) 2) ความถี่ในการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานหรือทำโครงงาน (PBL) 3) ความถี่ในการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้การบูรณาการภาษาและเนื้อหา (CLIL) 4) ความถี่ในการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี (TPCK) 5) ความถี่ในการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสร้างสื่อการเรียนรู้ 6) ความถี่ในการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการบริหารจัดการชั้นเรียน 7) ความถี่ในการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการวัดและประเมินผลผู้เรียน 8) ความถี่ในการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 9) ความถี่ในการออกแบบการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 10) ความถี่ในการประเมินสมรรถนะของตนเอง

ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นแบบประเมินตนเองผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ Google Form เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 (มากที่สุด) ระดับ 4 (มาก) ระดับ 3 (ปานกลาง) ระดับ 2 (น้อย) ระดับ 1 (น้อยที่สุด) ซึ่งได้นำไปวิเคราะห์หาค่าคุณภาพพบว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.87

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบสารสนเทศ google form โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินตนเองก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการ ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2567 เวลา 08.30 – 09.30 น. ซึ่งมีความสนใจและยินดีให้ข้อมูลกับผู้วิจัย จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำผลมาแปลผล โดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความว่า ระดับความสามารถมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลความว่า ระดับความสามารถมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลความว่า ระดับความสามารถปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความว่า ระดับความสามารถน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความว่า ระดับความสามารถน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการรับรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ของครูที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 การรับรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1	ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล	4.15	0.60	มาก
2	การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวัน	4.25	0.61	มาก
3	การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้	4.19	0.65	มาก
4	เจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้	4.41	0.60	มาก
5	ความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้	4.17	0.61	มาก
6	บริบทของโรงเรียนที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้	4.26	0.71	มาก
โดยรวม		4.24	0.64	มาก

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่า การรับรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีผลการประเมินมากที่สุดคือครูมีเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 ส่วนข้อที่มีผลการประเมินน้อยที่สุดคือครูมีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60

ตารางที่ 2 การรับรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ของครูที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการตาม
โครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	การออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (CBL)	3.85	0.68	มาก
2	การออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานหรือทำ โครงงาน (PBL)	3.95	0.63	มาก
3	การออกแบบการเรียนรู้โดยใช้การบูรณาการภาษาและ เนื้อหา (CLIL)	3.96	0.70	มาก
4	การออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธี สอนและเทคโนโลยี (TPCK)	4.01	0.73	มาก
5	การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสร้างสื่อการเรียนรู้	4.08	0.66	มาก
6	การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการบริหารจัดการชั้นเรียน	4.09	0.66	มาก
7	การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการวัดและประเมินผลผู้เรียน	4.00	0.65	มาก
8	การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.12	0.63	มาก
9	การออกแบบการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	3.97	0.64	มาก
10	การประเมินสมรรถนะของตนเอง	4.02	0.65	มาก
	โดยรวม	4.00	0.67	มาก

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่า การรับรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อที่มีผลการประเมินมากที่สุดคือการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.12 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ส่วนข้อที่มีผลการประเมินน้อยที่สุดคือ การ
ออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ
0.68

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษารับรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูที่เข้าร่วมอบรมเชิง
ปฏิบัติการตามโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน มี
ประเด็นที่น่าสนใจ จึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูโดยรวมอยู่
ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ครูที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

เพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทั้งนี้เนื่องจาก ครูที่เข้าร่วมโครงการเป็นครูที่เลี้ยงของนักศึกษาที่ผ่านการประชุมชี้แจงแนวปฏิบัติในการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและรับทราบเป้าหมายการพัฒนา นักศึกษาตามกรอบ PTRU ของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีแล้ว จึงเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองเพื่อการเป็นต้นแบบที่ดีของนักศึกษา ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura (1977) ที่ว่า การรับรู้ความสามารถตนเอง (Perceived Self-Efficacy) เป็นการตัดสินใจ ความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใด หรือเป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถ ในการกระทำให้สิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ความเชื่อในความสามารถตนเองพิจารณาจากความรู้สึก ความคิด การตั้งใจ และพฤติกรรม (พาสนา จุลรัตน์. 2564) เช่นเดียวกับที่วิลเลียมส์ (2543) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตน หมายถึง ความเชื่อของบุคคลว่าตนมีความสามารถที่จะจัดระบบ และกระทำเพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดได้ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองจะเป็นตัวกำหนดตัวหนึ่งว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมอย่างไร มีแบบแผนในการคิดอย่างไร และมีการตอบสนองทางด้านอารมณ์เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องใช้ความพยายามสูง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีผลการประเมินมากที่สุดคือครูมีเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ แสดงว่า ครูพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาตนเองเพื่อประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอน สอดคล้องกับธิดารัตน์ จันทะหิน และคณะ (2567) ที่พบว่า การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐานมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการผลิตและพัฒนาครูทั้งระบบ ซึ่งในมุมมองของผู้บริหารเห็นว่า การพัฒนาสมรรถนะครูควรเริ่มต้นจากพัฒนาครูที่เลี้ยงในโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการถ่ายทอดให้กับนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาซึ่งมีสมรรถนะที่สำคัญคือใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะการสอนโดยใช้ TPACK ซึ่งเป็นวิธีสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับลักษณะผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้เรียนสนใจและเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น ช่วยกระชับเวลาสอนของครู เพราะเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นองค์รวม (ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์. 2563) ส่วนข้อที่มีผลการประเมินน้อยที่สุดคือครูมีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล แสดงว่า ครูตระหนักว่าตนเองมีความรู้ด้านเครื่องมือดิจิทัลน้อย จึงอยากพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับนันท์นภัส นิยมทรัพย์ และคณะ (2566) พบว่า ครูยังขาดประสบการณ์ในการใช้ TPACK ในชั้นเรียน และการเลือกเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับบริบท

2. จากผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ครูที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน มีการรับรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งนี้ เนื่องจากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2566 (หลักสูตร 4 ปี) มีเป้าหมายให้บัณฑิตครูมีคุณลักษณะและสมรรถนะในวิชาชีพตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพของ ครุสภา และมีความสามารถในการแข่งขันระดับสากล คณะครุศาสตร์จึงได้จัดส่งนักศึกษาออกไปปฏิบัติวิชาชีพ

ระหว่างเรียนและปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญในทุกชั้นปี และดำเนินการเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีสมรรถนะตามที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับสมรรถนะของการผลิตและพัฒนาครูตามนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง (PTRU Model: Professional Teacher of Rajabhat University) ภายใต้ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนร่วมผลิตเพื่อสร้างต้นแบบครูดีเป็นฐานทุนในการผลิตและพัฒนาครูในพื้นที่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ดังเช่นงานวิจัยของชลธิชา การิซอ และธีรภัทร กุโลภาส (2562) ที่พบว่า การพัฒนาครูตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองของครู คือแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาตนเองในด้านการรับรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความชำนาญและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ที่ส่งผลถึงตัวนักเรียนโดยตรง โดยการพัฒนาขณะปฏิบัติงานที่จะทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ เทคนิค วิธีการทำงาน โดยได้รับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถ่ายทอดจากผู้ร่วมงาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงาน ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาครูจากวิธีการชี้แนะ การใช้ระบบพี่เลี้ยงและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประเมินโดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้บริหาร เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาครูในด้านการรับรู้ความสามารถในการจัดการชั้นเรียน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีผลการประเมินมากที่สุดคือการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แสดงว่า ครูมีความตระหนักในการพัฒนาตนเองโดยการออกแบบและใช้เทคโนโลยีในการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิติธร เถาว์รินทร์ และคณะ (2566) ที่พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่าง TPACK+CLIL+CBL+PBL ตามภูมิปัญญา ช่วยพัฒนาความรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู่มากขึ้น มีทักษะการออกแบบและสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอ มีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีผลการประเมินน้อยที่สุดคือการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน แสดงว่า ครูรับรู้ว่าคุณมีความถนัดในการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานน้อยหรืออาจยังไม่มั่นใจในการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานหรือสิ่งใกล้เคียงเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่าตามแนวคิดของออสซูเบล (Meaningful Verbal Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มีมาก่อน โดยการจัดระเบียบสิ่งเร้าต่าง ๆ เพื่อให้ระลึกถึงได้ง่าย (พาสนา จุลรัตน์. 2564) ซึ่งการออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของครูสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญา ปริพุฒ และคณะ (2567) ที่ศึกษาวิจัย พบว่า ความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

จากผลการศึกษาทั้ง 2 ข้อ ผู้วิจัยค้นพบประเด็นสำคัญคือ **ครูมีความตระหนักในการพัฒนาตนเองโดยการออกแบบและใช้เทคโนโลยีในการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน** ซึ่งสามารถต่อยอดแนวทางการพัฒนาครู ดังเช่นที่ปิยาพัชญ์ นิธิศักรานนท์ (2565) ได้เสนอวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะ คือ การศึกษาด้วยตนเอง (Self-Study Method) การศึกษาดูงาน (Field Trip) การอบรมเชิงปฏิบัติการ

(Workshop) และการร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) และได้เสนอวิธีการออกแบบแผนการสอน 5 ขั้นตอน ด้วยกรอบแนวคิด TPACK โดย 1) เลือกเป้าหมายการเรียนรู้ / วัตถุประสงค์ (Content Knowledge) 2) ตัดสินใจใช้ศาสตร์การสอน / กลยุทธ์การเรียนการสอน (Pedagogical Knowledge) 3) เลือกประเภทของกิจกรรม ว่าเป็นการฟังบรรยาย การอ่าน เสียงและภาพ สาธิต อภิปรายกลุ่ม ลงมือปฏิบัติ และสอนผู้อื่น 4) เลือกกลยุทธ์การประเมินผล ว่าเป็นการสอบแบบปรนัย/อัตนัย/สอบปากเปล่า แฟ้มสะสมงาน ประเมินโดยเพื่อน ประเมินตนเอง แบบตรวจสอบรายการและเกณฑ์คุณภาพ 5) เลือกเครื่องมือ/ทรัพยากร เช่นตัวอย่างนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ดังนี้ 1) การใช้ IT เพื่อการนำเสนอ เช่น Microsoft PowerPoint, Prezi, Powtoon 2) การใช้ IT เพื่อการแบ่งปันข้อมูล ข่าวสาร ผ่าน Blog เช่น gotoknow.org, blogger.com 3) การทำงานร่วมกันบนเครือข่าย Wiki, เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter 4) การใช้และแบ่งปันความรู้บน YouTube 5) การสอนผ่านเว็บเพจ/เว็บไซต์ 6) การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 7) การใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์/บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 8) การใช้ E-Learning โดยใช้ระบบบริหารจัดการเรียนรู้ 9) การใช้ Streaming Media/Vidio-Based Learning 10) การสอนด้วยระบบ Video Conference/Web Conference 11) การสอนด้วยเกมส์ออนไลน์เพื่อการศึกษา

หรืออาจจำแนกการใช้เทคโนโลยีในการออกแบบการเรียนรู้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสร้างสื่อการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการชั้นเรียน การใช้เทคโนโลยีเพื่อการวัดและประเมินผล และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตนเอง โดยการเลือกนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ที่จะใช้สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ แต่ละประเภทนั้น มุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์และเลือกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นไปที่หลักสูตรพื้นฐานหรือความสนใจนักเรียนและตามความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระบวนการพัฒนาครูที่กล่าวมานี้ สอดรับกับฐานทุนที่คณะครุศาสตร์ได้ดำเนินการโครงการบริการวิชาการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ความสามารถด้านเนื้อหา หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาตามสาระในหลักสูตร และสาระสำคัญที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านที่ 2 ความสามารถในการบูรณาการ TPACK หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การบูรณาการระหว่างความรู้ด้านเทคโนโลยีความรู้ด้านการสอนและความรู้ด้านเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge-TPACK) ด้านที่ 3 ความสามารถในการบูรณาการ CLIL หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ที่ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อจัดการเรียนรู้สาระวิชา โดยใช้แนวการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning-CLIL) ด้านที่ 4 ความสามารถในการบูรณาการ CBL หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนหรือใช้สื่อและแหล่ง

การเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning) ด้านที่ 5 ความสามารถในการบูรณาการ PBL หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความรู้และประสบการณ์ที่เน้นการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) โดยการประชุมชี้แจงเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างวงเรียนรู้จากองค์ความรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคน เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ TPACK+CLIL+CBL+PBL ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ครูได้ออกแบบในการอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการจำนวน 3 วงรอบ และได้รับการวิพากษ์จากทีมนิเทศก์ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแล้วจึงบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู ด้วยแบบบันทึกปลายเปิดท้ายแบบประเมินตามโครงการฯ สำหรับทีมนิเทศก์บันทึกพฤติกรรมการสอนของครูในขณะเปิดชั้นเรียนผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ประกอบด้วย ครูในโครงการเป็น Model Teacher ครูในโครงการหรือครูในโรงเรียนเป็น Buddy Teacher ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็น Adminศึกษานิเทศก์เป็น Mentorและอาจารย์มหาวิทยาลัยเป็น Expert จากนั้นร่วมสะท้อนผล/จัดการความรู้ คัดเลือกแนวปฏิบัติที่ดีและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีวิชาการ นับเป็นแนวปฏิบัติที่ดีของคณะครูศาสตร์ที่จะสามารถพัฒนาต่อยอดการพัฒนาโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยที่พบว่าครูมีเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าครูพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาตนเองเพื่อประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู ควรนำผลการวิจัยนี้ไปกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการพัฒนาครูทั้งระบบอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกทั้งระบบเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อออกแบบการสอนของครูในแต่ละด้านทั้งความสามารถด้านเนื้อหาและด้านการบูรณาการ TPACK+CLIL+CBL+PBL โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีในการผลิตสื่อ การบริหารจัดการชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน โดยศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จึงขอขอบคุณท่านผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารคณะครุศาสตร์ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ผู้บริหารเขต

พื้นที่ ผู้บริหารโรงเรียน และคณะครู ที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์งานวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2566). *เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการการออกแบบการเรียนรู้บูรณาการ TPACK+CLIL+CBL+PBL โครงการพัฒนาครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ รุ่นบรรจุปี 2565*. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2567). *เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนานวัตกรรมการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน วันที่ 25-26 พฤษภาคม 2567*. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์. (2563). *นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้*. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชลธิชา การิซอ และธีรภัทร กุโลภาส. (2562). แนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองของครู. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา*, 2(1), 38-52.
- ธิดารัตน์ จันทะหิน, สุพัตรา โคตะวงศ์, ธิฏารัตน์ รุจิราวินิจฉัย และปริญญ์ บริพุฒ. (2567). แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้สมรรถนะเป็นฐานในมุมมองของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 6(1), 292-300.
- นันทน์ภัส นิยมทรัพย์, จินตนา ศิริธัญญารัตน์, บุญสม ทับสาย, กชพร รัตนศิริ, จินดาหรรษา ไก่เครือ, ฐิติพันธ์ บัวเจริญ, ธัญญารัตน์ นาทะชัย และนฤมล ไก่เครือ. (2566). มุมมองของครูประจำการด้านการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดความรู้เนื้อหาฐานวิสัยทัศน์และเทคโนโลยี. *วารสารครุศาสตร์สาร*, 17(2), 203-217.
- นิติธร เถาว์รินทร์, ปิยาพัชญ์ นิธิศอัครานนท์, อภิญญา สุขช่วย, กฤติน ชันละ และปริญญ์ บริพุฒ. (2566). “ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่าง TPACK+CLIL+CBL+PBL ตามภูมิปัญญา “ยลยีนถิ่นเทียนธรรม งามล้ำวัฒนธรรมวิถี 231 ปี อุบลราชธานี ชู่งเอื้องเมืองธรรม” ในการประชุมวิชาการระดับชาติศรีโคตรบูรณ์ศึกษา ครั้งที่ 3 “เขตต์โขงนครา ภูมิธรรม ภูมิปัญญา เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ BCG” วันที่ 10 พฤศจิกายน 2566 จัดโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม. 83-91.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ปริญญ์ ปรีพัฒน์, รัตนะ ปัญญาภา, จันทรรุ่ง สันตมาศ, ประภัสสร ผลสินธุ์, พีรภคิต เครือฉนวนที่ระยทุธ และศิริวรรณ จันทรรุ่ง. (2567). ความสามารถในการสอนของครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเข้าสู่วิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. *วารสารครุทรรศน์*, 4(1), 76-87.
- ปิยาพัชญ์ นิธิอัศวานนท์. (2565). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้กรอบแนวคิดที่แตก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พาสณา จุฬรัตน์. (2564). *จิตวิทยาการรู้คิด*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาศลักษณ์ ชั่ววลี. (2543). อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตน. (ออนไลน์) (เข้าถึงเมื่อ 29 พฤษภาคม 2567). จาก <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/download/6065/5698/19367>
- De Rossi, M., & Trevisan, O. (2018). Technological pedagogical content knowledge in the literature: how TPCK is defined and implemented in initial teacher education. *Italian Journal of Educational Technology*, 26(1), 7-23. Doi: 10.17471/2499-4324/988
- Koehler, M. & Mishra, P. (2009). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)?. *Contemporary issues in technology and teacher education*, 9(1), 60-70.
- Papanastasiou, E. C., & Angeli, C. (2018). Evaluating the Use of ICT in Education: Psychometric Properties of the Survey of Factors Affecting Teachers Teaching with Technology (SFA-T3). *Educational Technology & Society*, 11(1), 69-89.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
กับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

The relationship between the transformational leadership of school
administrators and teachers' competency in the 21st century under
the Lopburi Primary Educational Service Area Office 1

อารักษ์ แตนน้อย^{1*} เสริมทรัพย์ วรปัญญา² สรรชัย ชูชีพ³

Arruk Taengnoi¹ Sermsup worapanya² Sanchai Choocheep³

¹⁻³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

*Corresponding author email: arruk32@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 (2) ศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 308 คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน และครูผู้สอน จำนวน 185 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านภาพรวมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ (3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ภาพรวมพบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำ ($r_{xy}=0.124$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

This research aimed to: (1) to study the transformational leadership of educational institution administrators; Under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 1 (2) Study the competency of teachers in the 21st century Under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 1 and (3) Study the relationship between the transformational leadership of school administrators and teachers' competency in the 21st century under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample group in this research consisted of 308 people, consisting of 123 administrators and 185 teachers. The tools used were Research is a questionnaire. Data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and correlation coefficient analysis. The findings indicated that: 1) transformational leadership of educational institution administrators Under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 1, the overall picture is at a high level. 2) Teacher competency in the 21st century, under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 1, in the overall aspect is at a high level, and 3) Results of the analysis of the relationship between transformational leadership of school administrators with the competency of teachers in the 21st century under the Lopburi Primary Educational Service Area Office, Area 1. Overall, it was found that overall there was a low positive relationship ($r_{xy}=0.124$) with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Transformational leadership; Competency of teachers in the 21st century; Relationship

บทนำ

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการสร้างผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 นั้นก็คือ “ครู” แต่ในปัจจุบัน บทบาทและความสำคัญของครูได้ลดน้อยลงเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ ไอแพด หรือสมาร์ตโฟน แค่นี้เพียงปลายนิ้วสัมผัส สารพัดคำตอบก็แสดงขึ้นมาได้อย่างรวดเร็ว ทันใจ ผิดกับภาพของครูที่ยืนสอนหน้าชั้นเรียนคอยบอกให้นักเรียนจดหรือท่องจำสิ่งที่ควรรู้ภาพของนักเรียนที่อ่านเอกสารประกอบหรือเลคเชอร์โน้ตไปพลางๆ ระหว่างครูบรรยายหน้าห้องภาพของครูผู้สอนที่พยายามสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ด้วยการสอดส่องดูว่ามีนักเรียนคนใดหลับ พูดคุยกันไม่สนใจการสอนของครูครูก็จะคอยเรียกนักเรียนให้ตอบคำถามหรือทำโทษด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเด็ก (สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ, 2556) บทบาทของครูยุคใหม่คือทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนให้พัฒนาตนเองให้ได้เต็มศักยภาพ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพราะเทคโนโลยีในทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและล้ำสมัย ผู้คนในยุคใหม่จึงต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ตลอดเวลา ดังนั้นครูต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีและคอยแนะนำแนวทางการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเด็กอย่างเข้าใจ และพร้อมที่จะทุ่มเทวิชาความรู้ด้วยวิธีการสมัยใหม่ตามธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงอย่างไรก็ตาม แม้เทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความสามารถของครูยุคใหม่อาจจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้แต่สิ่งที่ครูสามารถที่จะบอกนักเรียนได้ว่าข้อมูลใดสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตจริงได้หรือวิธีการเลือกใช้เครื่องมือที่ถูกต้องนั้น ควรเป็นไปในแนวทางใด แต่สิ่งที่สำคัญที่

จะหาไม่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่คือ ศีลธรรม คุณธรรม ที่ครูสอนถ่ายทอดให้เด็กซึ่งเป็นส่วนสำคัญอันจะถูกพัฒนาไปพร้อมกับสติปัญญาเพื่อให้ความรู้ก่อนาคตของชาติอย่างถูกต้องสมบูรณ์ยั่งยืนต่อไป (สุริยา ช้องเสนาะ, 2558) ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการสร้างสรรค์ เด็กและเยาวชน ให้เกิดสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 อีกปัจจัยหนึ่งที่คงไม่พูดถึงไม่ได้ เพราะอาจมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องไปถึงการสร้างสรรค์เด็กให้เกิดสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 รวมถึงอาจมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการจูงใจให้ครูเกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเองกับสมรรถนะในศตวรรษที่ 21

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ กำหนดนโยบายของหน่วยงาน เป็นผู้ตัดสินใจนำสิ่งใหม่ๆ มาใช้งานในการบริหารงานและปฏิบัติงานราชการ เป็นผู้ตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ถ่ายทอดเยี่ยมปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัย พัฒนาทีมงานให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้พัฒนากระบวนทัศน์ใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กรขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการใหม่ๆ ส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณสื่ออุปกรณ์อย่างเพียงพอให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กรให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ปรับเปลี่ยนวิธีสอนของครูให้มีเทคนิคใหม่ๆ พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการบูรณาการทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ความสำเร็จในผลงานมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหาร ภาวะผู้นำเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่า หน่วยงานนั้นมีลักษณะการปฏิบัติงานอย่างไร มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเพียงใด ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุด ที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถ ในความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพื่อรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ ให้ช่วยกันทำงาน และต้องรู้จักเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการต่างๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยให้บุคลากรผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจและก่อให้เกิดความร่วมมือ จากผู้ร่วมงานเต็มที่ ทั้งนี้เพราะหากภาวะผู้นำของผู้บริหารตรงกับความคาดหวังของผู้ร่วมงานมากเพียงใด ผลผลิตขององค์การจะสูงมากเท่านั้น ตามแนวคิดของ บาส, และอโวลีโอ (Bass, Avolio, 1994) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่า สามารถเห็นได้จากผู้นำที่มีลักษณะมีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจระหว่างผู้ร่วมงานและผู้ตาม ให้มองงานของพวกเขาในแง่มุมต่างๆ ทำให้เกิดตระหนัก รู้เรื่องภารกิจ และวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงเป็นที่สนใจของนักวิชาการทางการบริหารทั้งในวงธุรกิจ อุตสาหกรรม รัฐบาล โรงพยาบาล รวมถึงวงการศึกษา จึงมีการเสนอว่าควรมีการพัฒนาผู้นำให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 144 โรงเรียนได้วางเป้าประสงค์ในปีการศึกษา 2562 ข้อที่ 5 ไว้ว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (nt, o-net) สูงขึ้นเมื่อเทียบกับผลการทดสอบในปีการศึกษา 2561 ซึ่งผลการทดสอบที่ออกมาพบว่าผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (national test : nt) โดยเฉลี่ยลดลง 2.45 คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (o-net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเฉลี่ย

ลดลง 4.63 คะแนน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (o-net)ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเฉลี่ยลดลง 1.43 คะแนน จากความสำคัญข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 เพื่อใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21อันจะส่งผลโดยตรงและเอื้อต่อการบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะการยอมรับนับถือ ความศรัทธาจากผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อให้ครูเป็นครูยุคใหม่ที่มีคุณภาพ อีกทั้งยังใช้เป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่สนใจ สามารถนำไปพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 144 คน และครูจำนวน 1,207 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 1,351 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2565 เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite population) จึงใช้สูตรยามานะ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้คลาดเคลื่อนได้ 0.05 (สุวรรีย์ ศิริโคภาภิรมย์, 2546) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 308 คน โดยกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างระหว่างผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษากับครูเป็นร้อยละ 40 : 60 ได้จำนวนผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา 123 คน และครู 185 คน และได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ แบบ

เป็นสัดส่วน โดยแบ่งกลุ่ม เป็น 4 อำเภอ ตามสัดส่วนประชากรของแต่ละอำเภอ เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จึงทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม (questionnaire) เพื่อใช้สอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เพื่อใช้สอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศวุฒิการศึกษาอายุตำแหน่งหน้าที่ วิทยฐานะประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษาและ ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5ระดับ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา ระเบียบวิธีวิจัย และมีประสบการณ์ทางการวิจัยมาเป็นอย่างดีจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามและตัวแปรที่ต้องการวัด แล้วนำมาหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (index of item objective congruence : IOC) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อมีค่าระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ และได้มีการปรับปรุงในเรื่องความชัดเจนของข้อคำถามและภาษาที่ใช้ตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ จากนั้นได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 ซึ่งจำแนกตามแบบสอบถามพบว่า แบบสอบถามที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 ส่วนแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเป็นแบบออนไลน์ (Google forms) และส่งแบบสอบถามผ่านโปรแกรมรับส่งหนังสือราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 (smss) ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 308 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว ได้นำมาตรวจหาความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน และนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ การกระตุ้นการใช้ปัญญา การคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

2. สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านภาพรวมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนสมรรถนะด้านการประเมินผลการเรียนรู้สู่การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสมรรถนะด้านการจัดการชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวกส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ สมรรถนะด้านพัฒนาหลักสูตร รายวิชา

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ภาพรวมพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำ ($r_{xy}=0.124$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การกระตุ้นทางปัญญา การคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ และการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีการวางแผนในการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุน ทั้งตัวบุคลากร และสถานศึกษา ตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ยังมีระบบงานออนไลน์ คือระบบสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา (SMSS) ที่สามารถช่วยลดงานเอกสารของโรงเรียนลง และยังสามารถบริหารจัดการงานต่างๆในโรงเรียนได้ครอบคลุมงานบริหารงานบริหาร 4 ฝ่าย (งานบริหาร 4 ฝ่ายได้แก่ ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป) จึงส่งผลให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สงบ อินทรมณี (2562) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีหลักการสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งเสริมให้ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้และบริการของสถานศึกษา โดยมีการวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้พร้อมไปสู่การดำเนินให้บริการผู้เกี่ยวข้องต่อไปและยังกล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมีทักษะเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศโดยการมีวิสัยทัศน์ในการใช้ข้อมูลจากเทคโนโลยีและสารสนเทศให้เกิดประโยชน์โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มในการบริหารจัดการสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีและสารสนเทศใหม่ๆ มาสร้างความโดดเด่นที่แตกต่างจากสถานศึกษาอื่นๆ ให้ประสบการณ์ที่เหนือความคาดหมายกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการทำงานวัฒนธรรมองค์กร ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผลักดันให้ครู และผู้เรียนคิดค้นนวัตกรรมการบริหารจัดการและนวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการใช้ประโยชน์จากความรู้ ความเชี่ยวชาญ และศักยภาพของครู ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวางเป้าหมายการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

2. สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านภาพรวมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน สมรรถนะด้านการประเมินผลการเรียนรู้สู่การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สมรรถนะด้านการจัดการชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวก และสมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากครูมีความตื่นตัวกับเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ก้าวทันยุคสมัยอยู่เสมอ ประกอบกับการค้นหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองในปัจจุบัน ทำได้ง่ายรวมถึงปัจจุบันมีการกำหนดนโยบายให้ครูได้ทำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทำให้ครูมีการสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี และมีการสร้างสังคมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันการที่ครูสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถได้ด้วยตนเอง สามารถเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเก่าๆ ที่เน้นการท่องจำ ไปสู่ครูยุคใหม่ที่ก้าวทันเทคโนโลยี เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้า วิเคราะห์ และสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถนำเทคโนโลยีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและยังมีการถ่ายทอดความรู้ที่มีในตัวไปยังเพื่อนครูท่านอื่น จะก่อให้เกิดการพัฒนาได้อย่างรวดเร็วในตัวครู เนื่องด้วยองค์ความรู้ที่มีในตัวครูแต่ละคนย่อมสั่งสมมาด้วยความรู้และประสบการณ์ การนำมาถ่ายทอดจึงเป็นรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้อื่นที่อยู่ในบริบท และสภาพแวดล้อมเดียวกัน ก่อให้เกิดประโยชน์และการนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างแท้จริงด้วยเหตุผลทั้งหมดดังกล่าวจึงส่งผลให้ครูเกิดสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับ ริ

ชาร์ต ดูฟอร์ และ รีเบ็กกา ดูฟอร์ (Richard DuFour, & Rebecca DuFour, 2012) ได้อธิบายถึงสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่จำเป็นต่อการสอนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยให้ข้อสังเกตว่าสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการทักษะชีวิต และทักษะการทำงาน คือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เป็นชุมชนที่จะช่วยผลักดันให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และผู้ที่มีความชำนาญในกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ ผู้ที่เหมาะสมที่สุดที่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน และตนเองเพื่อรับมือกับความท้าทาย และโอกาสในอนาคตที่ไม่แน่นอน และการออกแบบสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียน และตนเองเพื่อรับมือกับความท้าทาย และโอกาสในอนาคตที่ไม่แน่นอน และการออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้แบบใหม่เพื่อสนับสนุนทักษะระดับชาติของสหรัฐอเมริกา ซึ่งให้เห็นว่าการออกแบบอาคารเรียนแบบใหม่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ก่อนรูปแบบนั้นคือ การมีส่วนร่วม การแก้ไขปัญหา และการสื่อสาร ฉะนั้นการออกแบบอาคารเรียนแบบเดิมคือสโตร์กล่องสี่เหลี่ยมที่คุ้นเคยในปัจจุบันเหมาะกับโมเดลของโรงงานที่ล้าสมัยไปแล้วและสอดคล้องกับคุรุสภา (2562) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)” เป็นกระบวนการที่สมาชิกร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ เรียนรู้ร่วมกันแบบ กลยณมิตรทางวิชาการ ทั้งครู ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้เป็น “คนคุณภาพ” ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพ บุคลากรในโรงเรียนทำงานร่วมกัน สะท้อนคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพเพิ่มมากขึ้นอยู่เสมอและต่อเนื่อง

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ภาพรวมพบว่า ในภาพรวมพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีระดับความสัมพันธ์ที่ต่ำ ($r_{xy}=0.124$) จึงสวนทางสิ่งที่ควรจะเป็น เพราะหากสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีความเป็นเอกภาพแล้วนั้น ผลจากการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปรควรอยู่ในระดับมากเช่นกัน ดังเช่นปรากฏในงานวิจัยของประสิทธิ์ สด้า (2564) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายร่วมโพธิ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัยเรื่องการหาความสัมพันธ์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายร่วมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันระดับมากในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเข้าถึงความรู้ และการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนนั้น มีความหลากหลาย และเข้าถึงง่าย โดยไม่จำเป็นต้องมีการรับคำสั่ง หรือปฏิบัติตามผู้บังคับบัญชา ประกอบกับสื่อและเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้ครูสามารถเข้าถึงนโยบายของส่วนกลางได้ง่าย โดยไม่จำเป็นต้องผ่านผู้อำนวยการสถานศึกษา แต่ถึงอย่างไรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ก็มีความสัมพันธ์

กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องใกล้เคียงกับผลงานวิจัยของณรงค์ศักดิ์ทองสาคร (2565) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารต่อสมรรถนะของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย จำนวน 345 คน ผลการวิจัยในเรื่องของการหาความสัมพันธ์พบว่า ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับสมรรถนะครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการพัฒนาตนเองในด้านอุดมการณ์ความเชื่อ รวมถึงแนวคิดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างแน่วแน่ พัฒนาการควบคุมอารมณ์ความคิด กล้าใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา รวมถึงพัฒนาการปฏิบัติตน และบุคลิกภาพให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการใช้ประโยชน์จากการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) รวมถึงการฝึกอบรมต่างๆ ที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดขึ้น หรือผู้บริหารสนใจเข้าร่วมเอง

1.2 สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านภาพรวมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ สมรรถนะด้านพัฒนาหลักสูตร รายวิชา ดังนั้น ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ควรพัฒนาตนเองในด้านการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับ เนื่องจากหลักสูตรเป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนการสอน หากหลักสูตรที่ครูผู้สอนออกแบบหรือพัฒนาขึ้นนั้น จัดทำได้อย่างดี ตรงตามตัวชี้วัดที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กำหนดและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ก็จะส่งผลอันดีต่อผู้เรียนอีกด้วย อีกทั้งผู้บังคับบัญชาได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ควรมีการจัดการอบรมพัฒนา การสร้างและพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษาขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับครูในสังกัด อีกทั้งยังสามารถสร้างเอกภาพด้านนโยบายในด้านการจัดการศึกษากับครูในสังกัดได้อีกด้วย

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ภาพรวมพบว่า ในภาพรวมพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีระดับความสัมพันธ์ที่ต่ำ ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จึงควรมีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูในสังกัด เพื่อความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา กระชับความสัมพันธ์ส่วนตัวให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อยกระดับความสัมพันธ์ระหว่าง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ทั้ง 2 เขต และมีการเปรียบเทียบกัน เนื่องจากการศึกษากรอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 สามารถตอบโจทย์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่ได้ ประกอบกับการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ทั้ง 2 เขต และเปรียบเทียบกัน จะทำให้ผู้บริหารต้นสังกัดทราบข้อมูลในภาพรวมทั้งจังหวัด และดูความแตกต่างกันของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งสองเขตได้ รวมถึงสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดลพบุรีได้อีกด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ในกรอบตัวแปรอื่นๆ เนื่องจากครูเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นการศึกษสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ในกรอบตัวแปรอื่นๆ จะช่วยศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ได้ครบถ้วนรอบด้านมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการศึกษาต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของจังหวัดลพบุรี เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่เป็นผู้นำสูงสุดของสถานศึกษา เป็นผู้กำหนดนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งมีสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ก็คือผู้เรียน ดังนั้นการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของจังหวัดลพบุรี จะทำให้ทราบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีหลักการบริหารที่ยึดโยงกับผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- คุรุสภา. (2562). *การเสนอโครงการเพื่อขอรับเงินอุดหนุนกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ แบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ประจำปี 2562*. (ออนไลน์). (อ้างเมื่อ 18 พฤษภาคม 2567). จาก <http://www.local.moi.go.th/2009/pdf>
- ณรงค์ศักดิ์ ทองสาคร. (2565, เมษายน). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารต่อสมรรถนะของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 10(4), 13.
- ประสิทธิ์ สด้า. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายร่วมเพื่อสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่*

- การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(1), 353 - 360.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. (2562). รายงานผลการดำเนินงาน สพป. ลพบุรี เขต 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 18 พฤษภาคม 2567). จาก <https://sites.google.com/site/policylopbur1/phaen-ptibati-kar-praca-pi-khxng-sphp-lphburi-khet-1-pi-2563>.
- สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. (2556). การเปลี่ยนแปลงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสู่ครูมืออาชีพ. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 15 เมษายน 2563) จาก http://www.pharmacy.cmu.ac.th/unit/unit_files/filesdownload/2013-03-27%E0%B8%A1%E0%B8%B5.%E0%B8%84.2556.pdf.
- สุริยา ช้องเสนาะ. (2558). บทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 15 เมษายน 2563) จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=28182.
- สุวริย์ศิริ โภคาภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- Bass., & Avolio. (1994). *Through transformational leadership*. (Online) (Retrieved March 20, 2020) from https://books.google.co.th/books?id=_z3_BOVYKIC&printsec=frontcover&hl=th&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
- Richard DuFour, & Rebecca DuFour. (2012). *The School Leader's Guide to Professional Learning Communities at Work*. U.S.A.: Solution Tree.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงานวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนนารีนุกูล

The development of learning achievement on Pseudo codes and flowcharts Technology(Computational Science) subjects using educational games. for Secondary 1, Narinukun School

อนรรต เวชกามา^{1*} ชัชวาล ใจโชติ² พิรญา ทองเฉลิม³

Anurut Wetchakama¹ Chatchawan Jaichot² Phiraya Thongchaler³

^{1,3} สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Computer and Educational Technology Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

²กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนนารีนุกูล

Science and Technology Learning Group, Narinukul School

*Corresponding author email: nooparichat67@gmail.com

(Received: 11 January 2024, Revised: 22 April 2024, Accepted: 24 April 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน นารีนุกูล 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/10 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนนารีนุกูล จำนวน 15 คน (คัดเลือกแบบเจาะจง) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เกม การศึกษา และแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียน และหลังเรียน เรื่องรหัสจำลองและผังงาน สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติ T – test dependent ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน นารีนุกูล มีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: เกมการศึกษา; ผังงาน; รหัสจำลอง; วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ)

ABSTRACT

This research aims to 1) develop learning achievement on the subject of casual codes and flowcharts. Technology subject (computational science) using educational games for students Secondary 1, Narinukul School 2) Compare learning results before and after learning about casual codes and flowcharts. Technology subjects (computational science) using educational games For Secondary 1 students at Narinukul School. The target group used in the research were 15 students in Secondary 1/10, Semester 2, Academic Year 2022, Narinukul School (purposive selection). The tools used in the research included educational games and learning outcomes tests. Before studying and after studying about casual code and flowcharts Statistics used in the research include percentage, mean and standard deviation (S.D.) and T - test dependent statistics. The results of the research conclude that the development of learning achievement in the subject of casual codes and flowcharts. Technology subject (computational science) using educational games For Secondary 1 students at Narinukul School. The learning results after studying were higher than before studying, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Educational Games; Flowcharts; Pseudo Code; Technology (Computational Science)

บทนำ

ในปัจจุบันมีการส่งเสริมการเรียนการสอนในด้านเทคโนโลยีอย่างกว้างขวาง เห็นได้จากการปรับปรุงหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ที่เน้นการจัดการเรียน การสอนในเรื่องเทคโนโลยีเพิ่มวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี และวิชาวิทยาการคำนวณ โดยเฉพาะเรื่อง แนวคิดเชิงคำนวณ จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์ผลงาน สามารถแก้ปัญหา ส่งเสริมทักษะขั้นพื้นฐานในการนำเทคโนโลยีไปสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ และปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

เกม เป็นนวัตกรรมการศึกษา ซึ่งครูส่วนใหญ่ยอมรับว่ากิจกรรมการเล่น หรือเกมสามารถใช้ในการจูงใจนักเรียน ครูสามารถนำเกมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปจนบรรลุเป้าหมายได้ เพราะเกมเป็น กิจกรรมที่จัดสภาพแวดล้อมของนักเรียนให้เกิดการแข่งขันอย่างมีกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ และเป็นกิจกรรมเพื่อ ความสนุกสนาน (Grambs, et al., 1970) การเรียนรู้ผ่านเกม (Game-Based Learning หรือ GBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมากในปัจจุบัน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการที่ผู้เรียนในวัยเด็กยุคนี้เกิดและเติบโตมาพร้อมกับยุคที่เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ และเครื่องมือสื่อสารมีการพัฒนาในช่วงเวลาเดียวกัน จึงมีผลทำให้เกิดเป็นความชอบ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนรู้ประกอบกับการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติการต่าง ๆ ด้วยเกม ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาเกมการศึกษา เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

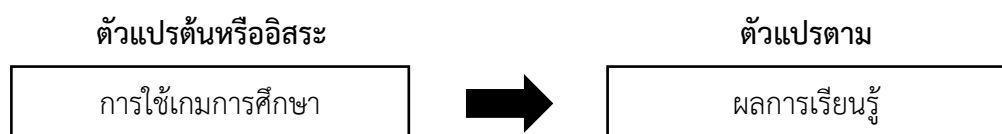
อุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนการแก้ปัญหา ด้วยรหัสสองและผังงาน ลงไปใน ตัวเกม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินมีความสุขกับการเรียนรู้ และได้รับความรู้ไปพร้อม ๆ กัน รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหา และกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ซึ่งจะสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกมการศึกษาถูกออกแบบเพื่อช่วยในการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน โดยเน้นการเรียนรู้ที่เป็นรูปแบบของการแก้ไขปัญหาที่ผู้เล่นจะต้องแก้ไขในการเล่นเกมนั้น เน้นการพัฒนาทักษะที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เกมการศึกษาจะให้ความกระตือรือร้นและแรงกดดันในการเรียนรู้ โดยการให้รางวัลหรือระบบการเล่นที่ท้าทาย สร้างแรงจูงใจให้ผู้เล่นเรียนรู้เพิ่มเติม และสร้างชุมชนของผู้เล่นที่สนับสนุนกันในการเรียนรู้ ซึ่งสามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกันได้ การพัฒนาเกมการศึกษาใช้หลักการนี้เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสำหรับผู้เล่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.1 เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล

4.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล

ตัวแปรการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนนารีนุกูล จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 565 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/10 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนนารีนุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี จำนวน 15 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. เกมการศึกษา เรื่อง รหัสลาลองละฝ้งงาน ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาวิธีการ และตัวอย่างรูปแบบการสร้างเกมการศึกษา โดยทำการสืบค้นข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต

1.2 สร้างเกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามขอบข่ายเนื้อหา กิจกรรม และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

1.3 ประเมินคุณภาพเกมการศึกษา เรื่อง รหัสลาลองละฝ้งงาน รายวิชา เทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ

การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเกมการศึกษาที่ใช้ในการทดลอง มีขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินคุณภาพเกมการศึกษา เรื่อง รหัสลาลองละฝ้งงาน วิชา เทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา การออกแบบเกมการศึกษา และกระบวนการจัดการเรียนการสอนของ รายวิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

และมีเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

4.50 -5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

3.50 -4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

1.50 -2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1.00 -1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการยอมรับผู้วิจัยได้กำหนดให้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จึงจะยอมรับว่ามีความเหมาะสมมาก และสามารถนำไปใช้ได้ถ้าได้ค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องปรับปรุงแก้ไขเกมการศึกษาและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาใหม่

2.4 นำเกมการศึกษาที่ได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูลภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียน และหลังเรียน

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียน และหลังเรียน เรื่อง รหัสลำลองและผังงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ทั้งหมด 1 ชุด โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างและหาประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี เทคนิคการเขียนข้อสอบแบบทดสอบปรนัย คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง รหัสลำลองและผังงาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)

2.2 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้แกนกลางและตัวชี้วัด โดยพิจารณาจากความสำคัญของตัวชี้วัด ให้ครอบคลุมเนื้อหา เรื่อง รหัสลำลองและผังงาน

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ วิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง รหัสลำลองและผังงาน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ใช้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถาม กับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of item - Objective Congruence: IOC) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543: 249) โดยมีการให้เกณฑ์คะแนนดังนี้

- ให้คะแนนเป็น +1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อสอบนั้นมีความสอดคล้องและเหมาะสม กับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

- ให้คะแนนเป็น 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อสอบนั้นมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

- ให้คะแนนเป็น -1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อสอบนั้นไม่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

นำคะแนนมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง

3.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

วิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ใช้สถิติในการวิจัย ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติ T – test dependent

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชา เทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

การทดสอบ	จำนวน นักเรียน(N)	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	df	t-test
ก่อนเรียน	15	10	4.33	1.45	14	11.74
หลังเรียน	15	10	7.73	1.53		

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 คะแนนมีค่าคะแนนหลังเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.73 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนเท่ากับ 1.45 คะแนน และผลการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.53 คะแนน เมื่อนำผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้เกมการศึกษา เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชา วิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่า t คือ 11.74*, df เท่ากับ 14 ที่ได้จากการคำนวณ ซึ่งผลที่ได้เป็นการยอมรับสมมติฐาน แสดงว่าเกมการศึกษา เรื่องรหัสจำลองและผังงาน มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1. เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูลโดยผลการวิจัยพบว่ามีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ก่อนเรียนมีคะแนนรวมเฉลี่ย 4.33 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 7.73

ภาพที่ 1 ตัวอย่างเกมการศึกษา เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน
วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา

ภาพที่ 2 ดำเนินการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่อง รหัสลำลองและผังงาน
วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง รหัสลำลองและผังงาน
วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) ด้วยเกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายบุคคล
ดังนี้

นักเรียนคนที่	ผลการทดสอบ		ความก้าวหน้า
	ก่อนเรียน (10 คะแนน)	หลังเรียน (10 คะแนน)	
1	5	8	3
2	6	10	4
3	2	5	3
4	4	6	2
5	6	8	2
6	7	10	3
7	5	9	4
8	4	6	2
9	2	8	6
10	3	7	4
11	4	9	5
12	5	8	3
13	4	7	3
14	5	9	4
15	3	6	3
N = 15	$\bar{X} = 4.33$	$\bar{X} = 7.73$	$\bar{X} = 3.40$
	S.D. =1.45	S.D. =1.53	S.D. =1.06

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนของนักเรียนเท่ากับ 4.33 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 7.73 ดังนั้น นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 – 7.73 เท่ากับ 3.40

2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล โดยผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการจัดการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนพัฒนาการทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.40 ซึ่งมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ อยู่ในระดับสูง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล มีผลการประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 และ ผลการประเมินคุณภาพด้านสื่อและการนำเสนอค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 กล่าวได้ว่าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล มีประสิทธิภาพสามารถใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการออกแบบเกมการศึกษาอย่างเหมาะสม ที่ถูกออกแบบเพื่อช่วยในการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน เรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย โดยเน้นการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนและเน้นการพัฒนาทักษะที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีผลการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}$ = 3.40, S.D. =1.06) พบว่าเกมการศึกษาช่วยให้ผู้เรียนกระตือรือร้นและแรงกดดันในการเรียนรู้ โดยระบบการเล่นที่ท้าทายเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเรียนรู้เพิ่มเติม และสามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกันได้ การพัฒนาเกมการศึกษาใช้หลักการนี้เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รหัสจำลองและผังงาน วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) โดยใช้เกมการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล เพื่อให้ผู้เรียนเกิด ความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้นตอน นำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและพัฒนาในการวิชาการเขียนโปรแกรมในอนาคต

1.2 การนำเกมการศึกษามาประยุกต์ใช้เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ การใช้หลักการการแก้ปัญหา รหัสจำลองและผังงาน มาแก้ปัญหภายในเกม เสมือนการนำหลักการจาก ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนาเกมการศึกษา ในรูปแบบมัลติมีเดียมากขึ้น คือ ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว และเสียงบรรยาย เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียนและตรงตามรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างของนักเรียน เพิ่มจำนวนของด่านในเกมให้มีความท้าทายและมากขึ้น

2.2 ควรมีศึกษาและเปรียบเทียบสื่อเกมการศึกษา กับรูปแบบการสอนหรือสื่อประเภทอื่น เพื่อที่จะสามารถพัฒนาในรูปแบบใหม่ ๆ เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย. (2560). *เกมมิฟิเคชัน (Gamification) โลกแห่งการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วย เกม*. สืบค้นจาก<http://touchpoint.in.th/gamification/>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น.
- ศุภกร ธีรมงคลจิต. (2558). *ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติสังกัดมูลนิธิการุคริสตจักร เซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย

Strategic Leadership of International School Administrators under the Seventh-day Adventist Church of Thailand Foundation

เจลดิจรา จรูญแสง^{1*} เสริมทรัพย์ วรปัญญา² ภูวดล จุลสุคนธ์³

Jeljira Jaroonsang¹ Sermsup worapanya² Poowadul Julsukhon³

¹⁻³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

*Corresponding author email: janjira.jj453@gmail.com

(Received: 11 January 2024, Revised: 22 April 2024, Accepted: 24 April 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติสังกัดแอ๊ดเวนตีสมิชชัน สังกัดมูลนิธิการุคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอ๊ดเวนตีสมิชชัน สังกัดมูลนิธิการุคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอ๊ดเวนตีสมิชชัน จำนวน 26 คน ครูผู้สอน จำนวน 243 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามตำแหน่งเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 ความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอ๊ดเวนตีสมิชชัน สังกัดมูลนิธิการุคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 2) ด้านความคิดเชิงปฏิวัติ 3) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ 4) ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูงและ 5) ด้านการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ และ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอ๊ดเวนตีสมิชชัน สังกัดมูลนิธิการุคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์; ผู้บริหาร; โรงเรียนนานาชาติ

ABSTRACT

This research study is a quantitative research aims to 1) Study the strategic leadership of international school administrators under the Seventh-day Adventist Church of Thailand Foundation and 2) compare the strategic leadership of international school administrators under the foundation of the Seventh-day Adventist Church of Thailand, classified according to Educational qualifications and work experience. The sample group in this research was 26 educational institution administrators and 243 teachers using stratified sampling. The research instrument was a questionnaire. Content validity had a consistency index between 0.80 - 1.00. Confidence coefficient alpha was 0.93. Data were analyzed using frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The research results found that: 1) Strategic leadership of international school administrators Under the Foundation of the Seventh-day Adventist Church of Thailand Overall and each aspect is at the highest level, ordered from highest to lowest as follows: 1) Expectations and creating opportunities for the future 2) Revolutionary thinking 3) Vision setting 4) Ideas and ideas High level of understanding and 5) the aspect of using various factors to formulate strategies and 2) the results of comparing the strategic leadership of international school administrators Under the Foundation of the Seventh-day Adventist Church of Thailand classified by educational background, overall, it was found to be significantly different at the .05 level. When classified by work experience, overall, there was no significant difference.

Keywords: strategic leadership; Administrators; International school

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างรากฐานความก้าวหน้าของชีวิต พร้อมทั้งยังเป็นกระบวนการเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันและอนาคตมุ่งสู่สังคมข่าวสารมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูงทุกสถานการณ์ในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงจะส่งผลกระทบต่อบุคคลในสังคมทั้งสภาพความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมทั้งสภาพการดำรงชีวิตและวิถีชีวิตของคนในชุมชน สังคมและประเทศชาติ ดังนั้นการศึกษายังเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ให้เจริญมากขึ้น ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทันต่อเหตุการณ์ในยุคดิจิทัลที่มีการแข่งขันและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เพื่อจะได้มองเห็นภาพในอนาคต ทิศทางการศึกษาได้อย่างดี มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ การกำหนดกลยุทธ์จึงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในตัวผู้บริหารที่ต้องกระทำให้เกิดในตัวของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการและพัฒนการศึกษา โดยเฉพาะมาตรา 80 บังคับให้มีกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติประกอบด้วย กระบวนการจัดการศึกษาและการปรับระบบโครงสร้างของการบริหารการจัดการศึกษาโดยยึดหลักความเป็นเอกภาพในด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพและความต้องการในแต่ละระดับหรือแต่ละท้องถิ่นอีกทั้งยึดหลักการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาทุกด้านไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเองและการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษา เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่ต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และความสมดุลเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ (บรรจง ลาวะลี, 2560) ภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน การมีภาวะผู้นำทำให้มีฐานอำนาจและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ซึ่งผู้ที่เป็นผู้นำจะแสดงบทบาทในการโน้มน้าว ชักชวน ชี้แนะ หรือผลักดันให้ผู้ตามยอมรับแล้วปฏิบัติตามเพื่อสู่เป้าหมายร่วมกัน (อภิรดี นันทศุภวัฒน์, 2560) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงเป็นกระบวนการที่กำหนดทางเลือกและนำไปสู่ปฏิบัติการเป็นผู้นำตามทฤษฎีนี้จะเชื่อว่าการที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกระบวนการศึกษานั้นจะต้องเป็นผลจากการที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ในการบริหารงานให้สำเร็จมีคุณภาพ ผู้บริหารต้องปฏิรูปการศึกษาและมีคุณลักษณะพฤติกรรมของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญคือความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารเพราะผู้บริหารไม่สามารถดำเนินการทุกอย่างให้สำเร็จได้จะต้องอาศัยบุคลากรทุกฝ่าย การที่ผู้บริหารได้รับความร่วมมือจะต้องดำเนินบทบาท และทำหน้าที่ที่เหมาะสมในการทำให้กิจกรรมด้านการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ เป็นที่พึงพอใจนั้นจะมีคุณลักษณะโดดเด่นเฉพาะอยู่หลายประการ (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2555)

คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส (Seventh-day Adventist Church) เป็นองค์การทางศาสนาหนึ่งที่มีพันธกิจการประกาศศาสนาควบคู่ไปกับด้านอื่น ๆ ได้แก่การสาธารณสุข การศึกษาการบรรเทาทุกข์ ฯลฯ ในด้านการศึกษามีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับอุดมศึกษา (ประไพ ปลายเนตร, 2559) การศึกษาของเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสเป็นรูปแบบการศึกษาที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการควบคู่กับการพัฒนาและการปลูกฝังค่านิยมให้ผู้เรียนดำรงอยู่ในพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ซึ่งหลักสูตรการเรียนแบบบูรณาการได้รวมเอาหลักการเรียนการสอนที่เน้นทางด้านจิตวิญญาณ ร่างกาย อารมณ์และการเข้าร่วมในสังคม โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียน สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติใช้ในชีวิตอย่างมากที่สุด(โรงเรียนนานาชาติแอดเวนติสมิซัน, 2560) โรงเรียนในเครือเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสทุกแห่งใช้หลักการศึกษาระบบเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสโดยเน้น ด้านอารมณ์ ร่างกาย สังคม จิตวิญญาณ และการพัฒนาด้านต่างๆ ซึ่งพระเจ้าได้สร้างเด็กโดยมีความแตกต่างกันและมีเอกลักษณ์ตามแต่ละคน ครูพนักงานได้ช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถไปถึงจุดมุ่งหมายได้โดยพระเจ้าได้ประทานความสามารถพิเศษให้แก่ชีวิต โดยผู้บริหารและครูต่างอุทิศตน เพื่องานของพระเจ้าเป็นเจ้า การศึกษาที่แท้จริงนั้นมิได้หมายความว่า การศึกษาตามหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งเท่านั้น มิได้หมายความว่าแค่เพียงว่าเตรียม

ทางสำหรับชีวิตเราตอนนี้เท่านั้น แต่หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นตัวเราและตลอดระยะเวลาแห่งชีวิตของเราทั้งหมด (Ellen, 2000, p.1)

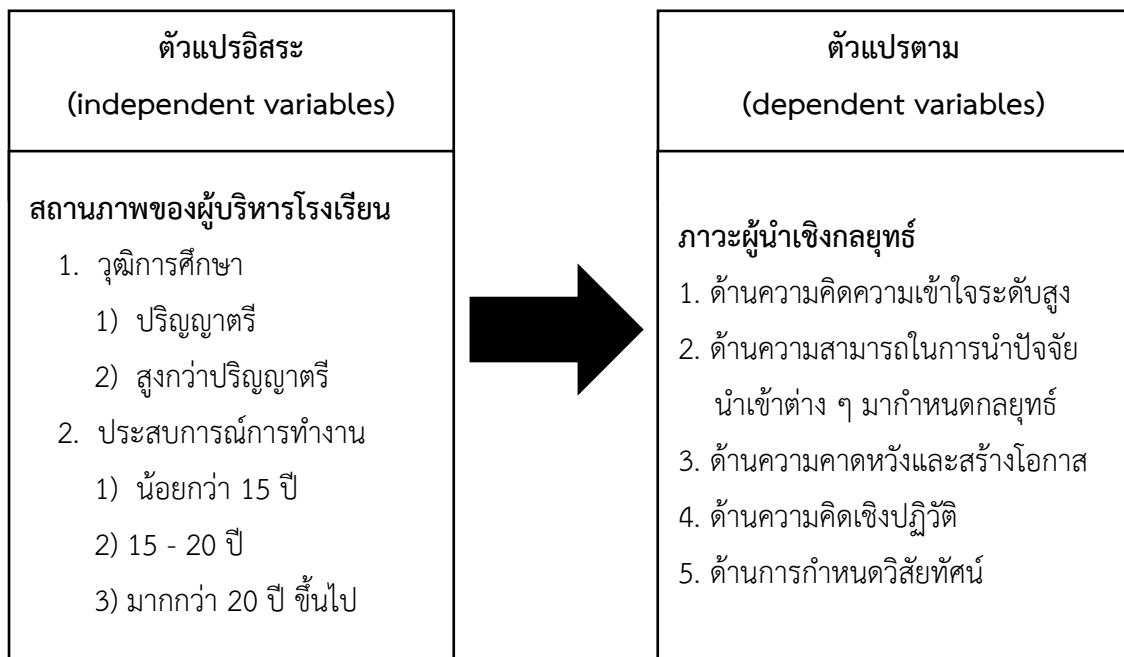
จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีความสำคัญมากต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีจุดเน้นหรือมีเป้าหมายร่วมกัน เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม เกิดความไว้วางใจระหว่างกันในการทำงานมีความเป็นประชาธิปไตยสามารถใช้แรงบันดาลใจบุคคลากรให้มีคุณภาพสามารถปฏิบัติงานไปสู่วิสัยทัศน์ของสถานศึกษานอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์ในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษาอย่างมีกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จได้เปรียบในเชิงการแข่งขันและในเชิงของคุณภาพผู้เรียน มีคุณลักษณะตรงตามจุดมุ่งหมายของการจัดสถานศึกษาทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพบรรลุความสำเร็จ ในฐานะที่เป็นครูผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครู โรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอตเวนติสมิซัน สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอตเวนติสแห่งประเทศไทยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อคณะครู นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สำหรับใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอตเวนติสมิซัน สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอตเวนติสแห่งประเทศไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอตเวนติสมิซัน สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอตเวนติสแห่งประเทศไทย จำแนกตามวุฒิ การศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอตเวนติสแห่งประเทศไทย ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีของดูบริน (DuBrin, 2010) มีองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 5 ด้าน คือ 1) ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง 2) ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ 3) ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 4) ด้านการคิดเชิงปฏิกิริยา และ 5) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู โรงเรียนนานาชาติ สังกัด
 แอ็ดเวนตีสมิชชั่น สังกัดแอ็ดเวนตีสมิชชั่น สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทย
 จากโรงเรียนนานาชาติ 5 แห่ง จำนวน 316 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 30 คน ครู จำนวน 286 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู โรงเรียนนานาชาติ สังกัด
 แอ็ดเวนตีสมิชชั่น สังกัดแอ็ดเวนตีสมิชชั่น สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทย
 เนื่องจากจำนวนประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite populations) สูตรการสุ่มตัวอย่างจึงใช้สูตรของ
 ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีค่าความ
 คลาดเคลื่อน 0.05 ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (สุรวิทย์ศิริโกคาภิรมย์, 2546) ได้กลุ่มตัวอย่างที่
 ใช้ในการศึกษา ทั้งหมด 269 คน สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนต่อครู 15: 85 โดยเมื่อคำนวณแล้วจำแนก
 เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 26 คน และครูจำนวน 243 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน
 นานาชาติ สังกัดมูลนิธิเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทย จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งแบบสอบถาม
 ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) ประกอบด้วย ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนนานาชาติสังกัดมูลนิธิเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือมากที่สุดปานกลางน้อยน้อยที่สุด

3. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการในการเขียนแบบสอบถามจากเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทยแล้วกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการค้นคว้าอิสระที่ได้กำหนดขึ้น ในเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทย

3. นำแบบสอบถามที่จัดสร้างไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อขอคำแนะนำในการตรวจแก้ไขแล้วปรับแก้

4. นำร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำในผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (conceptual validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบสอบถามลงความเห็นและให้คะแนนและวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามและเนื้อหา ซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระดับ 0.50 ขึ้นไป

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อปรับปรุงอีกครั้ง

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และครู 26 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ทุกฉบับมาหาความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1971, p. 160) ได้ความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.93

7. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ขึ้นตอนดังนี้

1. จัดเตรียมเครื่องมือให้ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนพร้อมทั้งทำรหัสในแบบสอบถามให้ตรงตามกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้แล้ว เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ
2. ผู้ศึกษาทำแบบบันทึกเสนอคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ออกหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. การเก็บข้อมูลผู้วิจัยกระทำตามขั้นตอน กล่าวคือ
 - 3.1 ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยแจกแบบสอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตอบแบบสอบถาม โดยตนเองและเก็บกลับคืนภายใน 14 วัน
 - 3.2 ตรวจสอบจำนวนของแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจนับ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอ็ดเวนตีสมิชชั่น สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทยวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐานในการวิจัย โดยการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอ็ดเวนตีสมิชชั่น สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทย จำแนกตามอายุระดับการศึกษาและระยะเวลาในการปฏิบัติงานใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบเอฟ (F-test) แบบวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของฟิชเชอร์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอ็ดเวนตีสมิชชั่น สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทย แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์ แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ในภาพรวม

	ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ
1	ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง	4.51	0.61	มากที่สุด
2	ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์	4.48	0.60	มาก
3	ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาส	4.53	0.58	มากที่สุด
4	ด้านความคิดเชิงปฏิกิริยา	4.52	0.58	มากที่สุด
5	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	4.51	0.60	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.51	0.55	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}=4.51, S.D.=0.55$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ($\bar{X}=4.53, S.D.=0.58$) ด้านความคิดเชิงปฏิกิริยา ($\bar{X}=4.52, S.D.=0.58$) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.51, S.D.=0.60$) ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง ($\bar{X}=4.51, S.D.=0.61$) ด้านการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X}=4.48, S.D.=0.60$)

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอ๊ดเวนตีสมิชชัน สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอ๊ดเวนตีสมิชชัน สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย

ตัวแปร	ค่าสถิติ	p	ผลการทดสอบ
วุฒิการศึกษา	-2.995	.047	เป็นไปตามสมมติฐาน
ประสบการณ์การทำงาน	2.363	.096	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.1 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติสังกัดแอ๊ดเวนตีสมิชชันโดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าแตกต่างกันในด้านความคิดเชิงปฏิกิริยา และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติสังกัดแอ็ดเวนตีสมิชชัน ในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าแตกต่างกันในด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง และด้านการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอ็ดเวนตีสมิชชัน สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทยผู้วิจัยอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทยมีความสามารถในการมองไปในอนาคต มีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวใจผู้อื่นในการตัดสินใจโดยสมัครใจ มีมุมมองวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและมองทิศทางการเติบโตและความสำเร็จที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตขององค์กรได้เป็นอย่างดี สามารถจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถหลากหลายใช้ทักษะและเครื่องมือในการกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินงานที่ดี มียุทธศาสตร์และยุทธวิธีในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ความไม่แน่นอนแต่มีความชัดเจนในการปฏิบัติจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวรรณฤติ มณฑลจรัส (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาในโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ กรณีศึกษาจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ กรณีศึกษาจังหวัดพัทลุงในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการยกระดับการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นต้นแบบ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารจัดการบุคลากรอย่างมีอาชีพ ด้านการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีอัตลักษณ์และด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์

1.1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทยมีความสามารถในการคิดเชิงมโนภาพ ซึมซับและรับรู้แนวโน้มของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล มีความสามารถในการสรุปข้อมูลต่าง ๆ มีการประมวลผลข้อมูลต่าง ๆ คาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นตามมา เป็นวิธีคิดเชิงระบบ แบบองค์รวมที่มีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ ริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหารงานคำนึงถึงความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีทักษะและไหวพริบในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นใน

ระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพลนวัต ศรีสูงเนิน (2565) ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ด้านความคิดเชิงปฏิวัติ ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

1.2 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ด้านการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยมีการกำหนดกลยุทธ์แบบประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกัน วางแผนเกี่ยวกับภารกิจ 8 ทิศทาง เป้าหมาย ยุทธศาสตร์สถานศึกษา วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบทางบวกและทางลบต่อการดำเนินงาน จากนั้นสรุปและเลือกกลยุทธ์ที่จะพัฒนาองค์กร ประเมินผลการดำเนินงานมุ่งเน้นการแสดงความคิดเห็นปรึกษาหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่าย ตามหลักการมีส่วนร่วมของทุกคน จัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่า สามารถบรรลุวัตถุประสงค์โดยรวมของสถานศึกษาได้ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวุฒิชัย พวงพิลา (2566) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

1.3 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยมีการคาดคะเนอนาคตของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการกำหนดสภาพที่คาดหวังไว้อย่างชัดเจน สามารถสร้างโอกาสที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ต่างๆ มาบริหารงานให้ประสบความสำเร็จได้ คิดหาวิธีการพัฒนาสถานศึกษาอย่างหลากหลายไว้ตอบรับความต้องการในอนาคตเมื่อเกิดปัญหาสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเร่งด่วน มีการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา สร้างความเชื่อมั่นด้านต่าง ๆ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพลนวัต ศรีสูงเนิน (2565) ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาส

สำหรับอนาคต ด้านความคิดเชิงปฏิกิริยา ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

1.4 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ด้านความคิดเชิงปฏิกิริยาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยมีการพัฒนาโดยใช้กระบวนการ PDCA นำมาปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา โดยการดำเนินกิจกรรมจะส่งเสริมและคำนึงถึงศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมชุมชนด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารจะมีการกระตุ้นและเปิดกว้างแก่ทุกคนตามหลักการมีส่วนร่วมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ในองค์กร เมื่อพบปัญหาจะแก้ปัญหาให้ได้ผลระยะยาวด้วยวิธีการวิจัยเพื่อพัฒนาผลผลิตด้านปริมาณควบคู่กับคุณภาพ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องสร้างกลยุทธ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการ สร้างความพึงพอใจ ประทับใจให้แก่ลูกค้าได้เหนือกว่าคู่แข่งจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวุฒิชัย พวงพิลา (2566) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

1.5 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ที่สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและค่านิยมของสถานศึกษา ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการคิดและให้การสนับสนุน สะท้อนให้เห็นจุดหมายปลายทาง ทิศทางในอนาคตที่ทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ต้องมีความท้าทาย สร้างความคาดหวังที่เป็นสิ่งพึงปรารถนาที่มองเห็นได้ รับรู้ เข้าใจร่วมกันได้เหมือนกัน ทัวกัน และมีแผนปฏิบัติที่แสดงให้เห็นวิธีการที่มุ่งสู่จุดหมายชัดเจน คุ่มค่า ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของของวรรณฤติ มณฑลจรัส (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาในโครงการโรงเรียนพระราชกรณียกิจจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนพระราชกรณียกิจจังหวัดพัทลุงในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการยกระดับการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นต้นแบบ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารจัดการบุคลากรอย่างมืออาชีพ ด้านการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีอัตลักษณ์และด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งนี้อาจเป็นเนื่องจากกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยมีการทำงานหลายหน้าที่ที่ต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่น และเป็นการช่วยเหลือองค์การในการจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ มีมุมมองระยะยาวและสร้างความยืดหยุ่นให้องค์การบรรลุเป้าหมาย มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยมีขอบเขตความรับผิดชอบทั้งองค์การ เน้นการใช้แรงจูงใจและมีเทคนิคการจูงใจอย่างเหมาะสม โดยเลือกใช้วิธีจูงใจอย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพเพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จ รวมถึงเป็นบุคคลที่ใช้การสื่อสารอย่างสม่ำเสมอหลากหลายและเน้นแบบสองทาง ทำงานโดยเน้นกระบวนการในการกำหนดทิศทางและการกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์การ ในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เพื่อให้้องค์การอยู่รอดต่อไปได้รวมถึงความสามารถในการทำนายอนาคตด้วยมีสายตาที่กว้างไกล รักษาความยืดหยุ่น และใจกว้างพอที่จะให้อำนาจหรือรับฟังบุคคลอื่นในการสร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์เท่าที่จำเป็น การวางแผนกลยุทธ์และการใช้ความคิดเชิงกลยุทธ์นำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่ตั้งใจไว้ ผู้นำกลยุทธ์มีความสนใจต่อสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อการกำหนดกลยุทธ์จึงทำให้มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยกัลยา อาทรกิจ (2560) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยมีความสามารถในการมองอนาคต รักษาความยืดหยุ่น มีความคิดเชิงกลยุทธ์ และกระตุ้นริเริ่มให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน เป็นผู้วิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ ออกแบบวัฒนธรรมองค์การ วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกทันทั่วทั้ง รับฟังและเข้าใจ ผู้ร่วมงาน สามารถกำหนด และใช้แผนกลยุทธ์มีความยืดหยุ่นและเป็นผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลง สร้างสรรค์องค์การในอนาคตจึงทำให้ความเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเมธี ศรีโยธา (2564) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบระดับ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นจำแนกตาม ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกด้านมีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดแอตเวนต์สมิซัน สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนต์เดย์แอตเวนต์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูงนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกำหนดสายบังคับบัญชาอย่างชัดเจนตามลำดับขั้นในการทำงาน

1.2 ด้านการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์นั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้โอกาสครูเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการการจัดลำดับความสำคัญมาพิจารณาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน

1.3 ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคตนั้นผู้บริหารโรงเรียนสามารถพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียน

1.4 ด้านความคิดเชิงปฏิวัตินั้นผู้บริหารโรงเรียนควรจัดระบบบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเน้นการกระจายอำนาจ

1.5 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์นั้นผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่นำไปสู่การกำหนดทิศทางที่จะปฏิบัติได้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนต์เดย์แอตเวนต์แห่งประเทศไทยในตัวแปรอื่นๆ เช่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนต์เดย์แอตเวนต์แห่งประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

กัลยา อาทรกิจ. (2560). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1. วิทยานิพนธ์สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

บรรจง ลาวะลี. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน. วารสารมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอโยธยา, 6(2), 206.

- ประไพ ปลายเนตร. (2559). การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลัก
เซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชียแปซิฟิก.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พลนวัติ ศรีสูงเนิน. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2555). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- เมธี ศรีโยธา. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราช
ภัฏยะลา
- โรงเรียนนานาชาติแอ๊ดเวนตีสมิชชั่น. (2560). ข้อมูลสารสนเทศ. สระบุรี: ผู้แต่ง.
- วรรณฤดี มณฑลจรัส. (2560). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการโรงเรียน
ประชารัฐกรณีศึกษาจังหวัดพัทลุง. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 10(2), 244-260.
- วุฒิชัย พวงพิลา. (2566). การศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ:
ผู้แต่ง.
- สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- อภิรดี นันทศุภวัฒน์. (2560). ภาวะผู้นำและการจัดการทางการพยาบาล. เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.
- Dubrin, A.J. (2010). *Leadership: Reach findings practice and skill*. Boston: Houghton.
- Ellen, G.W. (2002). *Christ's object lessons*. Hagerstown, MD: Review & Herald Publishing
Association.
- Taro Yamane. (1973). *Statistic: An introductory analysis* 3rded.. New York: Harper & Row.

ผลของการใช้วัฏจักรการสอนการพูดที่มีผลต่อคุณภาพการพูด
ของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ
The Effects of teaching-Speaking Cycle on EFL
Students' Quality of Speech Production

ทิวาพร ทาวะรมย์^{1*} นภวรรณ ชาทิมมตรี² ชานนท์ ไชยทองดี³

Thiwaporn Thawarom¹ Noppawan Chatmontree² Chanont Chaithongdee³

¹⁻³คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author e-mail: t.thawarom@sskru.ac.th

(Received: 17 August 2024, Revised: 19 August 2024, Accepted: 22 August 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องผลของการใช้วัฏจักรการสอนการพูด (Teaching-Speaking Cycle) ที่มีต่อคุณภาพการพูดของนักศึกษา ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้วัฏจักรการสอนการพูดที่มีผลต่อคุณภาพการพูดมากน้อยเพียงใด กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 62 คน โดยใช้แผนการสอนและวิธีการสอนโดยใช้วัฏจักรการสอนการพูด การสอบพูดและแบบประเมินระดับคุณภาพการพูด โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การใช้วัฏจักรการสอนการพูดมาจัดการเรียนการสอนมีผลต่อคุณภาพการพูดทุกด้านอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 คุณภาพการพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่กำหนด อยู่ในระดับดี ทั้งด้านตัวผู้เรียนเองและด้านข้อมูลนำเข้าเพื่อใช้ในการพูด เช่น คำศัพท์และโครงสร้างประโยค ทำให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาระงาน นอกจากนี้ขั้นตอนการฝึกพูด การเน้นทักษะและกลวิธี และการสะท้อนการเรียนรู้ ยังช่วยให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงการพูดให้มีคุณภาพมากขึ้นด้วย

คำสำคัญ: วัฏจักรการสอนการพูด; ทักษะการพูด; คุณภาพการพูด

ABSTRACT

This research's objective was to study the effect of the use of the speech teaching cycle on the quality of speech. The population was 62 second-year students majoring in English, Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University. The speaking test and speaking quality assessment form were used for data analysis to determine the mean and standard deviation. The results suggest that the use of the speaking teaching cycle to manage teaching and learning has a good effect on the quality of speech in all aspects. The average value was 3.53, the standard deviation was 0.70, and the quality of speaking to express opinions on a given topic was at a good level because this cycle gave learners the opportunity to prepare both the learner himself and the input data to be used in speaking, such as vocabulary and sentence structure. This allows learners to understand the workload. In addition, the speech training process emphasizes skills and tactics, and reflection on learning also helps learners improve their speaking skills.

Keywords: Teaching-Speaking Cycle; EFL; Quality of Speech Production

บทนำ

การพูดเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดความสำเร็จของผู้เรียนและผู้สอน (Richards, 2008) ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การพูดทำให้เห็นว่าผู้เรียนใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษา สถานการณ์หัวข้อ ความเหมาะสมกับบริบทหรือสถานการณ์หรือไม่ ผู้เรียนที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ดีอาจชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในด้านภาษาอังกฤษมากกว่าผู้ที่ไม่สามารถสื่อสารได้ ในระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเน้นทักษะการพูดมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะนักศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารและเรียนรู้ เช่น การอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การนำเสนองาน ใช้ในการสัมภาษณ์งาน และการทำงาน

อย่างไรก็ดี การพูดเป็นทักษะที่ยากสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (English as a Second Language, ESL) หรือภาษาต่างประเทศ (English as a Foreign Language, EFL) ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองมักจะมีปัญหาด้านการพูด เนื่องจากไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน หรือไม่ได้ใช้ในบริบทจริง การไม่รู้คำศัพท์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีปัญหาด้านการพูด จากประเด็นนี้ ทำให้มีการศึกษาในหัวข้อต่างๆ ที่เกี่ยวกับทักษะการพูดของผู้เรียนภาษาอังกฤษ เช่น การใช้กลยุทธ์ในการพูดของผู้เรียน (Rubin & Tomson, 1994) การใช้กลยุทธ์ในการวางแผนการพูด (Pipattarasakul & Singhasiri, 2018) และการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดของผู้เรียน (ณฤติยาเพ็งสรี, 2565)

อีกหนึ่งวิธีที่อาจจะช่วยพัฒนาทักษะการพูดของผู้เรียนได้โดยตรงคือการสอนการพูด ซึ่งมักถูกมองข้าม ทักษะการพูดของผู้เรียนอาจจะไม่พัฒนาเท่าที่ควรถึงแม้จะมีกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกพูด หรือสอบพูด หากผู้เรียนพูดโดยไม่รู้หลักการหรือขั้นตอนในการพูด Goh & Burns (2012) ได้นำเสนอ วัฏจักรการสอนการพูด (Teaching-Speaking Cycle) เพื่อใช้ในการวางแผนกิจกรรมการพูดและส่งเสริมการ

เรียนรู้ของผู้เรียน ผู้วิจัยเห็นว่าการนำวิธีการสอนการพูดโดยใช้ วัฏจักรการพูด (Teaching-Speaking Cycle) มาสอนในห้องเรียนอาจจะทำให้นักศึกษาได้รู้วิธีการพัฒนาทักษะการพูดของตนเองและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับการพูดบริบทอื่นๆ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารตามเกณฑ์การเรียนรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อตอบคำถามงานวิจัยที่ว่า วัฏจักรการสอนการพูดมีผลต่อคุณภาพการพูดของนักศึกษามากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้วัฏจักรการสอนการพูดที่มีผลต่อคุณภาพการพูดของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยนี้คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 62 คน ที่เรียนรายวิชา 1552206 การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 การเลือกกลุ่มเป้าหมายใช้หลักการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เนื่องจากความสะดวกในการเก็บข้อมูล และสามารถเก็บข้อมูลได้จริงในเวลาที่มีจำกัด อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องอนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยความเต็มใจจึงสามารถนำข้อมูลใช้ได้

2. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) แผนการสอนและวิธีการสอนโดยใช้วัฏจักรการสอนพูด (Teaching-speaking Cycle) 2) แบบทดสอบการพูด 3) แบบประเมินระดับคุณภาพการพูด ผู้วิจัยเขียนแผนการสอนโดยอ้างอิงตามขั้นตอนของการใช้วัฏจักรการสอนพูดของ Goh และ Burns (2012) และได้ใช้แผนการสอนในสัปดาห์ที่ 11 ในการสอนรายวิชาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในหัวข้อทักษะการพูด

จากนั้นนักศึกษาทำการสอบพูดโดยการสอบเป็นการอธิบายความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดให้ผู้สอบพูดอธิบายเกี่ยวกับหัวข้อที่สุ่มได้ภายในเวลา 45 วินาที ถึง 1 นาที การสอบเป็นแบบเตรียมล่วงหน้า (prepared speaking quiz) และให้เป็นการสอบแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรมซูม (zoom) เนื่องจากเป็นการลดความเสี่ยงในสถานการณ์โควิด-19

หลังการสอบเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์คุณภาพของการพูดคือ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (means) คะแนนสูงสุด (max) คะแนนต่ำสุด (min) ของคุณภาพการพูดในแต่ละด้าน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการพูดของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ มีดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพการพูดภาษาอังกฤษของกลุ่มเป้าหมายในรายด้าน ได้แก่ ความคล่องแคล่ว คลังคำศัพท์ โครงสร้างภาษาและความถูกต้อง และการออกเสียง

ผลการประเมินการพูดรายด้าน	N	$\bar{X}$	S.D.
ความคล่องแคล่ว	62	3.50	0.89
คลังคำศัพท์	62	3.56	0.64
โครงสร้างภาษาและความถูกต้อง	62	3.19	0.56
การออกเสียง	62	3.85	0.70

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพการพูดของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศของกลุ่มเป้าหมายในรายด้าน ได้แก่ ความคล่องแคล่ว คลังคำศัพท์ โครงสร้างภาษาและความถูกต้อง และการออกเสียง อยู่ในระดับดี มีดังนี้

นักศึกษามหาวิทยาลัยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยใช้โมเดลวัฏจักรการสอนการพูด (teaching-speaking cycle) จำนวน 62 คน มีคุณภาพความคล่องแคล่วในการพูดภาษาอังกฤษ เพื่อแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยความคล่องแคล่ว เท่ากับ 3.50 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.89 หมายความว่า นักศึกษาสามารถพูดโดยไม่มีแก้ไขหรือกล่าวซ้ำ พูดสื่อความหมายชัดเจนไม่หยุดคิดนานและพูดในเวลาที่กำหนดอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยคลังคำศัพท์ เท่ากับ 3.56 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.64 หมายความว่า นักศึกษาสามารถใช้คำศัพท์ถูกต้องตามบริบท รวมถึงสามารถใช้คำและระดับคำที่หลากหลายในพูด แสดงความคิดเห็นได้ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยการใช้โครงสร้างทางภาษาและความถูกต้อง เท่ากับ 3.19 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.56 และคะแนนเฉลี่ยการออกเสียง เท่ากับ 3.85 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.70

จากการพิจารณาคะแนนคุณภาพรายด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนด พบว่านักศึกษามีคะแนนคุณภาพด้านการออกเสียงสูงที่สุด โดยคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.70 รองลงมาเป็นคะแนนคุณภาพด้านคลังคำศัพท์ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.64 นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยความคล่องแคล่ว เท่ากับ 3.50 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.89 และคะแนนคุณภาพการพูดด้านที่น้อยที่สุดที่นักศึกษาทำได้คือ โครงสร้างภาษาและความถูกต้อง เท่ากับ 3.19 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.56

อภิปรายผล

การใช้วัฏจักรการพูดมีผลต่อคุณภาพการออกเสียง เพราะในวัฏจักรนี้ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเตรียมตัวเพื่อสอบพูด โดยในขั้นตอนการทำกิจกรรมตามแผนการสอน นักศึกษาได้ทำกิจกรรมการพูดและมีโอกาสได้พูดแลกเปลี่ยนในกลุ่มย่อยกับนักศึกษาคนอื่น ๆ และเมื่อทำกิจกรรมการพูดเสร็จแล้ว มีขั้นตอนการประเมินการพูดตนเองและให้เพื่อนประเมินการพูด ในขั้นตอนการประเมินการพูดของตนเอง นักศึกษาสามารถสังเกตเห็นข้อผิดพลาด โดยเฉพาะการออกเสียง เมื่อไม่แน่ใจว่าเสียงที่ออกมาถูกต้องหรือไม่ นักศึกษาสามารถทำการตรวจสอบการออกเสียงจากดิกชันนารีออนไลน์ เป็นต้น อีกประการคือขั้นตอนการให้เพื่อนประเมิน เพื่อนสามารถสะท้อนการออกเสียงของนักศึกษาที่พูด เช่น การพูดฟังเข้าใจง่ายหรือมีคำใดออกเสียงไม่ชัดเจน การให้เพื่อนประเมินการพูดและช่วยกันสะท้อน ทำให้ นักศึกษาได้จดจำและนำไปเตรียมความพร้อมในการสอบได้ เมื่อมีการสอบการพูด นักศึกษาสามารถเตรียมข้อมูลที่จะพูดโดยเลือกคำที่สามารถออกเสียงได้ถูกต้องและเข้าใจง่าย ทำให้การสื่อสารมีคุณภาพมากขึ้นเพราะออกเสียงได้ถูกต้อง แม้จะมีบางคำที่นักศึกษาก่อนออกเสียงและผู้ประเมินไม่เข้าใจ แต่คำนั้น ไม่ได้กระทบภาพรวมหรือข้อมูลที่ต้องการสื่อ

การใช้วัฏจักรการพูดมีผลต่อคุณภาพคลังคำศัพท์ กล่าวคือ ในวัฏจักรการสอนการพูดในขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นขั้นตอนในการให้ข้อมูลนำเข้าและข้อเสนอแนะในการวางแผนการพูด ในขั้นตอนนี้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เตรียมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะพูด เช่น ทำให้สามารถใช้คำศัพท์ในการสื่อสารได้หลากหลายมากขึ้น สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Thomas (2019) ที่กล่าวว่า วัฏจักรการสอนการพูดเหมาะสมกับการนำมาใช้จัดการเรียนการสอนการพูดภาษาอังกฤษ เพราะเป็นโมเดลที่ให้ความสำคัญของการวางแผนการพูด (pre-task planning) ทำให้นักศึกษาเตรียมพร้อมความคิด ค้นคว้ากับภาระงานที่จะต้องทำ ให้เกิดอภิปัญญา (Fernández & Anderson, 2019) เช่น ตระหนักรู้ว่าตนมีความรู้ด้านคำศัพท์ที่จะนำมาใช้ในการสื่อสารมากน้อยแค่ไหน และต้องเตรียมคำศัพท์แบบอย่างไรถึงจะสื่อสารเพื่อแสดงความคิดเห็นได้ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาอาจจะยังไม่สามารถใช้คำศัพท์ระดับสูงได้มากนัก เนื่องจากมีประสบการณ์ในการพูดจำกัด และบางคนไม่เคยเรียนวิธีการพูดภาษาอังกฤษ หรือสอบพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อต่าง ๆ ที่กำหนดให้

การใช้วัฏจักรการพูดมีผลต่อคุณภาพความคล่องแคล่วในระดับดี การใช้โมเดลนี้ในการสอนการพูด เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เตรียมตัวเองโดยการตรวจสอบความคุ้นเคยกับหัวข้อที่จะพูด มีการให้ข้อมูลนำเข้า ได้แก่ คำศัพท์ และโครงสร้างประโยคสำหรับใช้เพื่อแสดงความคิดเห็น ยิ่งไปกว่านั้นผู้เรียนมีโอกาสในการพูด และปรับปรุงการพูดของตนเอง ก่อนสอบจริง ด้วยเหตุนี้ทำให้นักศึกษามีคุณภาพในการพูดด้านความคล่องแคล่วอยู่ในระดับดี หมายความว่าเมื่อพูดแสดงความคิดเห็น นักศึกษาสามารถพูดได้ต่อเนื่องตามเวลาที่กำหนดและไม่หยุดคิดนาน อีกทั้งวัฏจักรการพูดมีกระบวนการฝึกซ้ำ ทำให้นักศึกษาสามารถทำความเข้าใจจากเรื่องที่พูดโดยการฝึกพูดซ้ำๆ และปรับเนื้อหาการพูดให้ดีขึ้นได้ ทำให้มีโอกาสดูแลแสดงความคิดเห็นได้โดยใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พูด นักศึกษาจึงสามารถสื่อ

ความคิดเห็นของตนได้อย่างมีคุณภาพ ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Fernández and Anderson (2019) Shu and Renandya (2016) ที่สรุปว่า การใช้วัฏจักรการสอนการพูดสามารถพัฒนาทักษะการพูดด้านความคล่องแคล่ว (fluency) ของผู้เรียนได้

การใช้วัฏจักรการสอนการพูดมีผลต่อคุณภาพการใช้โครงสร้างภาษาและความถูกต้อง เนื่องจากวัฏจักรการสอนการพูดให้ความสำคัญกับการวางแผนการพูด (pre-task planning) เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจและเลือกใช้โครงสร้างภาษาที่เหมาะสมกับการอธิบาย หรือแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ต้องการสื่อสาร จึงกล่าวได้ว่า การใช้วัฏจักรการสอนการพูดมีผลต่อทักษะการพูดภาษาอังกฤษ สนับสนุนความคิดเห็นของ Goh และ Burns (2012) อย่างไรก็ดี เนื่องจากนักศึกษายังไม่มีประสบการณ์ในการสอบพูด (speaking quiz) อีกทั้งความรู้ด้านการใช้โครงสร้างภาษาไม่แม่นยำ จึงทำให้การใช้จริงไม่ลื่นไหลหรือไม่แม่นยำ เช่น ความถูกต้องในการผันกริยาให้ตรงกับประธานของประโยค การเลือกใช้กาล (tenses) ที่มีความเหมาะสมกับแต่ละหัวข้อ เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะมีโอกาสนในการเตรียมตัวและฝึกซ้อมก่อนสอบจริง ทำให้คะแนนคุณภาพในส่วนนี้น้อยที่สุดในบรรดาคุณภาพการพูดทั้ง 4 ด้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปปรับใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาจีน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในอนาคตได้

1.2 นำผลการวิจัยไปเผยแพร่ให้กับอาจารย์ท่านอื่น ที่สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่น ทำให้อาจารย์ที่สอนภาษาได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนการพูด มากกว่าการสอนทำกิจกรรมการพูด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การนำวัฏจักรการสอนการพูด (teaching-speaking cycle) มาใช้ในการเรียนการสอนในบริบทของประเทศไทยอาจจะมีจำกัด ดังนั้นผู้ที่มีความสนใจในการศึกษาแนวคิดการใช้วัฏจักรการสอนการพูด อาจจะศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

2.1 นำวัฏจักรการสอนการพูดไปใช้ในการศึกษาในหลากหลายระดับ เช่น มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา มหาวิทยาลัย

2.2 นำวัฏจักรการสอนการพูดไปใช้ในการศึกษาไปศึกษากับกลุ่มประชากรที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มประชากรที่มีภูมิหลังหลากหลายมากขึ้น เช่น ศึกษาผลการใช้วัฏจักรการสอนการพูดในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน

2.3 นำวัฏจักรการสอนการพูดไปใช้ในการศึกษาไปศึกษาและวัดผลในหลายมิติมากขึ้น เช่น การนับจำนวนคำ ดูระดับคำศัพท์ และโครงสร้างประโยค เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ศรีสะเกษ ประจำปีงบประมาณ 2565

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาผลของการใช้วัฏจักรการสอนการพูดที่มีผลต่อคุณภาพการพูดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ พบว่า การใช้วัฏจักรการสอนการพูด ช่วยเพิ่มคุณภาพในการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้เห็นขั้นตอนและเข้าใจกระบวนการพูดภาษาอังกฤษกับคุณภาพการพูด และคุณภาพการพูดทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กัน หากผู้เรียนรู้และเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการพูด มีการฝึกพูดที่เหมาะสมตามขั้นตอน จะสามารถเพิ่มคลังคำศัพท์ ฝึกการออกเสียงที่ถูกต้องและเป็นธรรมชาติ เพิ่มความคล่องแคล่วในการพูดและยังเพิ่มโอกาสใช้โครงสร้างภาษาและความถูกต้องในการสื่อสารอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ณฤติยา เฟื่องศรี. (2565). การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. *The Academic Journal: Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhonsawan Rajabhat University*, 9(1), 179-192
- Bygate, M. (2001). "Effects of task repetition on the structure and control of language", In Bygate, M., Skehan, P. and Swain, M. (Eds.). *Researching Pedagogic Tasks: Second Language Learning, Teaching and Testing*, Routledge, New York, pp. 1-243.
- Fernández, S. S., & Andersen, H. L. (2019). Oral proficiency in second and third foreign languages in the Danish education system. *Apples – Journal of Applied Language Studies*, 13(1), 49-67.
- Goh, C. C. M. (2007). *Teaching Speaking in The Language Classroom*. SEAMEO Regional Language Centre, Singapore.
- Goh, C. C., & Burns, A. (2012). *Teaching speaking: A holistic approach*. Cambridge University Press.
- Inprom, K., & Chalermnirundorn, N. (2020). The Use of the Teaching-Speaking Cycle Model to Improve the English Speaking Skills of Wing 4 Officers, Royal Thai Air Force. *Proceedings of The 5th International Research Conference on Science*

- and Technology, Social Science, and Humanities 2020* (pp. 1076-1084). Rangsit University.
- Pipattarasakul, P., & Singhasiri, W. (2018). Metastrategies employed by science and engineering EFL learners in a speaking task. *Journal of Asia TEFL*, 15(1), 66.
- Richards, J. C. (2008). *Teaching listening and Speaking*. Cambridge University press.
- Robin, J. & Thompson, I. (1994). *How to Be a More Successful Language Learner*. 2nd Ed., Heinle & Heinle Publishers, Boston.
- Rosario, M. (2019). The Road to Multi-literacy: Teaching Speaking Cycle and Foreign Language Speaking Anxiety. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 9(4), 230–236.
- Shu, H., & Renandya, W. A. (2016). A balanced approach to teaching L2 speaking in China. *The English Teacher*, (1), 45-63.
- Thomas, N. (2019). Teaching L2 speaking: Recommending a holistic approach. *rEFLECTIONS*, 26(1), 134-145.

การประยุกต์ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนและปรับพฤติกรรมผู้เรียน

Application of Skinner's action conditioning theory in teaching and learning management and adjust student behavior

ขอซานะห์ อาแว¹ ไหมไทย ไชยพันธ์^{2*}

Kosanah Awae¹ Maithai Chaiyapan²

¹⁻² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author e-mail: Maithai.ch@skru.ac.th

(Received: 25 May 2024, Revised: 6 August 2024, Accepted: 12 August 2024)

บทคัดย่อ

ทฤษฎีการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ เพราะการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้จะเป็นแนวทางให้ผู้สอนได้เข้าใจถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่นำไปสู่การเชื่อมโยงและนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมหรือจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำเป็นทฤษฎีที่ได้รับความนิยมในด้านการปรับพฤติกรรมของผู้เรียน โดยทฤษฎีนี้มีแนวความคิดที่ว่าพฤติกรรมของบุคคลจะแปรเปลี่ยนไปตามผลกรรมที่ได้รับจากสภาพแวดล้อม ซึ่งการเสริมแรงเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างไรก็ตามตัวเสริมแรงที่ใช้จะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน และผู้สอนควรดัดให้การเสริมแรงเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้นบทความฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวทางในการนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและปรับพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยประวัติ การทดลอง แนวคิด ประเภทของการเสริมแรง หลักการเสริมแรง กำหนดการเสริมแรง และการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการปรับพฤติกรรมด้วยวิธีการกำหนดเป้าหมายของพฤติกรรมที่ต้องการจะเปลี่ยน โดยเริ่มจากการฝึกให้ผู้เรียนทำพฤติกรรมที่ง่ายก่อน เมื่อผู้เรียนทำได้แล้วจึงค่อยเพิ่มลำดับความซับซ้อน และผู้สอนควรให้การเสริมแรงทันทีเมื่อเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งผู้สอน นักการศึกษา หรือผู้ที่สนใจสามารถนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ; การจัดการเรียนการสอน; การปรับพฤติกรรม

ABSTRACT

Learning theory is very important for learning management because studying the concept of learning theory will be a guideline for teachers to understand the learning process of students leading to connections and applying the theory to organize activities or organize various experiences for students effectively. In particular, the operant conditioning theory is a popular theory for adjusting students' behavior. This theory assumes that individual behavior will change according to the karma received from the environment. Reinforcement is an important factor for changing students' behavior or learning. However, the reinforcer used must be consistent with the needs of each student. Teachers should refrain from providing reinforcement when students display undesirable behaviors. Therefore, this article aims to study information about Skinner's operant conditioning theory from various learning sources to analyze and synthesize guidelines for applying the theory to teaching and adjusting students' behaviors, which includes history, experiments, concepts, types of reinforcement, reinforcement principles, reinforcement schedules, and applying the theory to teaching and adjusting behaviors by setting goals for the behaviors to be changed, starting with training students to do easy behaviors first. When students do well, gradually increase the complexity. Teachers should provide reinforcement immediately when desired behaviors occur. Teachers, educators, or interested persons can apply this concept to teaching and learning for students to learn more effectively.

Keywords: Operant Conditioning Theory; Teaching; Behavior adjustment

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ นับเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างเต็มศักยภาพ การจัดการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้ง พัฒนาทักษะที่จำเป็นและมีความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายในอนาคต อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันยังเผชิญกับปัญหาอุปสรรคหลายประการ ได้แก่ ปัญหาเรื่องความหลากหลายของผู้เรียนที่ต้องการรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน หรือปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนบางคน เช่น การพูดคุยหรือเล่นกันในขณะครูสอน พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง เดินไปมาในขณะเรียนและพฤติกรรมก่อวุ่นในชั้นเรียน ซึ่งพฤติกรรมต่างๆเหล่านี้มีผลต่อบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียน และอาจทำให้ผู้เรียนคนอื่นได้รับผลกระทบตามไปด้วย การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้จากการกระทำด้วยตนเองหรือการลงมือกระทำ

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำได้รับการพัฒนาขึ้นโดยสกินเนอร์ ซึ่งมีแนวคิดมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีของพาฟลอฟและวัดสันว่าการเรียนรู้เกิดจากการวางเงื่อนไข แต่มีความแตกต่างกันที่ว่า ทฤษฎีของพาฟลอฟเป็นพฤติกรรมแสดงการตอบสนอง นั้นหมายความว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากสิ่งเร้าและสถานการณ์ทั้งหลายมากระตุ้น แต่ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์มีความเชื่อว่าพฤติกรรม การเรียนรู้ทั้งหลายของบุคคลเกิดจากการที่ร่างกายเป็นตัวสั่งให้กระทำเพื่อตอบสนองสิ่งเร้าหรือ

สถานการณ์ทั้งหลาย โดยเรียกว่า “พฤติกรรมแบบจงใจกระทำ” นอกจากนี้สกินเนอร์ยังมีความคิดเห็นสอดคล้องกับแนวคิดของธอร์นไดค์ที่ว่า การเสริมแรงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งสกินเนอร์กล่าวว่า “พฤติกรรมใด ๆ ก็ตามถ้าได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นซ้ำอีก ส่วนพฤติกรรมใดที่ไม่ได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นจะมีแนวโน้มที่จะค่อย ๆ ลดลง” (เดมศักดิ์ คทวณิช, 2546; ไหมไทย ไชยพันธุ์, 2557) โดยสรุปสกินเนอร์มีแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของเงื่อนไขการเสริมแรงและการลงโทษ ซึ่งถือว่ามีสำคัญต่อการจูงใจผู้เรียนให้กระทำพฤติกรรมหรือคงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ไว้และลดการกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง ทั้งนี้ผู้สอนควรให้การเสริมแรงควรทันทีเมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์และควรให้อย่างต่อเนื่องในปริมาณที่เหมาะสม

สาระในบทความนี้มุ่งนำเสนอถึงวิธีการนำทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและปรับพฤติกรรมนักเรียนโดยใช้แนวคิดหลักการเสริมแรงผู้เรียน ซึ่งในช่วงแรกผู้สอนควรให้การเสริมแรงทันทีเมื่อผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นแล้ว ผู้สอนควรลดความถี่ในการเสริมแรงลง นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถนำไปใช้ในการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนได้ด้วยการตัดพฤติกรรม การเชื่อมรอยพฤติกรรม ด้วยวิธีการกำหนดเป้าหมายของพฤติกรรมที่ต้องการจะเปลี่ยน โดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายใหญ่ ๆ ก่อน หลังจากนั้นจึงค่อยแบ่งพฤติกรรมออกเป็นทีละพฤติกรรม และให้การเสริมแรงตามลำดับขั้นแล้วนำพฤติกรรมที่ผู้เรียนเรียนรู้แล้วมาเชื่อมต่อกันเป็นลำดับขั้น เมื่อผู้เรียนกระทำพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ผู้สอนควรให้การเสริมแรงทันทีเพื่อเพิ่มพฤติกรรมหรือคงพฤติกรรมเดิมที่พึงประสงค์ไว้ ทั้งนี้หากผู้สอนให้การเสริมแรงที่ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักการและใช้ตัวเสริมแรงที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนจะทำให้การเสริมแรงของผู้สอนในครั้งนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับความเป็นมาและหลักการของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ ผู้เขียนจึงได้มีการนำเสนอภาพรวมของทฤษฎีให้เกิดความเข้าใจในภาพกว้างก่อนนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและปรับพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป

ประวัติของสกินเนอร์

บี.เอฟ.สกินเนอร์ (Burrhus Frederic Skinner 1904-1990) เกิดเมื่อวันที่ 20 มีนาคม ค.ศ. 1940 ที่ Susquehanna ในมลรัฐ Pennsylvania ประเทศสหรัฐอเมริกา บิดาเป็นนักกฎหมาย สกินเนอร์ จบปริญญาตรีทางด้านวรรณกรรมอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1926 จาก Hamilton College มลรัฐ New York หลังจากจบปริญญาตรี เขาศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและเอก ณ Harvard University มลรัฐ Massachusetts วิชาเอก พฤติกรรมศาสตร์ และมีความสนใจในสาขาจิตวิทยาการทดลอง (Experimental Psychology) โดยสกินเนอร์มีความฝันที่อยากจะเป็นนักจิตวิทยาแนววิทยาศาสตร์ สกินเนอร์ได้รับปริญญาเอก (Ph. D.) ทางด้านจิตวิทยาการทดลอง ในปี ค.ศ. 1931 และได้ทำงานเป็น

นักวิจัยที่ Harvard University จนกระทั่งปี ค.ศ. 1936 เขาจึงได้รับตำแหน่งอาจารย์ที่ได้เป็นหัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาที่ University of Minnesota จนถึงปี ค.ศ. 1945 และได้ย้ายไปเป็นหัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาที่ UnIndiana ในปีค.ศ. 1948 หลังจากนั้นสกินเนอร์จึงกลับไปทำงานที่ Harvard เช่นเดิม จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต สกินเนอร์เสียชีวิตในวันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ.1990 รวมอายุทั้งสิ้น 86 ปี นอกจากนี้สกินเนอร์ยังได้สร้างผลงานวิชาการมากโดยตีพิมพ์หนังสือ 21 เล่มและบทความ 180 บทความ และเขาได้รับรางวัลความสำเร็จตลอดชีวิตจากสมาคมจิตวิทยาอเมริกันและได้บรรยายเกี่ยวกับงานของเขา โดยผลงานทางวิชาการที่โดดเด่นที่เขาได้รับ ในปีต่าง ๆ ประกอบด้วย ค.ศ.1958: APA'S Distinguished Scientific Contribution Award ค.ศ. 1971: Gold Medal Award of the American Psychological Foundation และ ค.ศ.1990: Citation for Outstanding Lifetime Contribution to Psychology (อริยา คูหา, 2552)

การทดลองของสกินเนอร์

การทดลองที่ได้รับความนิยมของสกินเนอร์มีชื่อว่า กล่องสกินเนอร์ (Skinner Box) ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมทางจิตวิทยาของสัตว์ โดยกล่องดังกล่าวมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมข้างในที่มีคันกับหลอดไฟเป็นส่วนประกอบสำคัญ โดยเหนือคันจะมีหลอดไฟเล็ก ๆ ที่มีวงจรต่อกับคัน เมื่อไปถูกคันไฟก็จะส่องแสงสว่างแล้วจะพบว่ามียาอาหารตกลงในภาชนะที่รองรับอาหาร ซึ่งในการทดลองการวางเงื่อนไขนั้น สกินเนอร์ได้นำหนูขาวใส่ไปในกล่องที่สร้างขึ้น แล้วปล่อยไว้ช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นคือ หนูรู้สึกหิวและหิวมากจนถึงขั้นกระวนกระวาย หนูก็จะวิ่งชนกรงสะเปะสะปะ จนบังเอิญวิ่งไปแตะคันในกล่องทดลองมีผลทำให้ไฟสว่างและอาหารตกลงมาในจานอาหาร (ซึ่งไม่มากพอที่จะทำให้อิ่มได้ หนูก็ได้กินอาหารนั้น ในระยะแรกหนูยังไม่ทราบว่าอาหารตกลงมาได้อย่างไร ต่อมามันก็วิ่งคล่ายช่วงแรก ๆ เป็นเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนในที่สุดมันก็เกิดการเรียนรู้ว่าถ้ากดคันแล้วจะได้อาหาร จนท้ายที่สุดสกินเนอร์สังเกตว่าทุกครั้งที่หนูหิวก็จะกดคันเสมอขึ้นอยู่กับการเสริมแรงหรือสิ่งเร้าที่ทำหน้าที่เสริมแรง) หลังการทดลองสกินเนอร์ได้อธิบายว่า การตอบสนองของหนูจะเพิ่มหรือลดอัตราการตอบสนองลงขึ้นอยู่กับการเสริมแรงและการลงโทษ (อริยา คูหา, 2552)

แนวคิดของสกินเนอร์

แนวคิดสำคัญของทฤษฎี คือ "การเสริมแรง" เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมซ้ำ และพฤติกรรมของบุคคลส่วนใหญ่จะเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติ (Operant Learning) และ การตอบสนองต่อสิ่งเร้าใด ๆ ของบุคคล สิ่งเร้านั้นจะต้องมีสิ่งเสริมแรงอยู่ในตัว หากลดสิ่งเสริมแรงลงเมื่อใด การตอบสนองจะลดลงเมื่อนั้น" อย่างไรก็ตามการตอบสนองกับผลของการกระทำบางอย่างเป็นความสัมพันธ์กันโดยธรรมชาติ เช่น ถูกตีกี๋เจ็บกาย หกล้มก็เจ็บตัว แต่ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลกรรมบางครั้งก็เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สตาร์ตรถยนต์ รถยนต์ก็ติดเครื่องได้ ขับรถฝ่าไฟแดงก็จะถูก

ตำราวิจัย นอกจากนี้สกินเนอร์ให้ความสำคัญต่อการเสริมแรง (Reinforcement) ว่ามีผลทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวรยิ่งขึ้นด้วย สกินเนอร์ได้สรุปไว้ว่า อัตราการเกิดพฤติกรรมหรือการตอบสนอง ขึ้นอยู่กับผลของการกระทำ (ผลกรรม) คือ การเสริมแรง หรือการลงโทษ (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2553)

ประเภทของผลกรรมหรือการเสริมแรง

การเสริมแรงในทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ แบ่งประเภทของการเสริมแรงออกเป็น 2 ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวก การเสริมแรงทางลบ และการลงโทษ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2565) ซึ่งในแต่ละประเภทยังมีรายละเอียดดังนี้

1. การเสริมแรงทางบวก คือ การจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ได้รับการเสริมเรงนั้นบ่อยขึ้น มักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลแสดงพฤติกรรม ทั้งนี้ตัวเสริมแรงทางบวกที่นิยมใช้ โดยทั่วไปมี 5 ประเภท คือ

1.1 ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ (Material Reinforcer) เป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมาก โดยเฉพาะใช้กับเด็ก ประกอบด้วย อาหารและสิ่งของต่าง ๆ เช่น ขนม ของเล่น เสื้อผ้า เป็นต้น

1.2 ตัวเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcer) มี 2 ลักษณะ คือ 1) การใช้คำพูด เช่น คำยกย่อง การชมเชย เป็นต้น 2) การแสดงออกทางท่าทาง เช่น การกอด การยิ้ม เป็นต้น เป็นตัวเสริมแรงที่มีในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ไม่ต้องลงทุน สามารถใช้ได้ง่าย และใช้ได้ทันทีที่พฤติกรรมพึงประสงค์เกิดขึ้น

1.3 ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม (Activity Reinforcer) หรือ หลักฟรีแม็ค (Premack Principle) เป็นการนำกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่มีความถี่สูงมาใช้เสริมแรงกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่มีความถี่ต่ำ เช่น การใช้การเล่นในโรงยิมเป็นตัวเสริมแรงให้นักเรียนที่ทำแบบฝึกหัดเสร็จก่อนเวลา การให้เล่นเกมเป็นตัวเสริมแรงให้นักเรียนส่งงานตามกำหนด เป็นต้น

1.4 ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร (Token Reinforcer) การเสริมแรงชนิดนี้มักอยู่ในรูปการณืใช้ดาว แต้ม คะแนน เป็นต้น เบี้ยอรรถกรจะมีคุณค่าของการเสริมแรงได้ โดยนำมาใช้ในการแลกมากกว่า 1 ตัวขึ้นไป เช่น ทำงานถูกต้องสวยงาม 1 ครั้ง ได้ 1 ดาว เมื่อครบ 10 ดาว สามารถนำไปแลกรางวัลได้ ซึ่งวิธีการนี้เป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยายที่มีประสิทธิภาพสูง ใช้ได้สะดวก ไม่รบกวนต่อกิจกรรมที่กำลังทำอยู่ และมีโอกาสหมดสภาพเป็นตัวเสริมแรงน้อยมาก โดยสามารถใช้ได้ทันทีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

1.5 การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นการเสริมแรงที่บอกผลว่าสิ่งที่บุคคลทำอยู่เป็นอย่างไร ถูกต้องหรือไม่ เพื่อเป็นการจูงใจให้บุคคลทำพฤติกรรมต่อไป และเป็นข้อมูลให้บุคคลได้ปรับปรุงตนเอง ในขณะเดียวกันควรใช้ร่วมกับตัวเสริมแรงอื่น เช่นตัวเสริมแรงทางสังคม หรือ เบี้ยอรรถกร เป็นต้น

2. การเสริมแรงทางลบ คือ การจูงใจทำให้พฤติกรรมนั้นของบุคคลคงอยู่ได้นานขึ้น เนื่องจากการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวนั้น สามารถถอดถอนจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ ซึ่งการเสริมแรงทางลบจะ

เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมใน 2 ลักษณะคือ ลักษณะพฤติกรรมการหลีกเลี่ยง เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงพฤติกรรมอื่น เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่พอใจ เพื่อที่จะห่างไกลจากสถานการณ์ที่ไม่พอใจนั้น และลักษณะพฤติกรรมการหลีกเลี่ยง เป็นการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมในรูปแบบอื่นแทน เมื่อได้รับสัญญาณว่าจะเกิดสถานการณ์ที่ไม่พึงพอใจขึ้น เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่พอใจนั้นได้ เช่น เด็กหญิง A มีสอบเข้าพรงนี้ แต่ตอนนี้เด็กหญิง A ดูโทรทัศน์อยู่ โดยที่ยังไม่ได้อ่านหนังสือ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงจากการสอบไม่ผ่าน เด็กหญิง A ก็จะใช้เวลาในการอ่านหนังสือแทนที่จะดูโทรทัศน์ เพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่พอใจนี้

3. การลงโทษ คือ การให้ผลกรรมหลังจากแสดงพฤติกรรมทำให้พฤติกรรมนั้นลดลงหรือยุติลง ซึ่งการที่จะกำหนดผลกรรมใดเป็นรางวัลโทษนั้นต่อพฤติกรรมเป้าหมาย กล่าวคือ ถ้าผลกรรมนั้นทำให้พฤติกรรมเป้าหมายลดลงหรือยุติลง ผลกรรมนั้นจะจึงจะเรียกว่าการลงโทษ

วรรณิ ลิ้มอักษร (2554) ได้กล่าวถึงประเภทของการเสริมแรงว่าประกอบไปด้วย 2 ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การเสริมแรงทางบวก เป็นการให้บุคคลได้รับสิ่งที่พึงพอใจ หลังจากกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งสำเร็จแล้ว ซึ่งตัวเสริมแรง คือ อาหารหรือสิ่งของที่บริโภคได้ เงินทอง วุฒิบัตร คำชม หรือกิจกรรมบางอย่างที่บุคคลปรารถนา เช่น ให้อาหารแมวเมื่อแมวทำตามคำสั่ง ซึ่งการเสริมแรงนี้ควรให้หลังจากมีพฤติกรรมที่ต้องการเกิดขึ้น และควรเลือกตัวเสริมแรงมาเสริมแรงให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกันด้วย

2. การเสริมแรงทางลบ เป็นการนำเอาสิ่งที่บุคคลไม่พึงพอใจออกไป หลังจากบุคคลมีพฤติกรรมที่ต้องการเกิดขึ้น การเสริมแรงทางลบมักใช้ควบคู่กับการลงโทษ เพื่อให้บุคคลเลิกแสดงพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ เช่น ผู้เรียนที่ขาดเรียนบ่อย ๆ ไม่ทำงานส่งตามที่ผู้สอนผู้สอนมอบหมาย ทำให้การสอบตกหรือการเรียนซ้ำ ซึ่งเป็นผลกรรมที่ผู้เรียนไม่ต้องการ เพื่อหลีกเลี่ยงการสอบตกหรือการเรียนซ้ำ ผู้เรียนจึงเข้าเรียนสม่ำเสมอ และทำงานส่งทุกครั้ง ผลสุดท้ายก็คือสอบผ่าน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเสริมแรงเป็นการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนั้นบ่อยขึ้น การเสริมแรงประกอบด้วยการเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ ซึ่งการเสริมแรงทางลบนี้มักใช้ควบคู่กับการลงโทษเพื่อให้บุคคลเลิกกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาลดลง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตาราง ดังนี้

ประเภท	ลักษณะ	ตัวอย่าง
การเสริมแรงทางบวก	การให้รางวัลหรือสิ่งที่บุคคลต้องการเมื่อมีพฤติกรรมที่ต้องการเกิดขึ้น	- ครูให้สติ๊กเกอร์ดาว 1 ดาวแก่นักเรียนที่ส่งงานตรงต่อเวลา - ครูชมนักเรียนที่ตอบคำถามได้ถูกต้อง

ประเภท	ลักษณะ	ตัวอย่าง
การเสริมแรงทางลบ	การเอาสิ่งที่นักเรียนไม่ชอบออกไป เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมที่ต้องการ	- เมื่อนักเรียนคุยกันในชั้นเรียน ครูอาจลดเวลาพักในช่วงต่อไป
การลงโทษ	การให้สิ่งที่บุคคลไม่ชอบ เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา	- นักเรียนเล่นโทรศัพท์ในห้องเรียน คุณครูจึงยึดเอาไปเก็บไว้จนหมดคาบเรียน

หลักการเสริมแรง

หลักการเสริมแรงอย่างมีประสิทธิภาพ คือ เมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมที่ปรารถนาจะต้องให้การเสริมแรงทันทีและควรให้การเสริมแรงอย่างต่อเนื่องในปริมาณที่เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป ทั้งนี้ควรให้การเสริมแรงที่เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งในการเสริมแรงแต่ละครั้งควรมีการกำหนดเงื่อนไขของการเสริมแรงด้วย เช่น ถ้านักเรียนคนใดทำแบบฝึกหัดเสร็จก่อนเวลาผู้สอนอนุญาตนักเรียนทำกิจกรรมที่ชอบเป็นระยะเวลา 10 นาที เป็นต้น ในการเสริมแรงแต่ละครั้งควรมีการใช้ตัวแบบและการชี้แนะควบคู่ไปด้วย รวมทั้งควรมีการวางแผนการใช้ตารางการเสริมแรงและยืดเวลาการเสริมแรงด้วย (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2565)

อย่างไรก็ตามบุคคลจะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้นขึ้นอยู่กับ การเสริมแรงที่บุคคลได้รับ ดังนั้น เขาได้เสนอหลักของการเสริมแรงออกเป็น 2 หลักการ ได้แก่ การเสริมพลังพฤติกรรม และการลดพลังการเกิดพฤติกรรม (สิริอร วิชาวุธ, 2554) ซึ่งในแต่ละหลักการมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการเสริมแรงพฤติกรรม เป็นการเสริมแรงที่ทำให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคลเกิดขึ้นอีกในภายหลัง ซึ่งประกอบด้วย 2 หลักการย่อย ได้แก่ หลักการเสริมแรงทางบวกเป็นการให้บุคคลได้รับสิ่งที่ตนปรารถนา เมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมที่พึงพอใจสำเร็จแล้ว เช่น เด็กหญิงยvette ตั้งใจเรียนจนสอบได้ที่ 1 ของห้องคุณแม่อีกเลยซื้อโทรศัพท์ให้ และหลักการเสริมแรงทางลบเป็นหลักการที่เอาสิ่งที่บุคคลไม่พึงพอใจออกไปและทำให้พฤติกรรมที่บุคคลพึงพอใจเพิ่มขึ้น เช่น การปิดไฟเพื่อให้มีดทำการนอนมีคุณภาพมากขึ้น

2. หลักการลดพลังพฤติกรรม เป็นการที่ทำให้พฤติกรรมลดลง ซึ่งใช้หลักการลงโทษและการถอนแรงเสริมทางบวก หลักการนี้ใช้วิธีการแบบใดแบบหนึ่งจากวิธีการระงับหรืองดให้แรงเสริมทางบวกแก่พฤติกรรม การยึดแรงเสริมคืนหรือการเสียค่าปรับและการนำบุคคลที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีออกจากสภาพแวดล้อมที่ให้เสริมแรงทางบวกแก่การกระทำนั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปหลักการเสริมแรงได้ว่า การให้การเสริมแรงควรทันทีเมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์และควรให้อย่างต่อเนื่องในปริมาณที่เหมาะสม ซึ่งในการเสริมแรงใช้หลักการเสริมแรงพฤติกรรมทำให้บุคคลกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์ขึ้นอีกและใช้หลักการลด

พฤติกรรมเพื่อให้พฤติกรรมลดลง ซึ่งใช้วิธีการลงโทษ โดยในการเสริมแรงแต่ละครั้งควรวางเงื่อนไขของการเสริมแรงด้วย เช่น นักเรียนคนไหนที่ตอบคำถามผู้สอนได้มากที่สุด ผู้สอนจะให้สมุด 1 เล่ม

กำหนดการเสริมแรง

วิธีการเสริมแรงสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ การเสริมแรงแบบต่อเนื่องและการเสริมแรงแบบครั้งคราว ซึ่งในแต่ละวิธีมีรายละเอียด ดังนี้ (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์, 2557)

1. การเสริมแรงแบบต่อเนื่อง เป็นการให้แรงเสริมอย่างสม่ำเสมอ เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ส่งผลให้บุคคลจะแสดงพฤติกรรมนั้นรวดเร็วขึ้น บ่อยขึ้นและสม่ำเสมอ
2. การเสริมแรงเพียงครั้งคราว เป็นการให้แรงเสริมเป็นบางครั้ง เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ซึ่งการเสริมแรงด้วยวิธีนี้มีประสิทธิภาพกว่าการเสริมแรงแบบต่อเนื่อง โดยการเสริมแรงด้วยวิธีนี้สามารถแบ่งออกเป็น 4 วิธีย่อย คือ

2.1 การให้สิ่งเสริมแรงตามกำหนดช่วงเวลาที่แน่นอน เป็นการให้ตัวเสริมแรงตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมนั้นหรือไม่ก็ตาม เช่น การให้เงินเดือนแก่ข้าราชการทุก 1 เดือน

2.2 การให้สิ่งเสริมแรงตามกำหนดช่วงเวลาที่ไมแน่นอน เป็นการให้ตัวเสริมแรงตามเวลาแต่ไม่มีการกำหนดช่วงเวลาที่ชัดเจน จึงทำให้บุคคลที่แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ไม่ทราบว่าเขาจะได้รับสิ่งเสริมแรงเมื่อไร

2.3 การให้สิ่งเสริมแรงตามจำนวนครั้งของการตอบสนองที่แน่นอน เป็นการให้ตัวเสริมแรงหลังจากที่แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามจำนวนครั้งที่ได้กำหนดไว้แน่นอน ซึ่งถือว่าเป็นวิธีที่บุคคลทราบว่าจะต้องแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เท่าไร จึงจะได้รับการเสริมแรง

2.4 การให้สิ่งเสริมแรงตามจำนวนครั้งของการตอบสนองที่ไมแน่นอน เป็นการให้ตัวเสริมแรงไมกำหนดแน่นอนว่าการตอบสนองจะต้องมีจำนวนเท่าไร

เดิมศักดิ์ คทวนิช (2546) ได้กล่าวว่าวิธีการเสริมแรงมี 2 วิธีการใหญ่ๆ คือ วิธีการเสริมแรงแบบต่อเนื่องและวิธีการเสริมแรงแบบครั้งคราว ซึ่งวิธีการเสริมแรงแบบต่อเนื่อง คือ การให้สิ่งเสริมแรงทุกครั้งเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และวิธีการเสริมแรงเป็นบางครั้ง มีผลทำให้มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่คงทนกว่า ซึ่งการเสริมแรงเป็นบางครั้งนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 วิธีย่อยๆ ดังนี้

1. การเสริมแรงแบบกำหนดพฤติกรรมการตอบสนองที่แน่นอน เป็นการเสริมแรงที่กำหนดเกณฑ์ของการแสดงพฤติกรรมไว้เรียบร้อยแล้วต้องแสดงพฤติกรรมกี่ครั้งถึงจะได้รับการเสริมแรง 1 ครั้ง เช่น กำหนดว่า นักเรียนตอบคำถามถูก 5 ครั้งจะได้สมุด 1 เล่ม เป็นต้น

2. การเสริมแรงแบบกำหนดเวลาตายตัว (fixed interval) เป็นการกำหนดเวลาของการเสริมแรงอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นกระทำพฤติกรรมกี่ครั้งก็ตาม เช่น กำหนดว่าทุก 5 นาที จะให้การเสริมแรงหนึ่งครั้ง เป็นต้น

3. การเสริมแรงแบบกำหนดช่วงพฤติกรรม (variable ratio) เป็นการเสริมแรงที่ไม่ได้กำหนดว่าจะได้รับการเสริมแรงเมื่อไรของช่วงการกระทำพฤติกรรม เช่น ผู้เรียนส่งการบ้านตรงเวลา 5 ครั้ง ผู้สอนให้สิ่งเสริมแรง 1 ครั้ง อาจจะเป็นครั้งที่ 2 ที่ 3 หรือ 5 ก็ได้ ซึ่งผู้เรียนจะไม่ทราบว่าจะได้รับการเสริมแรงครั้งที่เท่าไร

4. การเสริมแรงแบบกำหนดช่วงเวลา (variable interval) เป็นการเสริมแรงที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาของการเสริมแรงตายตัว แต่จะกำหนดเป็นช่วงเวลา ทำให้ผู้เรียนไม่ทราบว่าจะได้รับการเสริมแรงเวลาใด เช่น ถ้านักเรียนอ่านหนังสือตั้งแต่เวลา 1 ถึง 10 นาที จะมีการเสริมแรง 1 ครั้ง ซึ่งเป็นนาฬิกาที่เท่าใดก็ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ กำหนดการเสริมแรงประกอบไปด้วย 2 กำหนดการหลักๆคือ กำหนดการเสริมแรงแบบสม่ำเสมอและการเสริมแรงแบบครั้งคราว ซึ่งสามารถกระทำได้ 4 แบบ ดังนี้

ชนิดกำหนดการเสริมแรง	ลักษณะ	ตัวอย่าง
1. การเสริมแรงตามกำหนดช่วงเวลาที่แน่นอน	ให้การเสริมแรงเมื่อครบช่วงเวลาที่กำหนด	ครูจะให้รางวัลพิเศษกับนักเรียนที่ทำการบ้านส่งตรงเวลาทุกวันศุกร์
2. การเสริมแรงตามกำหนดช่วงเวลาที่ไม่นั่นอน	ให้การเสริมแรงเมื่อครบช่วงเวลาที่ไม่นั่นอน	ครูจะเข้าไปชมการทำงานกลุ่มของนักเรียนเป็นระยะๆ และให้คำชมเชยเมื่อเห็นว่ากลุ่มใดทำงานได้ดี
3. การเสริมแรงตามอัตราส่วนที่แน่นอน	ให้การเสริมแรงเมื่อทำพฤติกรรมครบจำนวนครั้งที่กำหนด	ครูจะให้สติ๊กเกอร์ 1 ดวง ทุกครั้งที่นักเรียนตอบคำถามถูกต้อง 5 ข้อ
4. การเสริมแรงตามอัตราส่วนที่ไม่นั่นอน	ให้การเสริมแรงเมื่อทำพฤติกรรมครบจำนวนครั้งที่ไม่นั่นอน	ครูจะสุ่มเลือกนักเรียนที่ตอบคำถามได้ดีมาตอบคำถามเพิ่มเติม และให้รางวัล

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าลักษณะของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบลงมือกระทำ คือ การตอบสนองเกิดจากการที่บุคคลเป็นแสดงพฤติกรรมขึ้นเองด้วยความตั้งใจหรือจงใจ ซึ่งเมื่อมีการตอบสนองขึ้นจำเป็นที่จะต้องให้การเสริมแรง การเสริมแรงจึงมีความสำคัญต่อการวางเงื่อนไขเป็นอย่างมาก ให้ตัวเสริมแรงหลังจากที่มีการตอบสนองขึ้นแล้ว โดยบุคคลจะได้รับการเสริมแรงก็ต่อเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง จึงถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการตอบสนองของกระบวนการทางสมองที่สูงกว่าอันมีระบบประสาทกลางเข้าไปเกี่ยวข้อง (ฐิยาพร กันตารณวัฒน์, 2563)

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ในการจัดการเรียนการสอน

การนำทฤษฎีของสกินเนอร์ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้ดังนี้ (ฐิยาพร กันตารณวัฒน์, 2563)

1. ผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนปรารถนาเป็นตัวเสริมแรงกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนไม่พึงปรารถนา เช่น นักเรียนชอบดูการ์ตูนแต่ไม่ชอบอ่านหนังสือ ผู้สอนสามารถตั้งเงื่อนไขว่า ถ้านักเรียนอ่านหนังสือจบ 1 หน้า จะให้หนังสือดูการ์ตูนที่นักเรียนชอบ 1 เรื่อง นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถเสริมแรงผู้เรียนโดยใช้เบี้ยอรรถกร เช่น ดาว คุปอง คะแนน บัตรของขวัญ เป็นต้น ซึ่งการที่ผู้สอนใช้รูปแบบการเสริมแรงที่หลากหลายและเว้นระยะการเสริมแรงอย่างไม่เป็นระบบจะช่วยให้การตอบสนองของผู้เรียนมีความคงทนถาวร

2. ผู้สอนควรดัดให้การเสริมแรง เมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา แต่ถ้าผู้สอนต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ควรแยกแยะขั้นตอนของการตอบสนองออกเป็นลำดับขั้น โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน รวมทั้งใช้สิ่งเสริมแรงให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนและควรให้การเสริมแรงทันทีเมื่อนักเรียนเกิดพฤติกรรมที่ปรารถนา

สุณิสสา วงศ์อารีย์ (2559) ได้กล่าวว่าทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. ผู้สอนควรจะให้แรงเสริมเมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ซึ่งในช่วงแรกๆ ผู้สอนควรให้การเสริมแรงทุกครั้งเมื่อผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ต่อมาเมื่อผู้สอนเห็นว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ถูกดัดแล้ว ผู้สอนต้องค่อยๆ ลดการเสริมแรงลง รวมทั้งผู้สอนต้องดัดให้การเสริมแรงเมื่อผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา นอกจากนี้ผู้สอนต้องคำนึงถึงความต้องการที่จะรับตัวเสริมแรงที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคน

2. ผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนให้ไปในทิศทางที่ปรารถนา โดยใช้การเสริมแรงในการที่จะเพิ่มพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหรือคงพฤติกรรมนั้นไว้และผู้สอนสามารถใช้วิธีให้แรงเสริมกับพฤติกรรมที่ผู้เรียนทำได้ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามลำดับขั้น จนสามารถแสดงออกได้เป็นนิสัย เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงปรารถนาบางอย่างให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งผู้สอนใช้วิธีการลงโทษผู้เรียน เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา

3. ผู้สอนใช้บทเรียนสำเร็จรูปหรือบทเรียนแบบโปรแกรม (Program Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งบทเรียนสำเร็จรูปนี้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีคำตอบที่ถูกต้องไว้ให้สอน ผู้สอนจะนำทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยการให้การเสริมแรงผู้เรียนเมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น ผู้สอนกล่าวชมนักเรียนเมื่อนักเรียนตั้งใจเรียน ทั้งนี้ผู้สอนสามารถให้การเสริมแรงพร้อมกับการวางเงื่อนไข เช่น ถ้านักเรียนคนไหนทำงานเสร็จก่อนเวลา ผู้สอนจะให้นักเรียนทำกิจกรรมที่ชอบเป็นเวลา 10 นาที เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน

ทำงานเสร็จเร็วขึ้น ตลอดจนผู้สอนจะต้องใส่ใจในการกระทำของผู้เรียนทุกครั้ง เช่น ตอบรับคำทักทาย ตอบรับการแสดงความเคารพและให้โอกาสผู้เรียนเมื่อผู้เรียนทำผิดพลาด

อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญของหลักการของการให้การเสริมแรง คือ ผู้สอนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้ว่า พฤติกรรมของนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้แล้วประกอบด้วยอะไรบ้างและให้การเสริมแรงพฤติกรรมนั้น ๆ โดยในช่วงแรกที่ยังนักเรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้สอนจะต้องเสริมแรงนักเรียนทุกครั้ง แต่เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้ว ผู้สอนสามารถให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราว ซึ่งผู้สอนสามารถให้การเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ รางวัล ขนม บัตรสะสมแต้ม เป็นต้น ทั้งนี้ผู้สอนต้องงดการให้สิ่งเสริมแรงเมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สำหรับผู้เรียนที่มีพฤติกรรมหรือการกระทำที่ซับซ้อนผู้สอนจะต้องใช้หลักการดัดพฤติกรรม กล่าวคือ ผู้สอนต้องให้การเสริมแรงกับพฤติกรรมที่ผู้เรียนทำได้ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเมื่อผู้สอนเริ่มเห็นว่าไม่จำเป็น ผู้สอนต้องค่อย ๆ ลดสัญญาณการบอกให้ทำ การแนะนำ หรือการชี้แนะลง เมื่อเห็นว่าผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ ผู้สอนต้องค่อย ๆ ลดแรงเสริมแบบให้ทุกครั้งลง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่สม่ำเสมอจากการกระทำที่เป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2556)

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปถึงหลักการประยุกต์ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ว่าผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยการเสริมแรงนักเรียน เมื่อผู้สอนต้องการให้นักเรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือเมื่อเห็นว่านักเรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยในช่วงแรกๆ ผู้สอนควรให้การเสริมแรงทุกครั้งเมื่อผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ต่อมาผู้สอนควรลดการเสริมแรงลง เมื่อเห็นว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องแล้ว รวมทั้งผู้สอนควรงดการให้สิ่งเสริมแรง เมื่อผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้ในการที่ผู้สอนจะให้สิ่งเสริมแรงแก่นักเรียน ผู้สอนต้องคำนึงถึงความต้องการในการที่จะรับการเสริมแรงที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคนด้วย นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถนำบทเรียนสำเร็จรูปมาใช้ในการสอนได้ด้วย

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ในการปรับพฤติกรรม

แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ในการปรับพฤติกรรมสามารถทำได้ดังนี้ (ลักขณา สิริวัฒน์, 2558; สิริอร วิชชาวุธ, 2554; สุรางค์ โค้วตระกูล, 2556)

1. การใช้วิธีการเสริมแรง เพื่อที่จะให้พฤติกรรมนั้นมีความคงทนถาวรและหลักการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ โดยใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมที่คาดว่าจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ปรารถนา เช่น การต้องการเปลี่ยนเด็กซุกซนให้เป็นเด็กกล้าแสดงออกก็ควรใช้การชมเชยเมื่อเขากล้าพูด เริ่มจากในพูดในกลุ่มและออกมาพูดหน้าชั้นเรียน โดยให้การเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอและหลักการสุดท้ายคือหลักการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยใช้วิธีการลงโทษทางลบ

2. การปรับหรือสร้างพฤติกรรมใหม่ให้แก่ผู้เรียนได้ด้วยการดัดพฤติกรรม ด้วยวิธีการกำหนดเป้าหมายใหญ่ๆก่อนแล้วแบ่งออกเป็นทีละพฤติกรรมแล้วจึงให้แรงเสริมตามลำดับขั้น ซึ่งพฤติกรรมที่มี

ความคล้ายกับพฤติกรรมเป้าหมายมากที่สุดจะได้รับรางวัล ทั้งนี้ผู้สอนยังสามารถนำพฤติกรรมง่าย ๆ ที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วมาเชื่อมต่อกันเป็นลำดับขั้นได้ด้วยการฝึกทำพฤติกรรมที่ง่ายก่อนจนกว่าจะทำได้ดี แล้วค่อยเพิ่มลำดับความซับซ้อน รวมทั้งฝึกทำพฤติกรรมที่ซับซ้อนก่อนแล้วค่อยลดลำดับความซับซ้อนลง

3. การเปลี่ยนถ่ายสิ่งเร้าได้ด้วยการวางเงื่อนไขต่อสิ่งเร้าที่แตกต่างกันเพื่อให้ได้รับการเสริมแรงที่ไม่เหมือนกัน โดยการวางเงื่อนไขให้ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่เหมือนกันต่อสิ่งเร้าสองสิ่งได้ด้วยการให้ผู้เรียนเรียนรู้เงื่อนไขของการเสริมแรงในสิ่งเร้าหนึ่งก่อนแล้วค่อยนำเสนอสิ่งเร้าที่สองพร้อมสิ่งเร้าแรก ซึ่งเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เงื่อนไขของการเสริมแรงของสิ่งเร้าทั้งสองแล้ว ผู้สอนสามารถนำสิ่งเร้าแรกออกจากสถานการณ์นั้นได้ โดยที่ผู้เรียนยังคงแสดงพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งเร้าสองเหมือนเดิม

4. การกำหนดพฤติกรรมที่เน้นเป้าหมายให้ชัดเจน ซึ่งถ้าผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ปรารถนาแล้วผู้สอนจะต้องให้การเสริมแรงผู้เรียน ด้วยการชื่นชม ให้ความสนใจ ให้รางวัลหรือสิ่งของและให้นักเรียนทำกิจกรรมที่ชอบ เช่น การอ่านหนังสือการ์ตูน การเล่นเกมส์ รวมทั้งติดตามสังเกตพฤติกรรมว่าเกิดขึ้นหรือไม่ เมื่อพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนเรียนเกิดขึ้นแล้ว ผู้สอนควรจะใช้วิธีการให้แรงเสริมเป็นครั้งคราว เพื่อจะให้พฤติกรรมคงอยู่อย่างถาวร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การประยุกต์ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์มาใช้ในการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนได้ด้วยการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการจะเปลี่ยน ซึ่งผู้สอนสามารถปรับหรือสร้างพฤติกรรมใหม่ให้แก่ผู้เรียนได้ด้วยการดัดพฤติกรรม การเชื่อมโยงพฤติกรรมและการเปลี่ยนถ่ายสิ่งเร้า เมื่อผู้เรียนกระทำพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ผู้สอนควรให้การเสริมแรงทันทีเพื่อเพิ่มพฤติกรรมหรือคงพฤติกรรมเดิมที่พึงประสงค์ไว้ ทั้งนี้ยังสามารถลดพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยการลงโทษ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์พบว่า มีนักวิชาการให้ความสนใจในการศึกษาเป็นจำนวนมากที่ผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมตามความแตกต่างของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

ณัฐนันท์ ศิริพันธ์โนนและปณิดดา ญวนกระโทก (2562) ได้ศึกษาผลการชี้แนะด้วยภาพร่วมกับป้ายรอรถที่มีต่อพฤติกรรมใส่ใจต่อการเรียนของนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ สื่อที่ใช้ในการชี้แนะด้วยภาพ สติกเกอร์รูปดาว และแบบบันทึกพฤติกรรมไม่ใส่ใจต่อการเรียน โดยผู้วิจัยทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมไม่ใส่ใจต่อการเรียนของนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นขณะที่ครูสอน เช่น การลุกออกจากที่นั่ง การดึงผมเพื่อนและการพูดคุยกตลอดเวลา โดยถ้านักเรียนไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เหล่านี้จะได้รับสติกเกอร์รูปดาว และเมื่อสะสมสติกเกอร์รูปดาวถึงจำนวนที่กำหนดสามารถนำมาแลกรางวัลได้ แต่ถ้านักเรียน

แสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในขณะที่ครูสอน ครูจะเตือนโดยการชี้แนะด้วยภาพ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการชี้แนะด้วยภาพร่วมกับเบียร์รณกรทำให้พฤติกรรมใส่ใจต่อการเรียนของนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นเพิ่มมากขึ้น พฤติกรรมไม่ใส่ใจต่อการเรียนคือ การลุกออกจากที่นั่ง การดืงผมเพื่อนและการพูดคุยตลอดเวลาของนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นลดลงทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปองพล ประโมทยกุล และสุภารัตพิชา ปิยะธรรมวรากุล (2563) ที่ทำการศึกษาผลของการเสริมแรงแบบเบียร์รณกรในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติก ด้วยการสังเกตพฤติกรรมของเด็กออทิสติกจำนวน 4 ครั้ง ครั้งละ 15 นาทีและใช้แบบบันทึกความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งมีช่องที่ระบุลักษณะของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไว้ 4 ช่อง คือ การดืงเส้นผม การดืงคิ้ว การดืงขนที่แขน การดืงขนที่ขา ซึ่งถ้าเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เหล่านั้นออกมา ผู้สังเกตจะขีดเส้นลงในช่องลักษณะของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตามที่เด็กแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาและตามจำนวนครั้งที่เด็กแสดงพฤติกรรม เมื่อบันทึกพฤติกรรมเสร็จครบทั้ง 4 ช่วงเวลาแล้ว จะต้องมีการนับรวมจำนวนครั้งที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกมา รวมทั้งมีการจดแต้มสะสมที่เด็กได้รับเมื่อเด็กไม่ได้แสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกมา และเด็กสามารถที่จะนำแต้มสะสมนี้ไปแลกสิ่งเสริมแรงตามเงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งผลการศึกษาพบว่าการเสริมแรงด้วยเบียร์รณกรทำให้เด็กออทิสติกแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลงและเมื่อเปรียบเทียบผลของการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติก พบว่าหลังจากได้รับการเสริมแรงแบบเบียร์รณกรเด็กออทิสติกมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์น้อยกว่าก่อนการปรับพฤติกรรม รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ทำการศึกษาค้นคว้าการใช้เบียร์รณกร(ลูกปัด)ในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการได้รับเบียร์รณกร(ลูกปัด) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการสร้างแรงจูงใจด้วยเบียร์รณกร ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นต่อการเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียน สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆมากขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน (ศรีประภา ศรีหางวงษ์, 2562) ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบงานวิจัยทั้ง 3 เรื่องที่นำทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์มาใช้ด้วยการเสริมแรงแบบเบียร์รณกร เช่น แต้ม รูป หัวใจ สติกเกอร์รูปดาวและลูกปัด มีผลทำให้เด็กสมาธิสั้นและเด็กออทิสติกมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มความกระตือรือร้นในการเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าการเสริมแรงแบบเบียร์รณกรสามารถใช้ในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้ดีขึ้นได้ สร้างแรงจูงใจในการเรียนและพัฒนาความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนให้มากขึ้นได้

วิชณี ศรีโชติและเพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท (2562) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาจีนและคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคการจำและการเสริมแรง ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการจำและการเสริมแรง แบบวัดทักษะการอ่านภาษาจีน แบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการ

เรียนรู้ภาษาจีน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการจำ และการเสริมแรง มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านภาษาจีนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ภาษาจีนในระดับมากที่สุด

Vina Ganda Puspita (2013) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบโอเพอร์เรนต์ต่อการสร้างแรงจูงใจและประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนคลาส X ของ SMA Negeri 1 Kaliwungu โดยใช้วิธีเก็บข้อมูล 2 วิธีคือเอกสารและแบบสอบถาม จากการวิจัยพบว่า ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของสกินเนอร์มีอิทธิพลอย่างมากต่อแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นและมีอิทธิพลต่อผลการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Muh. Furqanullah Ahmad (2018) ที่ประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขแบบโอเพอร์เรนต์ผ่านการใช้สื่อการสอนโมดูลความเชื่อทางศีลธรรมเพื่อปรับปรุงผลการเรียนรู้ของนักเรียน คลาส X MIA MAN 1 โดยทำการทดลองกับนักเรียน 259 คนที่ Madrasah Aliyah Negeri 1 Makassar จากการวิจัยพบว่าการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบโอเพอร์เรนต์ผ่านการใช้สื่อการสอนในโมดูลความเชื่อทางศีลธรรมช่วยปรับปรุงผลการเรียนรู้ของนักเรียนclass X MAN 1 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทสรุป

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์มีแนวคิดสำคัญคือการวางเงื่อนไขควบคู่กับการเสริมแรงซึ่งเป็นการจูงใจให้บุคคลกระทำหรือลดพฤติกรรมลง โดยผู้สอนสามารถนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ด้วยการให้การเสริมแรงเพื่อจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยในช่วงแรกผู้สอนต้องให้การเสริมแรงทันทีที่ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่เมื่อผู้เรียนเรียนรู้แล้ว ผู้สอนควรลดการเสริมแรงลง และเลือกใช้การเสริมแรงเป็นบางครั้ง ซึ่งการเสริมแรงควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้สอนยังสามารถปรับพฤติกรรมผู้เรียนโดยการกำหนดเป้าหมาย พฤติกรรมที่ซับซ้อนสามารถแบ่งเป็นพฤติกรรมย่อยๆ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น และใช้การเปลี่ยนถ่ายสิ่งเร้าเพื่อช่วยให้ผู้เรียนปรับพฤติกรรมได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2557). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิยาพร กันตารณวัฒน์. (2563). *จิตวิทยาการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- ณัฐนันท์ ศิริพันธ์อินและปนัดดา ญวนกระโทก. (2562). ผลการชี้แนะด้วยภาพร่วมกับป้ายอรรถกรที่มีต่อพฤติกรรมใส่ใจต่อการเรียนของนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นระดับประถมศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น* 13(2), 87-93.
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

- ป้องพล ประโมทยกุลและสุภารัตน์พิชา ปิยะธรรมวรกุล. (2563). การปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติกโดยใช้การเสริมแรงแบบเบี่ยงเบน. *Lawarath Social E-Journal*, 2(1), 77-86.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2553). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลักขณา สิริวัฒน์. (2557). *จิตวิทยาสำหรับผู้สอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วรรณิ ลิ้มอักษร. (2554). *จิตวิทยาการศึกษา*. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- วิชนี ศรีโชติและเพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท. (2562). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาจีนและการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการจำและการเสริมแรง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *Journal of Graduate School*, 17(76), 98-103.
- ศรีประภา ศรีหางวงษ์. (2562). การสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีด้วยเบี่ยงเบนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม). *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 6(1), 53-65.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2565). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริอร วิชาวุธ. (2554). *จิตวิทยาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนิสา วงศ์อารีย์. (2559). *จิตวิทยาสำหรับครู*. อุตรธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพบูลย์ ไซยพันธุ์. (2557). จิตวิทยา: แนวคิดทฤษฎีการศึกษาปรับพฤติกรรมในชั้นเรียน. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(1), 21-33.
- อริยา คูหา. (2552). *จิตวิทยาเพื่อการดำรงชีวิต*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- Muh Furqanullah Ahmad. (2018). *Penerapan teori belajar operant conditioning melalui Pemanfaatan bahan ajar modul akidah akhlak untuk meningkatkan hasil belajar siswa kelas x mia man 1MAKASSAR. Fakultas tarbiyah dan keguruanuin ALAUDDIN MAKASSAR*. (Online) (Retired on August 18, 2020) form <http://repositori.uin-alauddin.ac.id/8441/1/Muh%20Furqanullah%20Ahmad.pdf>
- Vina Ganda Puspita. (2013). *Pengaruh penerapan teori operant conditioning Terhadap Motivasi dan prestasi belajar bahasa jepang. UNIVERSITAS NEGERI SEMARANG*. (Online) (Retired on August 18, 2020) form <http://lib.unnes.ac.id/18613/1/2302909019.pdf>